

zeruko
ARGIA

1977-Urria-2-XL garren urtea 754 zenbakia 40 peza

irailak 27

**alderdi
eguna**

ppppppus

Euzkadi: U.C.D.

Nafarroaren aurka

LANKIDE AURREZKIAREN ZOZKETA:

100 IKUZTAILU GUZTIZ AUTOMATIKO

Sorteo de Caja Laboral: 100 Lavadoras Superautomáticas

CAJA LABORAL POPULAR

LANKIDE AURREZKIÀ

Informa zaite gure lantokietan.

...nafarroaren aurka

Euskal Herria hiltzeko bide guztiak onak dira. Euskal Herriaren askatasuna eta euskaldunen demokrazia zaintzen zituzten foruek liberalismoaren haize berrien izenean kendu zizkiguten. Elizaren onespenez be-deinkatutako harmez txikitu zuten 1936garrenean.. Demokrazia hitz liluragarritz eta azpijoko maltzurraz desegin nahi dute orain.

Berrogei urteotan Nafarroa Madrili saldu dioten UCDko "demokrata" berri eta frankista zaharrez baliaturik egiten du orain jokia Madrilek. Nafarroaren aitzakian nahi du hondatu Euskal Herria. Unibertsitate Barrutiarekin egin du lehen azioa. Irakaskuntza mailan Euskal Herria zatiturik eta Nafarroa Zaragozari uztarturik utzi du. Euskal Herria ez elkartzeagatik Nafarroa izurratzen ari da UCD. Nafarroaren etsaierik haundiena francokumez josirik dagoen Madrilgo gobernu eta Nafarroako UCD dira une honetan.

Unibertsitate kontuan ez ezik autonomiaurreko agintea antolatzerakoan ere joko berdina egiten ari dira. Euskaldunok elkartzerik ez dute inolaz ere nahi.. Horretarako jauntxoeri ondo datorkien probintziakeriari laneza ematen saiatzen da.. Faszismoaren askatik janaz gizen du den jende honek demokraziaren izenean ukatzen dio Euskal Herriari elkartzeko eta bere buruaren jabe izateko eskubidea.

Beti loturik egon den aberearen antza sokatik atera nahi gaitu demokraziaren atarira. Bapatean askatuz gero elkar txikituko omen genuke. Beti sokatik lotuta edukitzeko aitzaki ederra, noski. Askatasun gehiegi eskuin-eskuinekoak asaldatuko omen lituzke, gainera. Bienbitartean "Papus"en bezalako sarraskia eta triskantzak egiten dituztenak lasai dabilta kalean.

Bestalde, euskaldun politikoek ez dakite nondik nora jo frankismo eraberritu honetan; Frankismoaren ahuleziak baliaturik Euskal Herriaren zenbait erakunde sendotu nahi dituzte batzuk; besteek, aldiz, frankismo eraberritua finkatzeko eta indartzeko arriskua ikusten dute joko horretan.

Frankismoaren ahuleriaz bigundu den diktadura demokraziara iristea nahi lukete batzuk. Besteek, berriaz, ezinezkotzat jotzen dute hori. Aurrenekoek parlamenduko jokoetan, Euskadiko Gobernuarekiko harremanetan, Alderdia sendotzeko egunak antolatuz eta abarretan ari dira. Besteek borrokariak, gudarien heriotzak eta abar gogoratzen dituzte jendea mugitzeko eta zutik ipinitzeko.

Elkarren osagarri izan daitezkeen bi joera hauek elkar desegiteko moduan jarriak daude, zoritxarrez. Eta euskaldunon, abertzaleon moztasunaz baliaturik ere ari da gobernu gu hondatzeko politika egiten.

ZERUKO ARGIA

Lehendakari:

Kaetano Ezeiza.

Zuzendari:

Gorka Reizabal.

Zuzendari-ordeko:

Pilar Iparragirre.

Erredakzioa:

Lurdes Auzmendi, Iñigo Lamarka, Elixabete Garmendia, Ana Mari Lizarralde. **Bilbon:** Joseba Sarrionaindia. **Iruinean:** Txema Larrea. **Iparraldean:** Ermi Madariaga.

Idazleak:

L. A. Aranberri "Amatiño", Mikel Atxaga, Estepan Aldamiz-Etxebarria, Alkiza, Arostegi, Amunsa, I. Bujanda, Bakaikoa, Lizarralde, Mikel Ugalde, Joxe Azurmendi, Jon Urrujolegi, Kepa Aulestia, Anjel Amigo, Bernardo Atxaga, Koldo Izagirre, Ramon Saizarbitoria, Ibon Sarasola.

Herrietako berri-emaleak:

Odile Kruzeta (Eibar), L. Baraiazarra (Markina), Axari (Idiazabal), Idiakez (Deva), Alix Trueba (Karrantza), Etxetxukoak (Herrera), Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Izeta (Baztan), Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Harri (Zestoa), Murumendi (Beasain), Katazuri (Durango), Barrenetxea (Oizartzun), Anatsan (Azpeitia), Iñalurreta (Pasai Donibane), Uria (Hernani), Giro (Zaldibia), Mahasti (Errenteria), Metal-Iburri (Lazkao), Azpiroz (Berastegi).

Marrazki eta diseinuak: Olariaga, Larrarte, Aleman, Rotu, Karlos Valverde eta Juanba Berasategi.

Argazkilariak: Arturo Delgado, Loubet, Philippe, Etxeberri eta Luis Otaegi.

Administrazioa:

Antton Ugarteburu.

Publizitatea: Joxe Mari Ibarburen.

Fotolitok: Ernio S. L.

Jabea: Nafarroako, Kantauri eta Aragoiko Kaputxinoak. Burlada, Kale Nagusia, 50-1. Donostia, Okendo 22. Telf.: 41-95-88.

Moldiztegia eta Idazkela:

"Gráficas Semi"
Plaza Lasala, 3
Donostia
D. L.: 80-1963

HARPIDE SARIA:

Barruan	1100	ptz.
Korreo batasuneko herrietan	1300	ptz.
Atzerrietako beste herrietan	1600	ptz.
Airez	2500	ptz.
Salmenta (ale bakoitza)	40	ptz.

irakurleak mintzo

MUGICA HERZOG JAUNARI ERAN- TZUNA

Donostiako joan den 8ko manifestapeneko gerta-kizunak direla eta, PSOE-ko Mugica Herzog jaunak, ezker abertzaleko nazionalismoa arrazista eta nazi dela esan du berriro, eta kanpotik Euskadira datozen langileak arbuiztzen dituela.

Gutun hau sinatzen dugunok, Caceres, Asturias eta Sevillan jaiotako langileak gara eta Mugicak arrazista deitzen duen ezker abertzalearen barnean gaudela politikoki. Horregatik zerbait esan genezakeela uste dugu eta esango dugu.

Lehenik, ezker abertzalean ez dela bertako eta kanpokoen arteko bereiztaketarik egiten esan behar dugu. Soil, soilik, euskal langileez hitz egiten da eta euskal langileak Euskadin lan egiten dugun guztiok gara. Horregatik ez dugu ongi ulertzen zer esan nahi duen

Mugicak, bertako eta etorkinen arteko bereizketan insistitzen. Kanpoan, jaio eta hemen lan egiten dugunok ezin bagina euskaldunak izan bezala, edo eta bigarren mailako euskaldunak. Zergatik, gogora arazten digu Mugicak etorkinak gara? Zergatik nahi gaitu bereizi? Zergatik ez gaitu utzi nahi lan egiten dugun gizartean integratzen? Guretzat argi dago Euskadin lan egiten dugunok euskaldun izateko eskubidea dugula. Eta ezin dugu onartu, jatorrizko problemengatik, beste euskaldunengandik separatzela. Hau bai arrazismoa litzatekeela.

Bestetik, eta euskal estatua sozialista baten alde borrokatzen dugun ezker abertzaleko militante bezala, zenbait argipen egin nahi dizkiogu Mugica "sozialista" jaunari. (Baina dirudienez Madrilgo prentsak sozialdemokrata deitzen du). Ez dakit Mugicak onartuko duen Euskadi nazio bat dela eta Espaa Espainia estatu bat. Onartzen

ez badu esan dezala eta guztiok ufertuko dugu elkar. Hala ere jakingo du euskal nazioaren eskubideak indarrez kendu zizkiola estatu zentralak. Eta estatu zentral hori burgesek eratu zutela beren klase interesak defenditzeko. Mugicak guzti hori baldin badaki, espika diezagula zein sozialismorengatik borrokatzen duen. Zeren eta estatu burgesa iraun arazten ari da, burgesia zentralistak duela urte asko kendu ziena errekupeatzeko nazio zapalduen borrokan lagundu ordez.

Aldiz, ezker abertzaleak Euskadiren askapen sozialistagatik egiten du borroka eta herri zapaldu guztien alde. Borroka eta helburu horiek, Euskadiko historiaren herri mobilizapen haundien protagonista bihurtu dute ezker abertzalea. Segur aski, horrek kabreatu du Mugica jaunak.

Esan dugun guztiarekin, zera esan nahi dugu. Hala, euskal langile guztien helburua, ezker abertzaleak proposatzen duen Euskadi-

ren askapen sozialista da. Eta arrazismo bakarra, kanpoan jaiotzeagatik, euskal langile batzu askapen prozesu horretatik kanpo utzi nahi izatea da.

DOROTEO PICADO, VICTORIANO GUERRA GARCIA, AGUSTIN GONZALEZ LOPEZ

"ERRIKOITASUNA ALDE BATERA..."

ZERUKO ARGIAKO ZUZENDARI JAUNARI.

Zuzendari jauna: Gaur irakurtzean 752'ko zenbakia, aspaldi artu behar nuen erabakia artu det. Arren ez geiago neri bidali Zeruko Argia'rik.

Asteroko aldizkari onen alde lan asko egin izan degu, ainbat arpide herri egiñez eta abar, eta oso positiboa alara, errikoia eta atsegiñ bai zitzaigun. Berriro orain errikoitasun ori alde batera utzirik askori mifi emanaz zabilazte. Neretzat ez da bide zuzena.

JUSTE

besteena

LA NOUVEL OBSERVATEUR-en azkeneko zenbakitik (euskarara itzulia). Tarradellasekin elkarriketa batetik: "Modu guztetara, Catalunya bizi politikan, duela 39 urtez ez duzu parte hartu. Exilioan, Gobernu bat osatu zezakezun, adibidez. TARRADELLAS: Gauz batetaz harro egon baniteke, besteeri amorerik ez emateagatik da. Honela, gaur egun Euskadin bilakatzeko den bezalako gerra zibil batean ez parte hartzea lortu dut. Han, Madrilekin bainan arazo handiagoko ETA eta Leizola-olaren exilioko Nazionalist Gobernuarekin. Eta bortsaren aurkanago, bainan nazionalista zahar eta karka hoiaren eragozpenak jasan nahi ez izate ulertzen diat ETAKoei. Catalunya-aren etorkizuna, atzerriratua ez baina bertan bizi direnak direla esan dut betik, batez ere gazteek, gerra galduta ez dutenak. Eta gaur, Gobernuko Presidentea izatera irixten banaiz, katalanek berak eskatu ddatelako bakarrik izango da.

CUADERNOS PARA EL DIALOGOren 230. zenbakiko Editorialean: "Sin todas las explicaciones que el Gobierno (un Gobierno democrático) debe realizar para convencer de la necesidad de un sacrificio general y de las razones de su imposición, los ciudadanos es normal que hagan oídos sordos a declaraciones que sólo saben decir que nuestra situación es grave y que es preciso apretarse el cinturón. El pueblo necesita meter los dedos en la llaga para detectar su existencia. No se aceptan ya sacrificios por decreto-ley, —hasta ahora— esos decretos siempre han cargado las medidas sobre las espaldas de los más débiles".

GOIZ-ARGIren 356. zenbakian: "Zer dala-ta utzi bear ote dituzte Araba'k eta Nafarroa'k gaurdaraiñoakoan beren esku dirauten foru-aalmenak?"

Zer demontregatik baztertu bear ditugu gure BATZARNA-GUSIAK, ain zuzen oraintxe birreskuratu baiño egin ez dugune-

an? Berauek ez al ditugu, ba'da, gure betidaniko politika-jaurpide burujabearen muiña, Udaletxeekin batera?

Or jatorrago ta zorrotzago jokatuta du EAJ'k, Erriaren muinmuñetik sortutako Udaletxe ta Batzar Nagusierik emanaz indar politiku guztia—Diputazioen gaurko aalmenak zainduaz, noski—...

ENBATAren 474. zenbakian esaten digute: "Borrokalarien biziak ez du azkenik. Askatasunaren atea inoiz da zabaldua. Inoiz zabalik egonen.

Emeki emeki irabaziak atxikiz goaz aurrera. Betidanik ez ote da askatasuna, landare bat iduri, arra, sator eta sasi jaleaz zaindu beharra. Ar eta sator horiek bizi dire landanaren lur berean. Lur berrekoak izanik edo lurreko margoaz es-talirik dabilzanak.

Gu tartean ba ditugu asko

sator lanari emanak. Gure herriko pentzean ageri dire lan zahar eta egunerokoaren ondorioak. Bat berteaz urrun badire lur altxatzeak, ohar horien azpiko bide ilhunerik."

PUNTU Y HORAre 54. zenbakitik: "Sin embargo, se está desvirtuando su contenido(Amnistiari buruz hari da). Amnistia— Orden público son hermanas siamesas. No es ético desmembrar la amnistia con cálculos por centímetros. Los derechos expoliados, mantenidos en un orden público contra natura merecen adjetivo más claro. Pero los que tienen inmunidad parlamentaria, la han calificado como medida necesaria de pacificación..."

Mientras tanto el Gobierno Suárez necesita mayoría parlamentaria. No encuentra matrimonio a Alianza Popular. Los comunistas son rojos. Los socialistas quieren llegar a las municipales con imagen de oposición..."

herriko plaza

Urte honetako irailaren 8a eta irailaren 11a Katalan eta euskal herrientzat fetxa inportanteak ditugu. Beren historiarako bi dato sinboliko dira. Kazetari, politiko etab. batera zetozen. Batera, irailaren 11ko "Diada" ospatzeko eta irailaren 8ko "diskordia" kondenatzeko. Ez al da gauzak ikusteko modu konformista eta primario bat? Beste modu batetara planteatu beharko litzateke. Halegia, alderantziz ipini zorianak eta kondenak. Agian, onestago da.

Nik asko maite ditut katalank. Gure nortasuna defenditzeko borroka luzea izan dugu eta dugu. Mende eta erdiko gerra galduak eta jazarpenak. Eta aliatu hobereak izan ditugu borroka horretan. Honegatik trankil idazten dut 1977ko "Diadaz". "Presidente honorablearen" diskursoa, "Estatutu tarradeiliño" baten anuntzioa... Eta katalan herriaren korajearen Historiaren egun indigno bat izan da.

Tarradellas Presidentea. Oso kontent dago bere buruaz. Madrilara bidai "realak"; bere herria Espainia barruan egotea... Guzti honetaz oso kontent dago. Eta Tarradellas-ek hau esan du: Catalunyak ez duela ETA-rik izan bere trebetasun politikoagatik. Baina gauza bat ahazten du: ETA-rik gabe ez zela egongo Adolfo Suarez Moncloan: Carrero Blanco baizik. Eta berak ez zuela zapalduko espainiar lurra.

Bakoitzak eskubidea du bere herriko Historia egiteko. Zuhurtasuna, pazientzia, "konbinapen" mediterranea. Guzti hauk bertute haundi bezala kontsideratuko ditu zenbaitek. Herri zapaldu bat defenditzeko hertute bezala. Noski!

Baina Unibertsital Historiaren horrialde ederrenak, herri errebeldeek idaz-

ETA tik

DIADA raino

MARC LEGASSE

ten dituzte. Urte luzeetan zehar, erantzun harmatu bat emateko kapazak dira. Pazientzia eta prudentzia gabeko borroka. Eta ekintza hauk, giza Epopeiaren kapitulu ederrenak dira.

Euskadik ETA izan du. Catalunyak ez. Bai, Tarradellas honorablea! Eta seguru zaude, hain ozen esan behar dela hori? Catalunyak ez duela ETA izan?

Modu berdinean, ez da oso "honorablea" gure herriarentzat irailaren 8a, Donostian. Egun honetan, etar gazteek aurre egin zieten parlamentari "tarradelino" ei. Eta independentziaren erreibindikapena, Euskadiren tradizio eta ohorearekin lotzen da. Hori adierazi zieten etarrek parlamentariei.

Orain dela 40 urte gauza interesante bat gertatu zen. 1936. go urriaren 7an, Elgetako Estatutua inauguratu zuen Agirrek Gernikan. Batalloi batetako gudariek, garrasi egin zioten batera: "Estatuto ez, Independentzia bai!". Gero, frontera joan ziren hori probatzera. Bestetik, 1937ko abuztuaren 25ean bilera bat egin zen Santoñan, faszisten eskutan erori baino lehen. Bileran horretan gudarietako bataloien komandanteek Euskal Errepublika independente eta soberanoa proklamatzen zuten. Texto hau geroago sinatuko zuten bere odolaz. Ejekuziozko pelotiek hil bait zituzten.

Hau guztia gogoratu eta ospatu duite etarrek Donostian, irailaren 8an. Bere modura, noski.

Beste guztirako aukera bat ba dago. Euskaltasun deskafeinatu bat denuntzitzeko ekintza zakarra; ala Zarzuclako tarradellismozko "Diada" triumfalista bat. Bakoitza libre da aukeratze-ko.

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

Otsein

PENSATU ETA EKIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak
Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak
Lehor tresnak - Estufak

Transportes **azkar s. a.**

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almeria, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.
Urrutizkiñak: 552650 - 552654
Apartado 1381

MUEBLES

URRETA VIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN
URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

ARATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

ORMAZABAL DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE - TXUKUNKETARA KOAK
URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiñak:

Etxekoa: 65 19 60

Landolakoa: 65 19 33

URRETXUA

Urrutizkiña:

Landolakoa: 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7'gn

LABORATORIOS **ARGIA**

Koloretako argazkiak
errebelatzen dira
Egun batetik bestera

Telef. 396147

Gpo. Páz s/n

DONOSTIA

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopetia

Getaria, 10

- Urrut: 41 77 51 - 42 27 00

DONOSTIA

PELPE
JELAK !!!

euskal unibertsital barrutia

• JON URRUJULEGI

Albako Dukeak, Errege Katolikoentzat, Nafarroa su eta gar hartu zuenez, geroztik, lurralde honek ez du ditxarik ezagutu. Euskal Herriaren bihotz historikoa den Nafarroa, konkista militar hura eman zenez geroztik, gainbehera etorri da. Mendeetan zehar, Madrilak "botin de guerra" bezala tratatu du eta tratatzen du.

Tratamendu honen azken agiri zehatza, zein eta Nafarroa kanpoan utzirik Euskal Unibertsital Barrutia sortzea izan da. Dударik ez daukagu, Madrilgo politika etsaiak nahi ezta ere, gaur ez bada bihar, urak bideratuko direla. Ez dago Euskal Herririk, Nafarroarik gabe. Baina benetan harritzen gaituena zera da, momentu hain kritikoetan, politika hain absurdo eta okerragoa dena - probokatzailea aurrera eraman nahi izatea. Suárez eta bere ekipoak gu hain nabarmenki probokatzea, ezin daiteke inolaz ere hartu bere uste osoko politika bezala. Bere gainetik dauden militar eta oligarken demokraziarako gorrotoa baretu nahirik, jokatu behar duela pentsatu beharko dugu. Bi suren erdian dagoela eta azken finean, goikoenari baino herriarenari bildur gehiago diola.

Dena dela, pauso triste hau (baina pausoa behintzat) emateko hegoaldeko lau euskal herrietako parlamentarien eritzia edukitu omen ditu Gobernuak kontutan. Eta Nafarroan, Euskal Barrutiaren aldekoak minoria osatzen omen zuten. Ipuin ederra, ustez burua zuritze-ko. Zergatik ez dute estamentu intesatuen eritzia jasotzeko bidea egin? Gaiak merezi zuela uste dugu. Nafarroan, UCD eta Alianza Foral ez beste alderdi politiko guztiak, aho batez altxatu dira diskriminazioaren aurka. Izan ere, Nafarroak bere buruari ederrago eritziko zion, Zaragozaren luzagarri baino, anaien

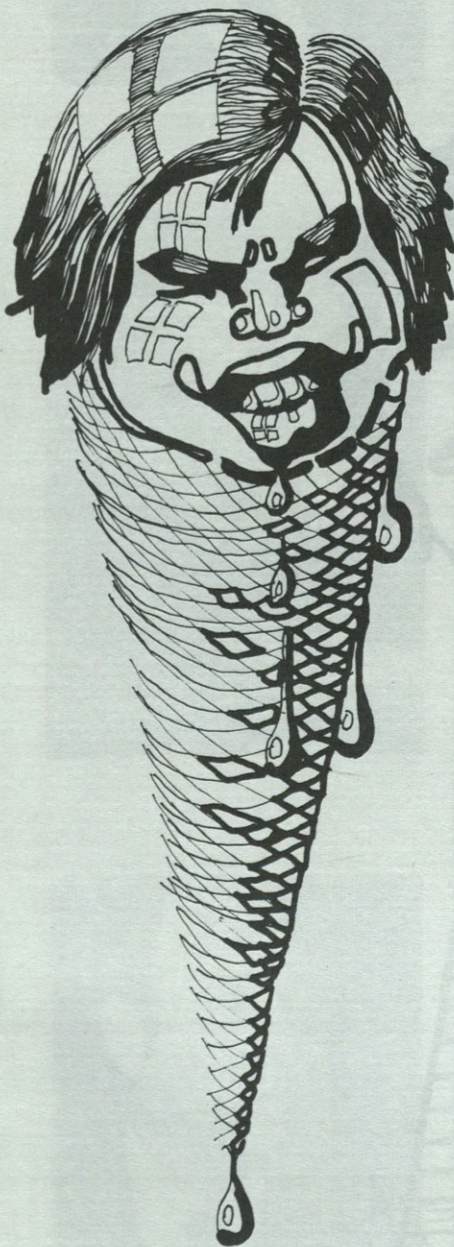
arteko buru izateari. "Nafar eta euskaldun gara, zioen Jose M. Satrústegi nafar euskaltzainak, eta ez gauden konforme. Nafarroa aparte uztea, beste zapalketa bat izan da". Zapalketa berri honek, Albako Dukearen konkista gogorazten digu.

Senperen fabrika tipi bat

Berri pozgarria Ipar aldetik etorri zaiguna. Eta Senpere (Saint-Pée-Sur-Nivelle erdaraaz, alajainkoa!) berriaren iturburu. Hogeita hamarren bat langile hartuko dituen enpresa bat irekiko da bertan, datorren urrian. Oinetakoak egingo dituzte, abarketa edo zapatillak.

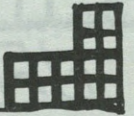
Ez da mundu guztia, 30 langileko enpresa bat eraikitzea. Haundiagorik ikusten ohituak gara hegoaldean. Bidasoaz haraindiko baina mugaz barneko anaien lurraldean, ordea, lanik eza, gaitz kronikoa dugu. Parisek "zona verde" dauka deklaratu. Ez du nahi hor indutiarik. Honelako egoerak behartu-rik, nola langileak hala estudiantek, gazterik kanporatu beharrean aurkitzen dira. Atzerria gogor egingo zaie euskaldun irauteko. Euskal Herrian bizitz gero, gaur ez bada bihar, direnaren kontzientzia har dezakete eta poliki poliki, hegoaldeak daraman herri borrokari lotu.

Bestalde, Pariseko aberatsak, horko gure lurralderik onenak ari dira erosten, bere erretirorako atsedeen leku. Bitartean, lanik ez eta Parisa jo duten gazte askok eta askok, berriaz, jakin ez herriratzeko aukerarik izango dute. Asko omen dira Parisen sakristau dauden euskaldunak. Bidasoaz haraindiko gure anaiok, hobe lukete Parisa ez baino gure artera lanera etortzea. Dударik gabe, lanaz aparte, Parisen baino gauza interesgarriagoak ikasiko litzukete.

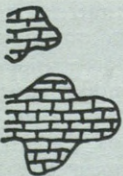

KETA

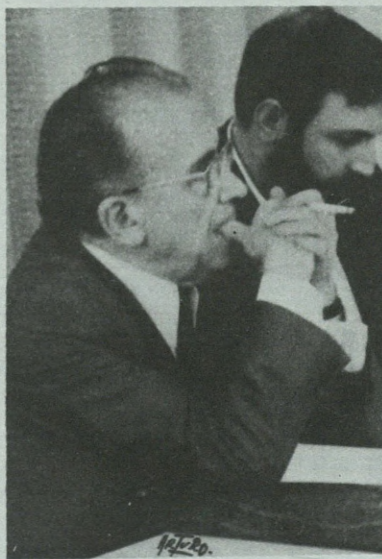
hormazprayko

ERAHILAK
27

ERAHILAK

grisis

IÑAKI IBARRA

Poliziaren indar banaketa Madrilén 13an, diktadorearen heriotzaz geroztik izan diren borroka egun gogorrenetakoeekin konpara daiteke. Ba zirudien Barne arazoetarako ministro den Martin Villak izutu egin nahi zituela diputatuak, "Carrera de San Jeronimo" kalean zeuden polizi ugariez, oinez eta zaldiz. Hala ere PSOE ez zen ikaratu. "Erresponsablea zu zara, Martin Villa, frankismoaren sinbolo", "ez al zara zu izango inontrolatuen kontrolatzaile?". Alfonso Guerraren, PSOEren bigarrena, hitz hauek bileraren puntu gorrena markatu zuten. Botazio orduan, PSOEek katalan sozialisten eta Letamendiaren laguntza bakarrik jaso zuen. Beste alderdiek kausa desberdinagatik ez zuten apoiatu: PCEk, problema guztiak transiziozko egoera honetatik datozela kontsideratzeagatik, eta indar guztien Gobernu batek bakarrik konponduko dituela uste izateagatik. PNV eta UCD arteko paktu batetaz izan genuen berri, amnistiaren arazoa zela merio. APk orden publikoaren arazoan gogortasun haundia eskatzen zuen. Fragak Gasteiz eta Jurramendiren garaia maite duela esan genezake. Aldiz, indar politiko guztiak bat zetozen Indar Errepresiboak apoiatzen; APTik, esan dugunez, PCEraino "poliziak herriaren seme dira baita" esan zuen Carrillok, Plenoaren aurrean. Eta Goardia Zibil eta Polizia Harmatuak erahildakoak noren seme dira? PCEren liderrak buelta bat eman behar luke Euskaditik, eta askatasun eta demokraziaren alde borrokatzen zireen hainbat eta hainbat herriaren seme hilobira eraman dituen indar horien ekintza ikusi.

Eta hainbeste bitxikeria parlamentarioaren aurrean, aliantza eta kontra-aliantza, herriak egoera ekonomikoaren txartzea jasaten du, gero eta nabarmenago. Uztaileko inflazio ofiziala ehuneko 3,1-ekoa da. HONEK esan nahi du, lehen zazpi hilabetetako bizitzaren garestietza ehuneko 16,9 dela. CEE-ren

media ehuneko 7 delarik. Guzti honi, langabeziaren zifra larria erasten badiogu, ulertuko dugu "Suarezen demokraziarentzat" Gobernu eta Sindikatuen arteko elkarritzetak. Dena den, eta egungo egoera maioritarioak dirudi; enpresako sindikal ekintza eta hauteskunde sindikalei dagokionez bahintzat. Hauteskunde sindikaletan, sistema maioritarioa erabiliko da 500 langile gutiagoko enpresetan, eta 500 langile baino gehiagokoetan, sistema proporzionala eta lista itxiena. 18 urte baino gutiagoko langileen botatu ezinak bere eskubideekiko atentatu grabe bat suposatzen du. Arautegiak independenteak baztertzen ditu eta halaber mugimendu asanblearioa murriztu nahi du. Askosaz zailago zaie mugimendu asanblearioa dominatzea, azken zapata-gintzako greban ikusi denez, non zentral maioritariak prest bait zeuden kontrolatzen dituzten alderdiek markatutako esanak betetzeko.

Azkenik, PSOE barneko tirabira eta eztabaiden susmoak gero eta handiagoak dira. PCEnak ere bai, baina neurri gutiago batetan. Lehen krisia UCD eta Gobernutik gertu bazegoen, orain PSOEko militanteak dira alderdi uzten dutenak. Abandonu hauek ezken egunetako espediente eta espulsioeekin batera, sektore erradikalago baten eta sozialdemokraten arteko alderdi barneko borroka adierazten digute.

Bestetik, Diadan gertatutakoak, Generalitateari buruz Gobernu-a zeukan postura aldaerazi du. Horregatik atzeratu zen arazo ikuti behar zuen 16ko ministro kontseilua. Gobernuak, azkeneko zailtasunak ondoren, hospea edo popularitatea berreskuratu nahi du, amnistia buruzko lege-dekretu bat eman ez eta errejional autogobernu direlako horik, nola edo hala, instituzionalizatuz. Lortuko ote du Suarezek neurri hauen bidez bere postura sendotzea? Ezetzaren susmoa dugu guk behintzat.

"PAPAPUS"

Triple A-koek bijilaturik daudela esan dute. Egunkariei telefonoz esan diete. "Eta benetan ba dakigu. Hortik dabilen jendeak esan digu; ulertzen didazu..." "Badakigu nola doazen dilijentziak". Galdere: "Ze dilijentziaz ari zara hitz egiten?". Erantzuna: "Poliziaren dilijentziaz ari naiz. Ba dakigu nola doazen. Orain komunikazioa moztu egin behar dut". (Barcelonako egunkari batekin izan zuten elkarriketarik jasota).

Guzti honetatik zenbait gauza jakiten ditugu. Batetik, Juan Peñalbert Sandobal-en hiltzaileak libre daudela. Eta bestetik, dilijentzia polizialak ezagutzen dituztela.

dakzioak bilera zuen.

Barcelonako egunkari bati honela esan zioten telefonoz: "Hasieran ez genekien tokia. Horregatik Tele Expres-era eramangenuen paketea. Han, "El Papus"-en helbidea eman ziguten. Hamaikak eta laurdenetan eman genuen paketa. Behar genuen tokian eman genuen".

Egunkari batek bakarrik akusatu zion ezkerreko talde bati, P.O.U. M.-i Egunkari hau "Solidaridad Nacional" da, nazional-sindikalista ideiakoa. Hala ere, Gobernu Zibilak berak ukatu zuen informazio hura. Ba dirudi egunkari horretako zuzendariak asmatu zuela albistea.

Prentsaren lehen greba politiko orokorra

"El Papus"-en gertakari honek izan ditu ondorioak. Prentsaren bigarren greba politikoa eratu da. Lehenengoa, Josep Maria Hurtas Claveria kazetariaren detentzioagatik egin zen. Baina oraingoan orokorra izan da: guztiek egin dute. Barcelonan ez zen prentsarik agertu. Asteartean arratsaldean, manifestapen bat egin zen. Prentsako 6.000 langile bildu ziren.

"El Papus" humorezko aldizkariak atentatu bat izan zuen. Asteartean, 20ean, eguerdiko hamabiak hoge gutiagotan. Bonba, 15 pertsona hiltzeko prestatua zegoen. Hori esaten dute inbestigazioek. Baina bat bakarra lortu zuen. Etxeko kontserjearen heriotza; Juan Peñalbert Sandobal, 60 urtetakoa. Betiko obligazioa betetz, paketea eramaten ari zen, korrespondentziarekin batera. Bonbaren indarrez, leihotik kanpora irten zen telefonista. Aulki eta guzti. Barcelonako Francisco Franco erresidentzira eraman zuten. Bere zauriak hobetu dira. Baina zauritu gehiago egon ziren: etxearen barruan zegoen jendea etxetik kanpo zegoen jendea...

Bizitza berean beste bi aldizkari dauke: "El Cuervo" eta "Party". Egun horretan Redakzio Kontseilua zuten "El Cuervo"-koek. 7 pertsona bildurik egon ziren minutu batzuetan. Zuzendariaren. Etxarri jaunaren, txisteengatik salbatu ziren. Ordu horretan. "El Papus"-eko erre-

Manifestapena, "El Papus" dagoen etxetik, Barcelonako Gobernu Zibilerajoa zen... Hemen komunikatu bat eman zen. Barcelonako prentsako langileek egin. Beste gauzen artean hau eskatzen zen: "Ekintzaren autoreen detentzioa. Benetako ereresponsableen detentzioa. Eta beste batzurena ere bai. Aurrerago, Martin Villaren dimisioa esijitzen zuten.

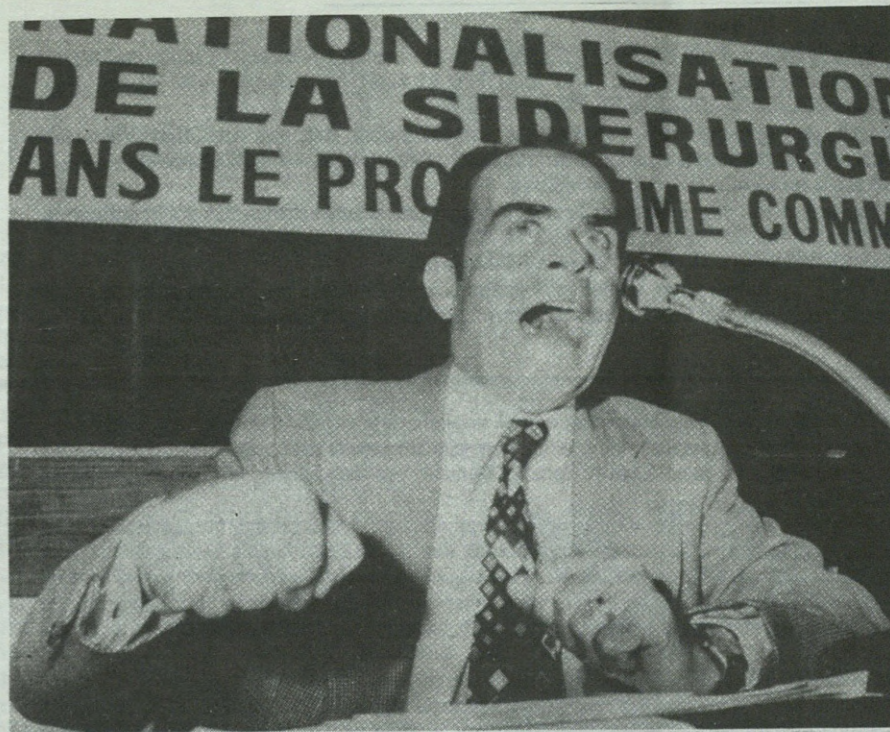
Ba dirudi, atentatu hau ez dela bakarria izan. Kanpaina bat ba dela dirudi. Madrillgoarekin antza du. Hori esaten da Barcelonan. (Han : estudiante bat hil manifestapen batetan. Ondoren abogadu laboralisten erahilketa. Barcelonan: Freicher langilearen hiltzea. Ondoren, "El Papus"-i atentatua). Atentatu honetan 15 pertsona hil ahal ziren. Hau ez du ahazten katalan herriak. Eta autoreak libre direla. Autoritateak ez daudela oso kezkatu. Katalan herriak ez du guzti hau ahazten. Ez. Katalan herriak ez du ezer ahazten.

TXIRRITA LIBURUDENDA

Arostegieta Kalea, 1 - TOLOSA

- Liburudenda (berezitasun: Euskal Kulturak)
- Diskak, Kasetak, Posters
- Paperdenda
- Inprimategi azkarra

... Marchais-ek altzairuaren, automobilen eta petrolioaren entpresak nazionalizatu nahi zituen...

FRANTZIAKO

EZKERRAREN INPASEA

Frantzia aldetik datorkigu azken Ezkerreko bonba politikoa. Ezkerreko alderdiak ez direla ados jartzen zenbait puntutan hategia. Alderdi politikoen paktoa, 1972ean sinatu zelarik, "Programa batua" inguruan egin zen. Beraz, bost urte funtzionatu du akordioak eta, orain hauteskundeetarako sei hilabete falta direlarik, hasi dira istiluak.

"Programa batua egin zenean, hiru alderdi politikok sinatu zuten: Alderdi Sozialistak, Komunistak eta Ezkerreko Radikalak. Alderdi hauetako buruzagiak, berriz, Mitterrand, Marchais eta Robert Fabre dira.

Azken alderdia, Ezkerreko Radikalea, republikano radikalek osatzen dute, bere jarraitzaileak erdi mailako klaseetan daudelarik. Baina, Mitterrand-en popularitateagatik, erdi mailako klaseetako jendeak gehiago begiratzen zion hori R. Fabrerri baino. Beraz, honek gauza berri bat eskeini behar zion klase honi, alderdi bezala jarraitu nahi bazuen. Orain antzeko zerbaite giten hasi da.

Hala, eta guztiz, paktoa sinatu zenean, Fabre-k zenbait aldaketa sartu zituen programan, Berak proposatzen zuen sis-

tema sozioekonomiko erdi liberala onartu izan zen eta programa sartua. Era honetan, erdi mailako klaseen sinpatia lortzen hasi zen, Alderdi Sozialistaren gain.

Diferentziak

Ezkerreko Radikalekoentzat entpresak handiak nazionalizatu behar dira, beste alderdiekin akord egonez— eta estatutuak kontrolatu behar ditu. Beste aldetik, entpresak handiak emandako lanarekin bizi dira Entrepresa txikiak eta erdi mailakoak, eta libre funtzionatzen utzi behar omen zaie, Frantziako ekonomiari dinamismoa eta ekilibrioa emateko.

A.K.-koak berriz, "programa batua" zehazten joan diren heinean, sozialistak eta radikalak baino urrutiago joan dira. Garai batean nahi zituen baino entpresak gehiago nahi ditu nazionalizatu eta horretan ez daude radikalak akord.

Nazionalizatzeko entpresak bederratzit talde handi osatzen dituzte. Hauek nazionalizatzeko akor daude hiru alderdiak, baina, A.K.-k entpresak hauen filialak ere nazionalizatu nahi ditu eta

beste biak ezetz. Beste aldetik, Marchais-ek altzairuaren, automobilen eta petrolioaren entpresak nazionalizatu nahi zituen; baina Mitterrand-ek ez zuen onartu eta ez dira negoziatuak izango.

Marchais-ek dioena praktikara eramanetz, hau da, filialak nazionalizatu, 1450 entpresak geratuko lirarteke estatuen zuzendaritzapean, Frantziako inbertsio erdiak estatuean utziz. Eta hau ez dute onartzen ez sozialistek, ez radikalek.

Beste arlo batzuk

Gorago aipatu ditudan diferentziak baino gehiago ba dituzte "programa batua" sinatu duten alderdiek. Adibidez, K.-k horrela dio geroago nazionalizatzeko entpresari buruz: "Entrepresa bateko langileek beren entpresak sektore publikoan sartzea nahi badute, gobernuak Parlamentuari proposatuko dio eskaera hau onar dezan".

Radikalek ez dute inola ere onartzen puntu hau, zeren tiki eta erdi mailako entpresak nazionalizatzeko arriskuan gertatu bait dira eta alderdi honen jarraitzaileak haserretu egingo lirarteke.

Sozialistak, bestetik, puntu hau berak proposatu zutelarik, Parlamentura eraman baino lehenago, gobernuak aprobata beharko lukeela dio. Beraz, A.K.-k baino oztopo bat gehiago ipintzen dio nazionalizatzeko bideari.

Alokairuen igoketan ere, ba dauzkate zenbait diferentzi. Adibidez, A.K.-k egungo 2.200 franko izan behar duela hileko alokairua minimoak dio. Eta beste bi alderdiak, zifra honekin ados daude, baina datorren Apiriletik aurrera.

Familiaren subsidioak ehuneko 50 igo behar omen dira A.K.-ren ustez. Mitterrand-ek berriz, emekiago igo behar direla: lehenbiziko urtean, ehuneko 25 eta bigarrenetan beste hainbeste.

Azkenik, alokairuen hierarkia 1-etik 5-era jaitxi behar omen da. Egungo errenta altuena hartu, alde batetik, eta tikiarena, bestetik, eta errentaren zerga kenduz, bi arteko erlazioa 1/105 da. C.F.D.T.-k A.K.-ren proposamena kritikatu egiten du maximalista delako eta berak erlazio hori 1/10-ean uztea nahi du, industria mailan 1/5 lortu nahiez.

A.K.-k diferentzi horik, jeisteko epea bost urtetara mugatzen du eta sozialistek eta radikalek epe luzeagoa eskatzen dute.

Beste aldetik, A.K.-rentzat, azken ideia hau berriak dira. 1969-1970ean diferentziak hauek mintzatzea langileria zatitzea omen zen, kapitalisten irabazien aurrean. Ideia hau, bestetik C.F.D.T.-renak omen dira; radikalizatuagoak A.K.-ren aldetik eta bere sindikatuaren, C.G.T.-ren aldetik.

Gauza guzti hau ikusita, ba dirudi, A.K.-k bere antzinako posizio bigunak gogortu nahi dituela, langileriak irabazi dezan. Bestetik, boterearen beldurra eta datorren Martxoako hauteskundeak gertu daude!

B. BAKAIKO

bat batean

KRISIAREKIN ZER EGIN. Larunbatean hilak 24, Babcock Wilcox, Talleres Miravalles, Inducrom—Cromoplast, Fundiciones Estanconor, Sefanitro, Trat Hermanos, Mendizabal, Zubal, eta Zarate Hermanos-eko langileak, SU, LAB, CSUT eta ELA—STV (A) sindikatuak elkartu ziren. Lantoki hauk denak, krisi espedienteaz edo plantilaren erregulapenaz amenazaturik daude.

Bertan eztabaidatu ziren punturik garrantzitsuenak, gaur eguneko krisia, koordinaketa, borroka motak, etab. izan ziren. Hartu ziren erabakia hau: Koordinaketa sendotzea, erakunde finantzioerik egoera honetan daukaten erresponsabilitatea salatu, euskal parlamentari eta sindikatu guztiei dei egitea parte har dezaten egoera hau borrokatzen eta manifestazio betetara deitzea.

Korodinatetari buruz, LABek proposamendu bat egin zuen: gaur egun maila hauetako krisiak gabe dauden enpresak ere koordinatzea, lehenago edo beranduago berdin aurki bait daitezke.

Bizkairako, Asanblada zabalk eta manifestapenak konbokatzea erabaki zen, Erandio eta Basaurin.

Egoera larria da. Euskadin eta Estatu guztian. Irteerak hestuek edo ez daude. Nork konpon dezakeen egoera hau langileak ba daki, baina eragina dutenek beste ikuspegi bat dute. Langileria proposatu den bide honetan jarraitzen bada, behar bada ikuspegi hori aldatu beharrean aurkuko dira.

ERAIKUNTZAKO KOMENIOA ONDOREN. Izandako egunotako greban enpresa nagusiek markatu dute negoziaketaren bidea: Alde batetik Agromanek eta Dragadosek (Huarterena), autoestrataren obra daramatenek, beren komenioa egin zuketako eta bestetik INCOBANarekin batera, ADECONNA (eraikuntza enpresarien sindikatoa) daudelako. "German Salas", "Gomara" eta ehun langile, gutti gora beherako enpresak, enpresari nagusien moldeetara etorri direlako.

Sektore honetako zailizak, borrokan batzeko zailizak, bide askotatik datozkigu: langileak ehunetik hirurogei bat, guti gora behera, berrogei urte baino gehiago dituztelarik (heine handi batetan inmigrante andaluzak) etorri-berriak dira; batzuek beste familia bakoitzak bost seme ditu ihazko inkesta zenbaiten arauaz... Hau ez da, halere ehunetik zailtasun nagusia. Arazo nagusia gremioko kategoriaz mailakatzea gendake: eta gaur egun ehunetik berrogei destaxuzko langileak genituzke; hauek azken-azkenerraino dihardutelarik (gazteak diren arte, behintzat) eta ofizialak direlarik (—igeltsariak, zureztatzailak, axuleilariak, aurrekaldegileak...)—besteak, peoiak, baino askoz gehiago irabazten dute; peoiak hamazortzi, hemeretzi mila, ofizialak hogeita bost mila et destaxuz lan egiten badu horren doblara, kasu batez.

Oraingo kasurako beste faktore bat dago. Urtarrileko grebaren gertakari eta esperientzia. Hartan, batasun eza zela—ta, greba erditik aurrera piketeen bidez aritu behar izan bait zuten. Patronalak, gogorki jokatu zuten, kolpe batez berrogei despeditu, esate baterako, eta jende asko komissariatik pasatu zela. Sindikatuei begira, negoziaketa mahai osoa (—hamabi lagun—sindikatu berekoa zen. Eta negoziaketa —mahai osoak dena utziko bait zuen bestela, sindikatuak bere jarrera inposatu zuen. Azkenean deusik ez eskuratzeko bazen ere. Greba horren ondorioz, jende franko "erre" egin zen.

Azken greba honetan, Asanblada (nola edo hala) nagusi izan bada ere, CCOO eta CSUT-en kontrako salketak izan dira. Ezagunena, agian, greba ondorengo asanbladan suertatu zen. CCOO-etako batek, sindikatu horik Patronala eta Gobernuarekin negoziatu zutela esan ondoren bere karneta hautsi egin zuen. CCOO-etako agiri batek, berriz, CNT-ko jendea langileen batasuna haustea egotzen zien. Asanblada hartan, hurrengo komenioaprestatu eta komenio horren kontura diren hiru mila pezeta onartzeko prest, da, hau lanean jarraitzeko bostehun eta larogeita hamaika langile agertu zen. Hirurehun eta berrogeita seik, oster, greban jarraitzeko asmoa azaldu zuen.

ZUBAL: 120 LANGILE KANPORATZEKO BIDEAN. Elgoibarko lantegi bat dugu ZUBAL, 120 langileakoa. Tornuak fabrikatzen dituzte. Ateak ixteko arriskuan dago kiebrara jo duenez ger.

Lantoki honen arazoa duela lau urte sortu zen. Ordain etendura erabaki zuen, 120 milioiko zorrak bait zeuzkan. Zifra hau 80 miloi pezetetan gehitu da gaur. Orduan, komenio estrajudizial batetara iritsi zen, hornitzaile eta akreedoreekin. Akreedoreek, parte-hartzeko komisio bat osatu zuen hiru banku eta bi hornitzaile garrantzitsuenekin batera.

Egoera ekonomikoa ez zen oso onuragarria, eta konponbide asko jarri arren, enpresak ezin ditu gauditu eskakizun guztiak, konbenioarena barne delarik.

Langileen Asanbladak, komisioaren esku uzten ditu Magistratura eta Seguro Sozialarekin eraman beharreko elkarrizketak. Abuztuaren 2an ospatu zen juizioa, eta Magistratura langileen alde agertu zen. Langileek, beren abokatuen bidez, krisi espedienteak eskatzen dute.

Kiebran egon arren, oraindik atek zabalk jarraitzen dira. Urriaren 12an gaur dauden kontratoak ezeztatuko ditu Lanaren Delegazioak.

ZUBALeko langileak ere, Irailaren 24ean, Bilbon sortutako koordinadora barruan aurkitzen dira. Astelenez, hilak, 26 Asanblada bat egin zuten eta bertan hartutako erabakiak hau izan ziren: lehenago daukaten komisio errepresentatibotik beste bat sortzea. Honen eginkizuna, Euskadiko beste enpresekin koordinatzea eta herri mailan, alderdi politiko, sindikatu, hauz batzar, amnistiaren aldeko batzorde, etabarrekin hitz egitea, zenbait ekintza eta mobilizapen aurrera eramateko.

Herri osoaren laguntza izan arren, izango dute nahiko lan. Nondik jan behar dute? Non aurkitu behar dute lana? Zer egin?

soraluce

ERREMINTA — MAKINA KOOPERATIBA

APARTADO— 37 TELF. 761440- 41 - 42 - 43

**kirolzaleen
zerbitzutan**

**miner
donostia**

☎ 41 22 72

UDA HONTAKO BERRIAK

Nafarroa, Errioxa eta Aragoiko nekazarien elkartasunek, atera dituzten kontutan, piperraren kosta prezioa, kiloko 16 pta. da, gutxienez, eta sindikatu berri hoietan sartuta dauden nekazariak hitz eman dute, 16 peztaz behit, ez dutela piperrik salduko. Horrela, Alfaroko nekazariak, "piperraren bururakari" ekiteko prest daude, horrenbeste gutxienez, pagatu nahi ez bazaie. Bestalde, nekazariok, 16 pta. baino gehiago ere, egingo duela aurten piperrak, espero dute, eguraldi txarrengatik piper gutxi helduko baita.

Katalunyako nekazarien elkartasuna, Unió de Paguesos, sojaren merkatuan sudurra sartu eta zer pasatzen den jakin nahian hasi da. Erbia "Newsweek"-ek altxa du. Iparrameriketako astekari honek zabaldu duenez, hango konpainia haundi batek, 1971-1974. bitartean, 600 milloi dolar gastatu ditu, Europako zenbait gizon erostenak hango soja ekar dezaten. Gizon hoi arteko batzuk Espainiakok omen dira, eta horrexek mugierazi du Katalunyako nekazarien elkartasuna; izan ere, Espainia barrunbean, sojarik gehiena egiten den alderdi bat Tarragona da.

Aurtengo urte honen lehenengo sei hilabetetan, Espainiak 34.974 tonelada haragi ekarri ditu kanpotik, 3.167 milloi pagatuta. Aurreko urtean, garai berean baino askoz gutxiago; 64.809 tonelada ekarri baitziren iaz lehenengo urte erdian. Orain dela bi urte baino gehiago, halere, 18.175 tonelada ekarri baitziren 1975.an.

Londresko esportatzaileen inguruan jakin ahal izan denez, Espainiak 20.000 tik 30.000 tonelada soja erosiak dizkio

Iparramerikari datorren urrilaren 10tik 27ra bitartean barkuz karriatzekotan.

Afrikako gaiza delata, 1000 eta gehiago zerri, hil eta lurperatu behar izan dituzte Logroñoko probintzian. Zerriok lau

LURGINTZA

Nekazarien Elkartea

BASERRITARREN ZERBITZUTAN

Zona Residencial Paulo VI - 7
Urrutizkiña, 81 14 31
Andia, 7 - 1.º
Urrutizkiña, 68 13 80

AZPEITIA
TOLOSA

milloi balio omen zuten.

Iruñan, Nafarroako hiriburuan, bil-tzekotan dira konejuzaleak. "Asociación

Española de Cunicultura", delakoak antolatzen duen batzarre hau, datorren azaroko 3 eta 4. egunean izango da, eta bi gai desberdin erabiliko dira. Batetik konejuen "garbitasuna eta osasuna" gaia erabili eta aztertuko da; bestetik, elkarte honetakoek Bigarren batzar nagusia egingo da, eta hor, elkarteak zer egin eta nondik jo, eztabaidatu eta, ahal bada, erabakiko da.

Aspaldi hontan sarritan entzun dugu, baserriaren egitura eta lanerako modu eraberritu, erosotu eta hobetu beharra dagoela. Jendeak merke jan dezan, baserriarrok janaria merke eta ugari sortu behar dugula. Beste alderdia, ordea, jeneroen salmentarena, orain arte inork ez zuen aipatzen. Orain hasi dira esaten, baserriarrok egiten duen jeneroa, kaleraino eraman eta jan behar duenari saltzea behar bezala antolatuko balitz, dextentz merkeago jan ahal izango genuekela danok.

Nekazari jeneroen salmentatoko gora beherak nola dabilten dakiten gizonak diotenez, saltzeko moduak eta egiturak eraberritu eta behar bezala antolatuko balira, etxekoandreak erosten dituen jeneroen prezioak ehuneko 12, ehuneko 20 jetxi daitezke eta Espainian 200.000 milloi peza gutxiago beharko lirakeke jateko. Janari dendak eraberritu eta gaur behar bezala jartzeko, 60.000 denda itxi beharko lirake eta 150.000 pertsona geldituko lirake lanik gabe.

Beraz bajinbategen jaten du tartean bat-taren eta besteren kontura !!!

JOSE ALKIZA

GURE EGUNKARIA.

egin

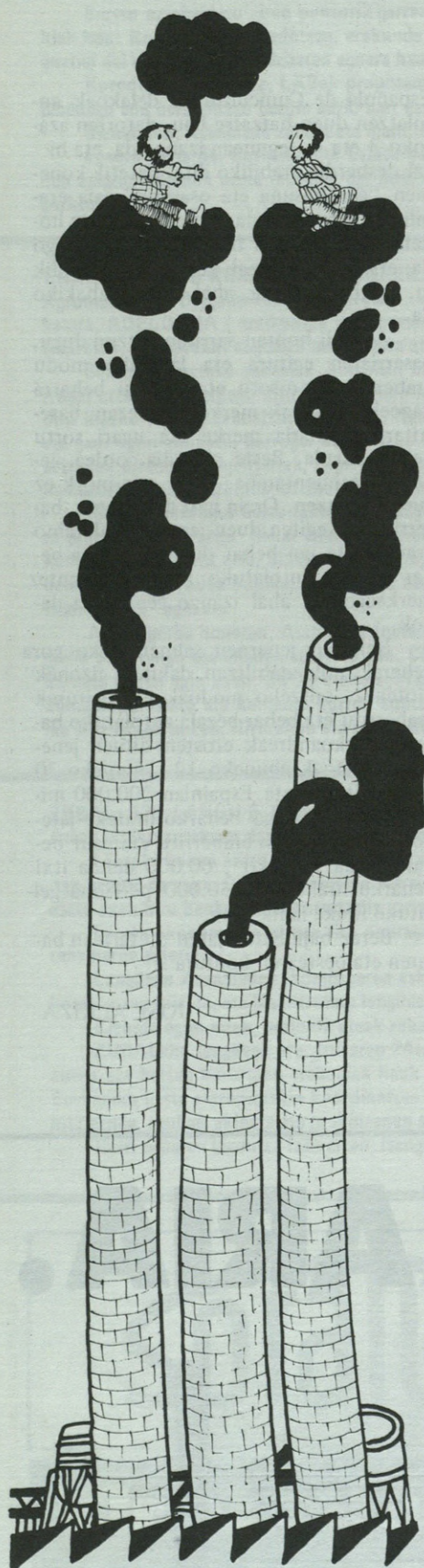
Nº de inscripción 2936
Apto. Correo 1397
Redacción, talleres,
Administración y publicidad
P.O. Box 10-B
Tel. 943 55 48 00-06
San Sebastián - Hernani

Nº1 SEPTIEMBRE 1977

Redacciones en
Alava: General Alava, 30, Vitoria
Navarra: Estafeta, 57, Pamplona
Vizcaya: Mazagodo, 6, Bilbao
Madrid: Espronceda, 32
(Edificio EFE)

Nº1 IRAILA 1977

MARTIN AUZMENDI

Gobernu eta langileen ordezkari bezala aurkezten diren Sindikatu batzuen arteko elkarriketak aurrera doaz. Oraindik mahai gainean dituzten puntuen zerrenda luzea eta garrantzitsua da. Sindikal hauteskundeak zerrenda itxi edo irekiekin ospatu, hemezortzi urtetik beharokoak bozkarik bai ala ez, lantoki mailatik at nortzuek negoziatu (Sindikatuak soilik ala hauek Lantokiko Komiteekin nahasturik), lantokiko sindikal sekzioak sortu ahal izateko ehuneko zenbat kidetu beharko diren, lantoki bakoitzak zenbat ordezkari, sindikal ondasunen banaketa nola egin, amnistia laborala bati ala ez eta nortzuentzat... Hauk eta beste zenbait atal esku artean. Dirudienez, oraindik ez dira inongo akordiotara iritsi. Hemendik atera daitezkeen erabakiak garrantzitsuak izango direla argi egon arren ere, gai honi loturik dagoen beste atal bati helduko diogu.

Eta bereziki elkarriketa eta negoziaketak eramateko maduari hain zuzen ere. Honek, une honetan Euskadiko langile Mugimenduarentzat nahiko garrantzi handia duela uste dugu, maila honetan ematen ari diren esperientzien inguruko zenbait jokaerarengatik baez ere.

Hasieraz eta beste kontsiderapenik gabe ez legoke elkarriketak aurrera eramatearen aurka egotarik. Zoritxarrez, kapitalaren agintea deusztatzen ez dugun artean, nahitaezkoa izango da interes zeharo desberdinak dituzten bi klaseen arteko negoziaketak. Bainan kasu honetan bezala langileen etorkizunerako garrantzi berezia dituzten gaiak esku artean dabilatzatenean ez dago ere elkarriketan nola-nahi egotarik beharrezko bait da langile mugimendua bera, guztia, gehiago haintzat hartzea. Nahiz eta ez ukatu Sindikatu horiek Euskadin eta Estatu osoan eratuak dauden langile zatirik handiena errepresentatzen dutela ezin dezakete inolaz ere guztiena hartu, oraindik inork ez bait die eman.

Euskadikoek eta hemengo langileen artean eragina dutenek, Madrilan joan baina lehen, hemengoo langileekin elkarriketak eramatea litzateke bidezkoena. Nahiz asmo hoberenarekin egin, langile gehienak ezjakinean direnean heuren izenaren negoziaketak eramatea ezin daiteke inolaz ere onar. Gobernuarekin hizketan jarri baino lehen langileek aukera izan behar luteke, zertara doazen, zer egitarau eta projektekin jakiteko. Oraindik beste ezer asko juzga ezin dezakegunean, hemen gaitzesten dena ez da Gobernuarekin harremanak izatea, eramateko era baizik. Oraindiano, egunkariak eta komunikabideetatik Sindikatu batzuek esan digutenez kanpo, langileei zuzenean Sindikatuetatik zuzenduriko informaziorik hartzeko aukerarik ez du-

gugu eduki, eta hau nahiko akats gogorra da. Inork ez du lantoki, hauzo edo herri-etan egin daitezkeen asanbladen bidez egiteko iniziatibarik hartu. Hau litzateke berriz gutienez eska genezakeena. Ez guztia noski, hori ere ez bait da nahikoa.

Egia da langileen xedeak defenditzeko ikuspegi desberdinak daudela eta honetarik da egun agertzen zaigun zatiketa ikuspegi desberdin hauk langile mugimenduaren bilakaerarako onuragarri izan daitezkeenez, onartu beharrekoak dira, baina honek ez du inolaz ere kritika baztertzea edo ukatzea suposatu behar. Eta honetan, zorrotzak izan beharra dago; langileen xedeak defenditu nahi ditugula diogunean, hitza gorde dezagun eta batez ere ekingizan kontsekuenteak izan. Lehenengo langilleri osoaren xedeak eta gero geroakoak; sindikatuarenak, taldearenak... Jakin dugunez, elkarriketan dauden sindikatuak, sindikal ekingiz lantokian nola eman legea egiteko proiektu bat aurkeztu diote Gobernuari eta hona hemen berriro ere galdera; zergatik lehenengo Gobernuari eta ez Langilleriari? Ez dugu uste hau inola ere justifika daitezkeenik.

Batzuek hainbat aipatzen duten efikaziaren izenean ez dago zenbait eginkizun bazterterik, ez langileen bizkarren gain jokatzerik, ez dago dena justifikatzerik. Kasu honetan bertan, langilleriari garaiz eta pausoz-pauso informatzeak eta bere eritziak jasotzeak ez zuen negoziaketaren prozesua geldieraziko ez eta ere lorpen posiblei oztopoak jarriko. Efikazia eta langileria ondo informatua edukitzea, eztabaidak posible egitea asanbladen bidez, eritziak jaso eta denen erabakiak hartzea ez dira kontrajartzen. Bestalde azkenengo prozesu hori posible egitea bait da garrantzia bakarra, langile guztien presioa hategia, negoziaketan dauden gestioak efikazak izango badira.

Hauk eta beste gauza batzuek direla eta Elkarriketa hauei buruz nahiko kezka ba dugu. Ezin zalantzan jarri, gidatzen dituen pentsamolde eta joeraz nahiz ez guztiz bat etorri, asmorik hoberenak eraginik ibiliko direla. Guzti honek, ondorioen zain gaudenoi ezezkor egotea egiten du. Ezezkortasunean ere ordea fruituren batzuk lortuko dituzten itxaropena ezin galdu. Dena den, itxaropenik handiena, hainbat alditan erakutsia duen, Euskal Langile Mugimenduaren borroka ahalmenean dugu. Izan ere, nolahalako elkarriketa eta negoziaketan gainetik, —nahiz hauk lagungarri izan daitezke onartu unerik batzuetan langileria bera joango da borrokaren presioaren bidez egun dituen arazorik larrienei erantzuna aurkitzen, askatasunak inposatuz eta zapalkuntzaren kateak apurtzea posible egin dezaketen erakuntza moldeak eraikez.

Zeruko ARGIA

EUSKALDUNON ALDIZKARIA
lehen
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	1.100 pta.
Korreo batasuneko herrietan	1.300 pta.
Atzerrietako beste herrietan	1.600 pta.
Airez	2.500 pta.
Salmenta (ale bakoitzeko)	40 pta.

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero
nahi nukeela adierazi nahi dizuet
orri honen bidez.

Izena.....	
Deitura.....	
Helbidea.....	
Herria.....	
Prob.....	
Adina.....	
Ogibidea.....	
C/C. Nom.....	
Zenbakia.....	

ekonomia

produktibitatea eta alokairuen egoera

KIRATS

Espainol Estatuko krisia eta inflazioaren okertzea hasi zirenetik, ekonomiko gaiaz aritu izan diren artikulu eta adierazpen orok arrazoin hau agertzen zuten: jendetza egilearen emankortasunaren hazkuntza, alokairu baino txikiagoa den bitartean ezinezkoa dela inflazioa gutxitzea. Are gehiago, enpresa gizonak ez dute dirurik inbertituko eta honek, hainbat lantokiren ixtea ekar lezake. Egun gertatzen ari zaiguna hau da: arrazoin honengatik edo emankortasunaren ezagatik langileak lanik gabe agertzen zaizkigu. Zentzu horretan zuzendu nahi dugu artikulu hau.

Emankortasuna edo produktibitatea, produkziokerako edozein faktore-ren rendimentuari atxikirik dago. Faktore hauk funtsean bi izanen lirateke: lan indarra eta kapitala (lan tresna eta instalazioak). Emankortasunak bi dimensio ditu:

1— Emankortasunaren balioa: denbora unitatean, langile batek produktutakoaren diru balioa. Emankortasun honen balioa honelaxe lortuko genuke: Merkatuan langile horren produkzioaren salneurria eta produkto horren kantitatea biderkatuz. Beraz, emankortasunaren ideia hontaz, alokairuen igoera oro, salneurrien igoerak (inflazioa deritzaiona) jango du, eta inondik ez da aurkitzen haseran eman dugun arrazoinen justifikapena.

2— Fisiko emankortasuna: Denbora unitatean langileak produzitzen dituen fisiko unitatea. Emankortasun hau arrazoin birengatik hazi daiteke:

a) Lan indarren espezializazioa : Errealitatean prozedura garrantzizkoa da, bainan bigarrenera ez da iristen.

b) Teknologiazko prozedura: lan indarren fisiko emankortasuna igoaraziko duen lan tresna gertatuago eta aurreratuagoen sartzea —sartze hau, ekonomiko prozedurarekin dator—, lanindarren espezializazioa baino intentsitate zorrotzagoarekin egin da eta gure kritika alor horretatik doa.

Teknologiazko prozedura zorrotz honek, — kapitalista produzioera barnean—hau ekarri du: enpresa gizon batek, 10 urteko bizitza ematen dion lan tresna, erosi duela jo dezagun; bost urte barru, teknologia berriak langileari emankortasun hobea dion lan tresna egokiagoak sortzen ditu. Honek — eta errealitatean horrelaxe gertatu dela, uste dugu— arazo hau dakar: momentu hortan lan tresna berria erosteko balio izanen zaion amortizaziorik ez dutelako enpresa gizonak egin — lan tresna berria, zaharra baino garestiagoa delako— tekniko berrikuntzarik egiteko ahalmenik ez dute.

Honi erantzuteko hiru arrazoin dakusagu:

1— Lan tresna berritzeko gogo haundirik ez. Ekonomiko egoera normalean, lan tresna zaharrekin, alokairu eskasak emanez, irabazi egokiak hartzen zituztelako.

2— Amortizazio azkar bat —ofizial kontabilitatean bai bainan egiazko kontabilitatean egin ez— ez zitzaion ongi etorriko. Honek irabazien jسته bat ekarriko bait zien.

3— Emankortasunaren igoeraren goitik, langileen alokairuak badoaz —ofizialak ez diren datoak ikustea argigarri izanen litzateke— hala ere, langileek ez dute bere gain krisiaren zama jasan beharrik. Lehen esan dugunez, krisi hau emankortasuna ez igotzearen izan da eta arrazoinak argi gelditu.

“Milagro Económico” deritzaion hustelkeriak argitzeko ordua iritxi dela, uste dugu.

NAZIONAL POLITIKA ESTATUTUAREN POLITIKA

Azken aste hau aberatsa izan zaigu arazo honetaz.. Hasi Bergarako bileratik eta parlamentariak Claverorekin eduki zuten bilerara helduz ba ditugu zenbait elementu arazo honetan gerta daitezkeen gauzei begiratzen. Baina zenbait berri gure eskuetan baditugu ere, berri horien analisia sakon bat egitea, berri guzti horik multzo batetan sarturik, ez da hain erraza.

Bergara: hiru bloke bitan

EIAk, bere Autonomi Estatutu arteko bitarteko erregimenari buruz hitz egiteko, bilera bat antolatu zuen Bergaran. Hara azaldu ziren alderdien asmoa hasieran (PNV, PSOE, PC, ANV, ESB, EKA, PT, ORT, MC, ESEI, LKI, EK, HASI, LAIA eta EIA bera) gai konkretu horretaz mintzatzea bazan ere, elkarriketak hartu zuen bidea beste bat izan zen, hots: nola laboratu eta bultzatu behar den Autonomi Estatutua, bilera hartako gai bihurtu zen.

Egun berean Parlamentariak Asanbladak transitorial erregimen bat onartzen zuen espainol Gobernuarekin harremanetan hasteko. Bereiziki PNV-k PSOE-k bultzatzen zuten proiektu hau Bergarako bileraz, PC-ren laguntzaz, jabetu zen.. Beste alderdi guztiek ez zuten hain argi ikusten Asanblada hartatik ateratako proiektu hau; ekainaren 15-eko hauteskundeak Autonomi Estatutuaren laboratzearen base bezala hartzea eta proiektuaren sakonen Nafarroa bazterturik gelditzea, kritika gogorrena merezi izan zuten puntuak izan ziren.

Debatearen zehar hiru bloke konfiguratzen dira: PSOE, PNV eta PC-rena; ezkertiar indar gehienena eta, azkenik, LAIA (bai) eta HASI-rena. PNV-k PSOE-k eta PC-k parlamentariak proiektua onartu eta apoiatzen zuten. Proiektu honen lehen jeneraletan, "Consejo Confederal del Pais Vasco" deitzen dioten sailean elementu oso interesgarriak baditu ere, "Consejo Confederal" horren funtzioei dagozkienak, ezin genezake berdin esan, bere eraketari buruz. Ekainaren 15-eko hauteskundeak demokratikoak bezala harturik hor funtsatu nahi dute Estatutuaren laboratzea eta, izatez nazional politika guztia. Bestalde honegatik ere II. garren artikulugatik ("...cada región histórica podrá ejercer el derecho del veto...") Nafarroa baztertzeko arriskuan aurkitzen gara.

Bergaran eta proiektu honen aurka, euskal ezkertiar alderdi gehienek (HASI eta LAIA (bai) ez ezik) zera antzeman zuten: denak Autonomi arteko bitarteko

erregimen baten beharra ikusten zuten; ekainean izan ziren hauteskundeak oso demokratikoak ez izanik, eta datozen municipal hauteskundeak populazioak duen nahiaren adierazpen garbiagoak izango direnez, behar beharrezkoa izango litzatekeela transitorial erregimena hauteskunde haueetan funtsatzea, azkenik, transitorial erregimena Estatutuaren oinarri bat izanik, grabea izango litzatekeela oinarri hau demokratiko ez diren formula batzuekin osatzea.

Elkorok, alkateekin batera ez zuen posturarik hartu. HASI-k esan zuenez KASen eta ezkertiar abertzale asanbladetan kontsultatu behar zuten; LAIA-k obserbadore bezala joan zelarik, berdintsu esan zuen. Hitz batean, eta kontutan izanik, ez dela posible HASI eta LAIA-ren zat bere aldetik jotzea, aipatutako hiru bloke hau bitan guttitzen dira.

errealismo politikoa, ez gaude bakarrik

Inork ez dezala pentsa bloke bi hauek sorrerak gauzak erraztu egin dituela. Bloke bi sortzen direnean beren arteko borroka bi eratan eman daiteke: ipurukoa ala ez. Momentu honetan ipuruko borroka oligarkiaren aurkako borroka da, eta beste borroka guztiak moeta desberdinetakoak izango dira. Gaur egun EIA-ren alternatiba aztertzen hasten bagara, argi eta garbi ikusten dugu alternatiba honek, bere zati handi batean PSOE eta PNV-ren proiektuaren kritika sakon bat izanik, borroka frontal baten basea jartzen duela. Lerro artean, alternatiba honek proposatzen duena zera da: PSOE

eta PNVren proiektua gure herri guztia- ren aurrean salatuz, frontalki borrokatuz horien proiektuaren aurka, herriko bote- rearen oinarriak jarritz (Municipal eta Herriar Asanbladak bultzatu), Estatutua laboratu eta bultzatu. Autonomi Estatu- tu arteko bitarteko erregimen bat "de- creto-ley" delako baten bidez egin gabe, mobilizapen bidez lortzea, maila guztie- takoborroaren bidez.

Horenal EIA-ren proposamena berdi- netik berdinerako pakto batena da espai- nol Gobernua eta grure herriaren arteko paktua egiterakoan. Alternatiba honek, izatez, nahiz eta garbiena izan, abstrazio bat suposatzen du. Ez gaude bakarrik. Ez- kertiarrok, eta ezkertiar abertzaleok bere- iziki, ez gaude bakarrik. Guk eraman ge- nezakeen bidea iraultzailea izango da bide horren hastapenak gure inguruan, gure borrokaren inguruan, jokatzen duten ele- mentu guztiak kontutan hartuta jartzen baditugu.. Guk gure aldetik erabakitzen badugu EIAREN antzeko alternatiba bat aurrera eramatea, PSE eta PNV-rekin bor- rroka frontal batetan jarri. PSOE-k eta PNV-k, PC eta UCD-ren apoioaz, parla- mentariak onartutako alternatiba pakta- tuko dute Madrilen (izatez paktatzen ha- si dira) eta orduan EIA-ren alternatibak edo bere antzeko batek ez du baliorik izango.

Ez da hain garrantzitsua berdinetik berdinerako transitorial erregimena pakta- tzea. Garrantzitsua zera da: Autono- mi Estatutua baldintza horrekin pakta- tzea, paktuan gure eta Madrilen arteko parekotasun bat egotea. Eta hau lortzeko orain parlamentariak proiektuaren aur- kaka, frontal aurkako, estrategia bat mar- katzea oztipo bat izan badaiteke ere, beste estrategiaren bat markatu beharko du- gu. Eta hemen sartzen da errealismo po- litikoa jokuan. Abestuzak eta artzaiak ezin dute politikarik egin zeren bata- bere buruz eskutatzen du eta beste bakar- dadean bizi da. Ba da gure herrian abes- truzen eta artzaien politika desagertzeko garaia.

Nahiz eta parlamentariak alternatiba gaur egun ekaineko hauteskundeetan oi- narritu egoera sasi-demokratiko bat de- demokratikotzat harturik; Municipal Hau- teskundeek ekainekoak estaliko dituzte. Nahiz eta ordurarte transitorial erregi- mena hauteskunde legistiboen gain muntatu, ordundik aurrera municipalak izango dirateke transitorial erregimenaren base demokratikoak bezala planteatzen direlako. Estrategia zeharo aldatuko litzateke, bai alde batetik eta bai bestetik. Gure estrategiaren lehen jeneralak hauk izango lirateke: PSOE eta PNVren proiektu- tua salatu baina bere aurka frontalki bor- rorkatu gabe; municipal hauteskundeak transitorial erregimenaren base bezala jarri; nazional mailan, eta bereiziki Nafarro- an eta Araban, alternatiba zabalak presen- tatu municipal hauteskundeetarako, auto- nomista izango diratekeen alternatiba zabalak; eta azkenik Estatutuaren paktua berdinetik berdinerako planteatu espainol Gobernuarekin.

AMNISTIA OROKORRA ETA ORAIN. Hau eskatzen du herri osoak. Hai deihadarkatzen du-gu. Baina, bitartean, gauzak berdin edo okerrago daude. **IÑAKI ELIZETXEA ARBIZU** bi urte-tara kondenatu dute. 20ean ospatutako "Consejo de Guerra" batetan. Akusazioa: militar se-dizioa. Bere organizazioak, Juventudes de Izquierdas Comunist"k, Amnistia Orokorra eskatzen zuen agiri batetan. Eta parlamentariei dei egiten zien, postura garbi bat hartzeko arazo honen aurrean.

Bestetik, Jesus Maria Muniozguren Etxeberria-ri, "Auto de procesamiento" ireki diote irai-laren 21ean. Goardia Zibilaren aurka esaldi mespexugarriak erabiltzea. Askatasun probisional-a eman diote. Debako **LUZARO** aldizkariaren 35garren zenbakian idatzi zuen artikulua bat. Eta honegatik haserretu dira. Honela esaten zuen Itsasoko erahilketari buruz: "Beste hilketa bat.. Gorputz errepresiboek hil dituzte beste bi gudari. Bai, gorputz errepresiboak, ez dute merezi "polizi" izena. Txakurkeri berri bat gure lurrean".

Bi errepresaliatu berri. Eta arazo batengatik, espresio askatasun falta. Noiz arte jarraitu behar dugu horrela? Hitz polit asko, baina eguneroko lanean egurra.

IKURRIÑA BERRIRO ERE UKATUA. Iruñeko Udaletxeko Dantzari Taldeak ikurriña gorde behar izan zuen, Oviedoko Kiroldegian dantza-tzeko. Irailaren 17,18 eta 19an XIXgarren Internazional Jaialdi Folklorikoa ospatu da Oviedon. Euskaditik bost talde joan ziren. Hauen artean Iruñeko talde hau. Lehenengo saioetan ez zuten problemarik izan; eta Iruñeko bandera eta ikurriñarekin hartu zuten parte. Berak esaten dute-nez, izugarritzko txaloak jaso zituzten ikurriñarekin zihoazela kaleetan zehar.

Ez zen berdin gertatu zenbait antolatzaileekin. Lehenengo egunean, dantatzera zihoazen. Kiroldegian. Eta ikurriñarik gabe ateratzeko eskatu zieten. Batzuek mesedeka; beste batzuek hitz gogorrez. Ikurriñarik gabe atera ziren; denborarik ez bait zuten diskutitzeko.

"Hurrengo egunean partu hartu behar genuen. Baina herri bakoitzeko aski zen talde bat, antolatzaileek esan zuten. Horregatik, "Sec-ción Femenina"-ko talde batek dantzatu zuen. Azkeneko egunean desfile bat zegoen, Oviedoko kaleetan zehar. Desfilean gindoazen eta an-tolatzaile bat eotri zitzaigun. 10 segundu ematen zizkigun ikurriña kendu ala joateko. Ikusia genuen gurenagako baoikota eta xantaia. Honen aurrean erabaki garbi bat hartu genuen: ikurriñarekin ala ba goaz. 10 segunduetatik 9 sobratu zitzaizkigun. Talde osoa, desfiletik kanpora irten ginen. Jendea harriturik geratu zen. Han ez genuen ezer egiterik. Horregatik Iruñera itzuli ginen egun berean".

Berriro ere euskaldunak boikoteaturik. Ucranaikoe, Asturiaskoe eta beste batzuek bere banderarekin hartu zuten parte. Espainolarekin ere bai batzuek. Guzti hauei ez zieten ezer esan. Gure kasuan, ikurriñarekin agertzea politika egitea zen. Hori esan ziguten. Esperientzi eta eskar-mentu ona jaso dugu. Euskal Herriko talde guztiei dei bat egiten diete. Kontu izateko zer jaialditara joaten diren. Nork antolatutako jaialditara joanten diren.

"EUSKO IRAKASKUNTZA" BERRIRO GUREKIN. Jose Miguel Barandiaran, Manuel Irujo, Justo Garate, Anjel Irigaray, eta Joakin Irizar-ek sinatzen dute agiri bat. Eusko Irakaskuntzaren agiri bat.

Eusko Irakaskuntza 1918garren urtean sortu zen Oñatiko Batzar Nagusian. Gipuzkoako Aldundiak lehen hitza eman zuen; beste hiru probintziek onartu zuten. Sortu zenetaik, lan haundi eta ederrak egin ditu. Euskal kulturaren alorrean egin du batez ere lan: "Revista Interna-cial de Estudios Vascos"; "Estatuto Vasco", "Bilingüismo-Elebitza baterako oñarriak" etab. Izaera zabala zuen. Ideologi eta ikuspegi guztietako jendea zegoen.

Zoritxarrez, Eusko Irakaskuntzaren lanak, 1936garren urtean bukatu ziren gerra etorri zenean. Abuztuaren 5ean itxi behar izan zituen ate-ak. Berrogei urtetan itxita egon da. Denbora honetan asko hil egin dira. Heriotzak eraman dizkigu, banan-bana gizon handi eta handi asko. Le-hen Bazkunaren 23 sailetan parte hartu zuten. Oraindik gogoan ditugu.

Gaur egun batzu bizirik geratzen gara. 1934garren urtean aukeratutako Batzorde Zuzendaritik. Eta hau erabaki dugu: Eusko Irakaskuntza lanean jartzea berriro. Iritsi dela horretarako garaia. Herriaren zerbitzutarako eta Euskal Kulturaren onerako une egokia da.

Une honetan Bazkunak berritu beharra du. Indar berritu, eraberritu. Honetarako Batzar Nagusi batera dei egiten diegu, oraindik bizi diren bazkideei (larehun bat). Han, guzien artean, nola eta nolako gurtasuna eman Bazkunari erabakitzeko.

IRUIÑEKO IKASTOLA MUNIZIPALA DELA-ETA. Udalaren azken plenoan, Ikastola Munizipalaren zera onartu da. Ikastola hau egiteko prozesua otsailetik dator. Gurasoen Elkartetako Kultur Batzordeen ideia izan zen. Ikastoletan ez zegoen lekurik eta garestiak dira. Gaur egunfo ikastolak eskas gertatzen dira (Padre Ziguanda, San Fermin, Blanca de Navarra). Udalarekin harremanak hasi ziren. Lehenbizi Etxaniz jaunare-kin, Udaletxeko kultural komisioko arduraduna bait zen. Lokalak ez zeudela eta, ezetz esan zien. Garai hartan, Kanosiako erlijiosek beren etxea obispaduari saldu zitoten. Erdia Diputazioaren zerbitzutan gelditzen zen eta beste erdia Udalaren zerbitzutan (Obispaduak utzita, noski). Kultur Batzorde Koordinadora lanean jarri zen. Bidea erraztu zen ere; Etxaniz jaunak dimititu egin zuen eta. Ondorengo harremanak (Perez Valda eta Martinez Alegria) hobetoagoak izan dira. Obispaduak ez du erantzun argi bat eman orainarte; ez baietz ez ezetz. Urmeneta eta Perez Valda joanda. ez dute oztoporik jarri, lekua erabiltzeko.

Problemak beste alde batetik datoz. Bata: lokalak; hamar aula bakarrik dira. Eta horietariko batzu orainarte erdal parbulario bezala erabili dituzte, larogei haur joaten direlarik. Bestea: ministerioak ez du ezer finantziatuko. Eskoletako "extra" bakarrik (hiru mila pezeta). "Extra" hau euskarazko klaseetan erakusteko ematen du. Hala ere, pauxo bat izan da. Nahiz eta irakasle eta plangintza aldetik ez harremanik egon ikas-tolekin. Eta, ondorioz, ikastoletako ia 2.500 haur subentziorik gabe gelditu. Halako subentzio posiblerik gabe, noski. Orainarte Udalak ez bait die ezer eman ikastolei. Eta ikastola munizipal horretan 300 haur bakarrik sartuko dira. Harrigarri gertatu da, euskaltzale lan hori bultzatzea. Hauteskundeetan, Nafarroako hirugarren indarreko jendeak bultzatzea gainera. Batzu kontzejalak bait dira eta. Eta hauteskunde munizipalak gainean direlarik. Harrigarria, baina pozgarria ere. Nafar euskaltzaleasuna indarra hartuz doala erakusten bait digu. Botu bila dela eta boronda-te hutsez dela.

IRAILAK 27

Orain dela bi urte. Gogoratzen gara. Otzikaraz entzun genuen berri zorritxarra. Bost borrokalari erahilak izan ziren. Irailaren 27ko goizean gertatu zen. Egun madarikatu horretan Jon Paredes Manotas "Txiki", Anjel Otaegi, Jose Humberto Baena Alonso, Ramon Garcia Sanz, eta Jose Luis Sanchez Bravo-ri heriotz zigorra eman zieten. Batzuei goardiazibilak, besteiei polizia harmatuak, borondatez prestatuak, gainera.

Odola isurtzen hasitako agintea odolez bukatu nahiean, Franco-ren gobernuak, mundu guztian zehar egoniko manifestapen eta protestei inolako kasorik egin gabe, hil egin zituen. Gorputzak, hori bai. Bost borrokalari hauen ideiak herrian finkatuak zeuden eta daude. Bere arima hiltzea nahi zuen gobernuak. Baina ez, hori ez zuen lortu. Ez, ez, ez...

Egun agintean dagoen hainbat jende gobernu horretako partaideak ziren. Suarez eta Martin Villa —izen batzuk aipatzeko—. Oraindik hor daude. "Erreabilitazio" ari buruz mintzatzen diren guztiei hauxe esan nahi diegu. Herriak inor ez duela "erreabilitatu" behar. Bere semeak kendu zizkitenei kontuak eskatu baizik.

Jon Paredes Manotas "Txiki"

Euskal Herri guztian zehar mezak, manifestapenak eta antzeko ekintzak prestatzen ari da herria zuen ohorez, Estatu espainoleko hainbat aldikariretan ikusiak genituen hire pertsona eta ideari buruzko lanak. Baita ere erakundeen aldikari eta panfletoetan. Lan horiek oso ondo idatziak zeuden, gaimera. Eta, horre-

gatik, oso zaila egiten zitzaigun gure zatitxoak prestatzea.

Buruari hamar buelta eman ondoren hire etxera abiatu ginen. Ez genuen familia ezagutzen eta beldur piska bat ba genuen barruan, nahiz eta atxekia aurkitua eduki: argazkiak, hire argazki berriak, nahi genituen.

Atea jo eta anai txiki batek zabaldu zigun. Irrifar bihurri batez, berriro atea

hersteko prest zegoela adieraziz algara batekin eskutik hartu eta sukalderaino bultzatu gintuen. Han, ama plantxatzen, ondoko emakume batek kontatzen zizkion berriak entzuten. Presaka eta korrika hasi ginen gure atxekia ezagutu arazten. "Z. A. koak gara eta argazki batzu nahi ditugu". Sekulako tonto aurpegia jarritz, gainera. Amak, plantxa utzi, eta eseritzeko adierazi zigun. Ondoko emakumeari agurra eman ondoren, guregana etorri zen. Lasaitu ginela konturatu zenean mintzatzaren hasi ginen. Arreba ere azaldu zen, lagundu nahiean. Gelara eramane eta paretean zeukan argazki bat emateko prest zegoen. Ordurako, amak atera zuen argazki "albun" haundi bat, hire lagun batzu oparri antzean emandakoa. "Egun haundiar-te" adierazten zuen.

Hura begiratzu jakin ahal izan genuen nolakoa hintzakeen "Txiki". Fazismoak fusilatu zuen gaztearen amore bizia. Gehienetan lagun pilo batekin azaltzen hintzen, farrez, keinuak eginez, aurpegi bihurri horrekin. Eta, egia esan, gure artean, hengoela sentitu genuen. Mendira igotzen, eskalatzen, hainbat neska eta mutili lepotik helduz, lagunei txantxak eginenez...

Beste ezagun bat etorri zitzaion hire amari. Lagun haundi bat zela nabari zuen. Errieta bota zion hainbat gauzarengatik. "Argazki horik ikustea oso ondo dago, baina ez Barzelona-ko aldikari hartan irtetzen zirena. Bai, lana oso polita da, baina ez dizut momentuz, irakurtzen utziko" "Ba —esan zigun amak— ikusia dut. Ez, ez zait gustatzen. Ba dakigu gorputzak, hainbeste denboran hila egonik, horrela egon behar duela. Baina nik nahia-go dut honela ikustea. Guapo ateratzen dutenean gustora ikusten dut. Bizirik bait dago" eta aurreraxeago horrelako mutil hona hil behar..."

Hire anaia bat txistua jotzen ari zen. Nahiko ondo moldatzen zela esan beharrean gaude. Beste bat agertu zen sukalde-tik, kalera irteteko baimena eskatzera. Guk erdaraz —beti hanka sartuz— hitzegin genion. Berak euskara garbi batean, irrifarka, erauntzun. Amak enkargu bat egitea nahi zuen. "Euskaraz ez badidazu esaten ez dut egingo" erantzun zion. Bere lagunaren laguntzaz amak moldatu zuen esaldia nolabait. "Hola bai" esan zuen mutikoak, eta agur batekin desagertu zen. "Goiz etorri, bihar ikastolara joan behar duk..."

Ama kezkatu zegoen. Bere nahia agertu zigun "Nik egun berean nahi nituzke gauzak egin. Gainera, gorputzen traladoa, hilobi berrira. Oso polita da. Lan asko egin dute mutil horiek. Orain, landatu ditugun belarrak ez dakit sendotuko diren. Batzuek esaten didate ura botatzeko, besteak ezetz... Ez dakit ondo ikusiko den. Ba dakizue, jendeak lana egin behar du, eta ez daude denborak lehen irten arren baimenak eskatzeko... Hemen bilduko da jendea, gero kanposantura igo eta han, ahal izanik, gorputza presente dagoela, meza. Gero hilobi berrira eramateko. As-

te-egun bat da, oso urruti dago kanposantua eta ez dakit zenbat jende etorriko den... Hala ere, nik hil zuten egun berean egitea ekitaldiak nahi nuen... Zuek uste duzue poliziak etorriko direla?"

Ezetz esan genion. Baietz. Ez genekeela. Lehengo urteko gauzak gogoratzen ihardun genuen. Herriak nola burlatu zituen "ordena-zaintzaileak". "Azkenik, eta hauek hartutako neurrien gainetik, nahi genuen guztia egitea lortu ahal izan genuen".

Aurtengoa ez dakigu nolako azango den. Hala ere, herria saiatzen ari da gauzak prestatzen. Eta, oztopoak jartzen badizkiote, berdin erantzungo duela zihur egon. Argazkia —hire argazkia— berremateko eman genion amari. Hiri buruzko lan guztiak gordetzen ditu. Baita kritikatu ere. Gureari begirada zorrotz bat eman-go ziola agindu zigun, baina irrifarrez.

Ahal genuen moduz moldatu dugu lan ttiki hau. Hireganako ohorez eta gorantziz egingo dago. Ahula izango da. Konstatu ditugun gauzak ez dute inolako garrantzirik edukiko,agian. Hire haize askatzailea harrapatu nahien ibili gara, baina oraindik ez dugu lortu...

ANJEL OTAEGI

Anjelek bere ama bakarrik ikusi ahal izan zuen bere azken gauean.

Azaroaren 14ean detenitu zuten Anjel Otaegi. Berak, gaueko hamarretan a agurtu zituen bere lagunak "bihar arte" esanez. Afari bat pendeiente utzi zuen. Gartzelatik Nuarbera idazten zuen bakoitzean zera adierazten zien guztiei "hemendik irteten naizenean afari haundi bat

Gartzelatik irtetea afari bat egitekotan ziren...

egingo dugu Txoko-n, champagne eta guztiz"... Bere lagun horietariko batzuekin mintzatu gara:

"Gure etxean jo zuten lehen tinbrea. Anaia irten zen. "Donde vive el alcalde?". Hark Anjelito —honela deitu diogu beti— non bizi zen erakusteko.. Gau hartan, nahi izan balu, ihes egin zezakeen. Leihotik saltatu eta erreka pasaz... Ez zuen ezer jakingo. Berak zabaldu zien atea". Beste laguna ez dago ados "Bai, zerbait ba zekien. Aste bete lehenago ezkontza izan genuen eta oso nerbioz ikusten zitzaion".

"Anjelitohil zuteneko hego haizae berdina egiten zuen". Kapilan sartu zutenetik ez zioten inor ikusten utzi. Bakarrik ama, eta denbora gutti. "Abogadua etorri ala da?" Amak "ez". Anjelitoren kexu soila. "Harek etorri behar zuen ba...". Hiruretako Burgos-en zeuden bere lagunak. Setan gorputza herrira ekartzeko baimena lortuta; "tendrán ustedes que pagar, eso sí".

Polizia armadak hil zuen. 6 tiro aurpegian eta bat besoan zituen. Esan zutenek, oso metro guttitara botatakoak ziren—bostzapasei metrotara. — Lagunak 10etarako Donostian zeuden. Gauda ilun, gau beltz hartan pasatakoak ez dituzte ahazten. Azpeitiako juezaoren ordezkioak ez zuen nahi gorputza inork ikustea. Herriaren presioagatik ireki zen. "Burua lertuta zeukan. Puxketaz ia. Ezin zen errekonozitu...".

Otaegi-k eskatu zuen hilketa zibil. "quiero que me hagais un entierro civil ama, porque yo no quiero saber nada con la iglesia de ESTOS" (erdaraz hitz egin beharrean aurkitu zen). Lagunek esaten dutenez, garrantzi haundia du esaldi honek. Beraientzat, Anjelito sinisduna zen. "Horregatik ondo iruditzen zaigu nahi ditugun hainbat eliz-hilketa egitea"... Gau

ilun, gau beltz hartan herriko apaizak Burgos-en zeuden, berarekin hitz egin nahiean. Ezin lortu. "Bera-pleia izandakoa da, eta neure aldamenean, koroan, askotan egona".

"Todos podemos equivocarnos" esan omen zien lagunei goardiazibil batek.

Ttikitandik ezagutzen zuten lagunak. "Anjelito beti oso azkarra izan da. Eskola naziolatera elkarrekin joan ginen, baita komunioa egin ere. Gero, Zestuako eskola "de baberos" batetara joan zen. Sakabantu egin ginen. Ez dakit institutara joan zen ala ez. Zumarragan izeba bat zuen eta han hasi zen lanean. Eta futboleant. Ziklista karreretan 7 kopa ateratakoa da". "Irakurtzea asko gustatzen zitzaion. Gero, Soziedadera eramaten zituen liburu eta aldizkariak. Azpeitian garratzen batzuetan hasi zen lanean.. Gero Nuarbera, otarrak oso ondo egiten zituen. Handik itsarora (Afrika, aldera, atun edo bakailuaren bila). Harrituta utzi gintuen. Oso beldurtia bait zen. Tximista eta trumoiarekin ikaratzen zen...". Handik etorri zenean Azpeitian gelditu zen. "GLUAL-en lan egiten zuen, arratsaldero Nuarbera etorritz. Oso langile ona zen".

"Ehum" izaten zen beraren agurrik beroena. Ez dakit maitasunik izan zuen. Ondarruko neska batekin ibili zela jakin genuen. Baita gartzelara bisita egitera joan ere. Baina, geroztik ez dugu ezer jakin berataz".

Aurtengoa elizkizun eta ekintzekin pozik daude. Ihaz poliziz josita zegoen herria, bakean ikusi bait dute. "Nire aita-renetxea defendituko dut" entzutean ama Maria nigarrez, zotinka, hasi zen. Gero "Agur Jaunak" eta "Eusko Gudariak" abestu zen. Azkenik, bere lagunarteko batzuek eskinitako olerkia.

Hona zati bat:

Non Angel Otaegi, gure laguna?
Euskadiren biotza, zugatik odolduta
negarrez ta ohiuka
ari da.
Non gure Otaegi, heroe galdua?
Nuarbeko hilobian, larrosa gorriak
gure iraultzari
begira.

"Oraindik ikusten ditut bere eskuak, bere hilea
bere begi ederrak" adieraztendigu bere lagunak.

Lagunei agurra ematea behartuak
gaude. Baina gogoratzen ditugu—eta senti-
tu bere azken hitzak "Oraindik ikusten
ditut bere eskuak, bere hilea, bere begi
ederrak..." Gero arte Anjel!

JOSE HUMBERTO BAENA ALONSO.
bere lagunentzat Daniel, RAMON GAR-
CIA SANZ eta JOSE LUIS SANCHEZ
BRAVO gure bi gudariekin batera erahil
zituzten, Madrilén, Hoyo de Manzanares
izeneko lekuan. Goizeko hamar t'erdia
ziren.

Beste hainbat kasutan bezala, hiru
iraultzaile hau nahiko baztertuak egon zi-
ren Euskadiko mobilizapenetan, nahiz
eta erahilketen arazoa globalki aztertu.
Hauen inguruan gertatutako zerbait jakin
nahirik, berakin batera epaitua eta kon-
denatua izan zen Manuel Blanco Chivi-
teren azken liburuari esku bota diotu. Bai-
ta ere bere anaiarengana hurbildu gara.

Dena oso agudo gertatu zen: Uztaila-
ren 17an detenitu zituzten batzuk, Iraila-
ren 11an epaitu eta Irailaren 27an ejeku-
tatu. Ez zuten denborarik eman nahi.
Eskarmentuak gogorra eta berehalakoa
izan behar zuen.

Juan Luis Blancok hau esaten zigun:
"automata bat bezala mugitu nintzen.
Anaia ikustera joan, abokatuarengana, ba-
tera, bestera, nire bizitza osoan hainbat
kilometro egin gabe nengoen. Ezin nuen
sinetsi.

Irailaren 26an, hospatu behar zuen
"Consejo de Ministros"en ezin zuten era-
bakirik hartu. Azkarregi zen. Ez dute ezer
erabakiko, pentsatzen nuen. Detenitu ge-
hiago zeuden eta hau epaitu zitzaizketen.
Telebista frantzeza ikusten nengoen. Ber-
ria eman arren ez nuen ulertu. Madril-
dik deitu ninduten, espainola ikusteko
esanez. Baina Gipuzkoa osoan gutienez
ez zen ezer ikusi ahal izan; aberia edo
"zerbait" gertatu zen. Oso ondo oroitzen
naiz; momentu horietan Donostiako ka-
leetan izugarritzko manifestapen bat ze-
goen; azken berria jakin zenean ixiltasun
osoa egin zen"

Gauza hauk gogoratzean hotzikara
sartzen zait. Guretzat berri alaia izan zen,
baina izugarritzko tristuraz. Gogoratzen
naiz aitak momentu hartan esan zuena:
"ez da alaitasun osoa". Larunbat goizean,
Obispaduan jakin nuen ejekutuak
izan zirela. Manuel libratu da, baina bost
erahil dituzte";

Manuelek ere oso ondo gogoratzen
ditu azken momentu haik. "Notas de Pri-
sión" bere liburuan honela dio:

"26ean gabinetearen bilera bat hos-
patu zen. Egun hartan azken erabakia
hartu zen hiltzera kondenatutako hamai-
kez (FRAP-eko 8). Ni dudatan nintzen.
Agian, piskat gehiago itxoingo dute. Bai-
na gau berean bederatzi t'erdietan, afaria
ondoren, zeldako atea indarrez zabaldu
zen. Mejuto ezagutu nuen iluntasunean;
funtzionario batek laguntzen zuen eta
ezagutzen ez nuen pertsona batek.

Funtzionarioak paper bat zeraman
eskuan; nire izena esan zuen eta "bai"
erantzun nuen.

Irtetea eskatu zidan eta gartzeleko
pasiloetatik eraman ninduten, isiltasunea-
an. Esan nahi zidaten gauza, bakarri nire
abokatua ikustera etorri zitzaidalaz.

Ea guztia amaitu zen galdetu nion ni-
re buruari. Bulegoetara iritsi ginenean,
jende asko ikusi nuen handik. Funtziona-
roen uniformeak ikusi nituen, polizia har-
matua...

Haien artean nire abokatua eta jueza
ikusi nituen. Nigana hurbildu ziren biak,
irrifarrez. Abokatuak eskutik heldu zidan,
esanez:

— Zure sententzia aldatu dute. Zori-
onak!

— Zer gertatzen da hemen? Zer ger-
tatzen da guztiekin?

— Gobernuak, Baena, Sanchez Bravo,
Garcia Sanz, Paredes Manot eta Otaegi
ejekutatzea erabaki du.

Bostak. Penak bete ninduen eta inoiz
ez bezalakor gorrtoa sentitu nuen. Buru-
ak bueltak ematen zizkidan. Ez zen posi-
ble, ez zen posible... Baina hala zen. Goiz
goizean fusilatuko zituzten.

Jueza izerditan zegoen, lasaitasun eza
nabari batez. Eta ez zitzaion arrazoirik
falta...

Hurrengo minutuetan, gauza batetan
bakarrik pentsatu nuen: Jose, Pito, Jose
Luis hil behar dituzte. Oraintxe, ordu ba-
tzu barru".

"Isilune bat egon zen. Beste burkide-
ei beren zeldetan eman zieten dondenen
konfirmapenaren berri. Hirurek serenitate
oso batez hartu zuten berria.

Ez ziguten gehiego elkar ikusten utzi.
Gauetan ez nuen apenas lo egin. Joserén
imagina zetorkidan gogora, bere patiotik
paseoak, zigarrilo pare bat erretzen... Lasai
..Bare... Komunista.

Zeldatako atek zabaldu zizkigute-
nean hurrengo goizean, ez zeuden jada-
nik han burkideak. Zortziretan eraman
zizkiguten. Joserén aita azken momentu-
an iritsi zen. Jose Luisen emaztea ekarri
zuten Yeseriasko emakumeen espetxe-
tik, kondenatuak gartzela uzten ari zirene-
an, polizien metrailetez inguratutik alde
guztietatik. Garcia Sanz-ek ez zuen inor
izan berekin;ertzainekin hizketan pasa zu-

José Luis Sanchez Bravo

en gaua; bere serenitate osoagatik inpresio-
naturik geratu ziren.

Geroago jakin nuenez, hirurak modu
eredugarri batez hil ziren, kobardiariak ga-
be, bizi eta sinetsi zuten guztia berfinka-
tuz. Jose, goardia zibilen pelotoi batek fu-
silatu zuen, guztiak boluntarioak. Polizia

harmatuaren pelotoi boluntario batek fusi-
latu zituen Ramon eta Jose Luis...

Hoyo de Manzanares-en gertatu zen
goizeko 10,30etan.

Balek Joseren gorputza zulatu zute-
nean. Internacionala kantatzen ari zen,
agian beste batzuek guretzat kantatu zu-
ten une hura gogoratuz.

Ramón García Sanz

Zeldetatik, seigarren galeriako patio-
ra eraman gintuzten. Atean agertu ginene-
an, isiltasun osoa egin zen. Entzuten genu-
en gauza bakarra hurbiltzen zitzaizkigun
beste organizazioetako lagun eta burki-
deen pausoak ziren. Inork ez zuen hitzik
esan. Banan bana, besarkatu gintuzten.
Momentu horretan bertan disparen en-
tzun genituen".

Irailaren 26tik 27ra bitarteko gauean ida-
tzi zuen Baenak "Daniel"i eskeini zion
olerki hau:

Hoy velaré toda la noche
solo y en silencio
Hoy velaré toda la noche
Mañana, matarán a Daniel
mi camarada

Por eso quiero
que mis ojos no se cierren,
que mis oídos estén alertas,
que mi cuerpo esté despierto

Acompañándote en silencio, camarada
respirando contigo estas
últimas horas
Adivinándote sereno y dispuesto

Mis ojos, Daniel están secos,
sé que no quieres lágrimas,
mis puños están cerrados.
Tú ya sabes por qué.
Tu ejemplo es mi bandera de lucha
y tus motivos, los míos.

En mi mano

(...)

(...)

Daniel, mi camarada.

José Humberto Baena Alonso

IDIAZABAL : VII ZEPAI SARIA. Le-
hengo igandez, irailak 25, hasi zen aur-
tengo ZEPAI SARIA. 17 bertsolarik har-
tu zuten parte. Goizetik ari izan ziren ba-
tzuk eta arratsaldetik besteak. Jendeak
ederki erantzun zuen bai goizetik eta bai
arratsaldetik.

17 horietatik 10 aukeratu ziren da-
torren igandean, urriak 2, finala jokatzeko.
Hona hemen VII ZEPAI SARIA jasotzeko
gogoz bildu diren bertsolarien izenak:

Mañukorta, Mixel Xalbador, Intxaurra-
ga, Alkat, Arrosagaray, Areitio, Mendibu-
ru, Enbeita, Muñoa, Bittor Agirre.

Goizeko saioa Ursuaranen egingo
dute eta arratsaldekoa Idiazabalgo enpa-
rantzan.

Lehengo igandean bertsoz hoberen-
arentzat ba zen saria eta Mañukortak
eraman zuen. Bertsolaririk gazteenarena,

berriz, Arrizabalaga elgoibartarrak jaso
zuen.

Suerte on izan dezatela datorren
igandean idiazabaldarrek eta hara bil-
du diren bertsolariek.

**DONAPALEUKO IKASTOLA DEBE-
KATUA.** SEASKAkoek berri triste hau
eman digute. Akademiko Inspektoreak,
Donapaleuko lehen mailako ikastola de-
bekatu du. Rouve, Inspektoreak, telefo-
noz zioenez, lehen mailako ikastolaren
kontrako amorratua da eta beharrez bur-
rasoen kontra ere joanen da.

Angelu eta Donibane Lohitzuneko
lehen mailako ikastolak ere debekatzeko
zorian dira. Egoera honen aurrean, el-
kartasuna eskatzen dute SEASKAkoek.

Honela, datorren larunbaterako,
Urriak 1, Baionako San Andres enparan-
tzan, manifestapen bat konbokatuko dute,

eta bertara dei egiten zaie guraso, ikasle,
irakasle eta herri guztiari.

Beren agiria hitz hauekin amaitzen
dute: **IKASTOLAK SALBATU BEHAR
DIRA. EUSKARAREN GEROA GURE
ESKUTAN DA.**

IKASTOLENTZAT OHARRA

**HIJOS DE SANTIAGO
RODRIGUEZ, S.A.** argitalda-
riak adierazten du eskolaurre-
ko euskaraz atera duen mate-
rialala salgai dagoela Donostia-
ko bulegoan, Padre Larroca,
7an.

Antolatzaileek diotenez, 80.000 lagun hurbildu ziren Aralarra.

E.A.J.ren EGUNA

Egun handia EAJarentzat, hilaren 25ekoa. Bere militante eta sinpatizanteen erantzun izugarria, organizazio ona—autobuskada asko desfile eta itzaldietara iritsi ez zen arren, oztopoa bidearen hestutasunari ezarri behar zaio—eta giroonean ospaturiko egun politikoa PNVrentzat. Esanahi politikoa alde babatera utzirik egun horrek ba zuen emozirik han zeudenetzat: 26 batallioietako gudariak, Jose Antonio Agirre eta Landabururen alarguntsak, Irujo... Eta horrenbeste milaka lagun lehen aldiz gerraz geroztik bildu ahal izan ziren. Hala ere, norbaitzu falta ziren; Leizaola eta Monzon adibidez. Egunean zehar, gehiena entzun zen oihua: “Nafarroa Euzkadi da”.

Aberri Eguna bere izenak adierazten duenean bihurtu da zorionez azken urteotan. Herri Eguna ezker aldeko —ezkerra esatea asko definitzea ez den arren— jende eta alderdiena izan zen. Alderdi Egunaren PNVrena izan da goitik behera.

Lekunberrin hasi ziren autobus eta kotxe ilada nabarmenak. Ikurriñak, Alderdi Eguneako kartelak, pankartak autobusa zetorren herriko izenarekin... Autobus gehienak Bizkaikoak: Getxo, San Salvador del Valle, eta abarretakoak oso ugari.

Eta Baraibarko bide hestuan, lehen “hertzainak”. Gehienak nolabait uniformatuak: txaketa bizkaitar urdinak eta txapela; ezagungarri bat besoan. Adin guztietakoak, hasi 18 urteko gazteetatik eta 50 ingurukoak arte. 200en bat metrotik behin zeuden bi edo hiru, trafikoa zuzentzen. Hauetako baten galderari —“De qué revista soís” erantzunez “Zeruko

Argia” esan genionean, “por favor, no me habléis en euskera” adierazi zigen. Ez zitzaigun garaiz bururatu “Luz del cielo” esan behar geniola. Dena dela, hertzain hauen efikaziari esker, garairako iritsi ginen Altxuetara.

Bidean ba ziren lehen “taberna” eta “dendak”: EAJaren liburuak, Amara eta Sakanako ikastolen puestoak... Eta jende iladak oinez, autoak bideko aparkalekuetan utzita. Adin guztietako jendea, baina bereziki berrogei urtetik gorakoak eta hogeitaz geroztik beharokoak nabari ziren.

Desfilea, hitzaldiak

Goian, dena kolore zen: jantziak, ikurriñak, pankartak... Puesto eta saltzaile gehiago ere bai. Eta altabozetaz etengabe ari ziren kontsignak banatzen eta leheanengo hizlarien saioak ematen.

Piskanaka desfilea martxan jarri zen: Euzkadi Buru Batzarra “biltzarkideak”, probintzietako Buru Batzarrak, Hiri Buru Batzarrak... Batzuek txistulariak, beste batzuek trikitilariak zituzten aurretik. Nafarrak sartzean “Nafarroa Euzkadi da” oihua. Azkenik, Eusko Gudarostea batallioietan sailkatua. Hauek txalorik berocetakoak jaso zituzten.

Ordurako Landabururen alarguntsa anbulantzain eraman behar izan zuten, Irujok besarkada zuenean emozionaturik, estraputzen bat egin eta ez bait zen ongi aurkitzen. Dena den, saioa bukatu baino lehen tribunan zen, bere onera etorririk. Agirreren alarguntsa ere tribunara heldua zen lehenago.

Saioari hasiera emateko “Eusko Abendaren Ereserkia” jendeak bi behatzak altxata zituela. Hau izan zen noski momentu guztietan zehar ikusi zen gestoa. Behin bakarrik ikusi genuen ukabila: Tuterako pankartarekin zihoan mutil batek zerman hasieran; gero berriz behatzak altxatu zituen.

Manuel de Irujo “hertzainez” inguratutik

Lehen hitzaldia, Leizaolarena; Arantzaz Amezaga, Irujoren ilobaren ahoz, entzun genuen, gaztelaniaz. Leizaolak S. Migelgo eta Nafarroako historia aipatu zituen, bereziki. “Nafarroa Euzkadi da” oihua entzun zen berriro ere.

Arantzaleen arazoa ere azaldu zen S. Migelen

Honelako pankartak ikusi ahal ziren. Honek hizlariak behin baino gehiagotan errepikatu zuten Sabinoren esakia azaltzen du.

"Alderdi gaztea"

Ondoren Peli Bilbao EGIkoak hitze-
gin zuen, euskaraz eta gaztelaniaz. Irujo-
ri zorianak eman ondoren, egun horre-
tan 86 urte betetzen zituelako, alderdi-
aren "gaztetasuna"z aritu zen batik bat.
Bestalde gazteriarren sektore batzuen aur-
ka gogor eraso zuen: "... el joven recurre
a todo tipo de evasiones... de snobismo
revolucionario, seudorevolucionario..."

Irujo izan zen hurrengoa. Harrigarria
hitzegiteko duen indarra. Nafarroaren
euskaltasunaz, Euskal Unibertsitat Barru-
tiaren arazoaz, Nafarroa hortik kanpora
utzi dutenez, eta Gobernuarekin autono-
mi transiziorako izan berri dituzten harre-
manez... mintzatu zen. "Nos ha tratado
muy cariñosamente" esan zuen Clavero
ministroaz. Eta aurrerago, "... hemos que-
dado en buenas relaciones, en intensas
relaciones para que en un tiempo relati-
vamente corto se tramite el régimen tran-
sitorio hacia la amnistia -Qué digo !! - A
la autonomía".

Bukaeran gudariak, bi bandoetan hil-
dakoak eta "los mártires de Euskadi" go-
goratu zituen ejekuzioen aurka azalduz.

Bere hitzaldia "unitarioa" edo izan
zen, hurrengoarenakin - Karlos Garaikoe-
txearenarekin - konparatuz gero behin-
tzat. Hau euskaraz -euskara batuan edo,
euskaldunberri bait dugu- eta gaztelaniaz
mintzatu zen. Hitz gogorrak izan zituen
"seudo-foralistentzat", eta, bati bat, ez-
kerrarentzat. "Grupúsculos seudoprogre-
sistas que instrumentalizan la noble cau-
sa del Pueblo Vasco". "... que hacen es-
candalosos cambios de estrategia". "Parti-
dos que andan a la deriva ideológica".
"Trayecto hacia la algarabía... y que di-
cen por ejemplo, el pueblo unido se rige
sin partidos". Guzti honi euskaldunen,
demokraziaren bitartez eta JEL lemape-

Hogeitasei batalloitako gudariak presente.

Jose Antonio Agirrerren alarguntsa tribunarantz.

an batu beharra kontrajarri zion. "Gora
Euzko Alderdi Jeltzalea" eta "Gora Euz-
kadi Askatuta" izan ziren bere oihuak.

Honela eman zitzaion bukaera saio
politikoari -urdu pareira irauten zuen-, on-
doren S. Migelen irudi aurrean meza hos-
patzeko.

E.B.B. mintzo

Bazkalandoan E.B.B.-ekoekin egin
behar zen prentsaurrekoaren ordean, agiri
bat eman zitzaigun. Honek ere ezker-
derari erasotzen dio batik bat: "... Consi-
deramos negativa la actitud de quienes
contraponen demagoigicamente el término
independencia al de autonomía, porque
no es patriótico dificultar los logros auto-
nómicos hoy posibles, provocando reac-
ciones negativas en el poder central a cam-
bi de proposiciones demagógicas y pura-
mente testimoniales..."
eta aurrerago, "... debemos plantearnos
actitudes extremadamente responsables,
para evitar el retroceso económico de
Euzkadi. Nuestro Pueblo, de otro modo,
habrá de pedir cuentas a quienes ignoran-
do sus deberes de hombres vascos, alejan
sus recursos del País, descapitalizándolo;
a quienes con sus actitudes insolidarias o
terroristas, contribuyen a fomentar tales
conductas. Y a quienes olviden que el tra-
bajo continuado y responsable es factor
fundamental y condición imprescindible
para la supervivencia de un Pueblo, y sin
que tal principio deba estar jamás reñido
con el empeño de lograr una sociedad
más justa".

(Azpimarratua gurea da).

Hitzaldi saila bukaturik eta batzuek
mezetan, besteak bazkaltzeko prestatzen
ari zirela, eta baten batzuek beherako bi-
dea hartzen zutelarik, oraindik autobusak
zetozen gora aldzika aldzika.

Itzulera koan, arratsaldean, Sakaban-
ako Gestorak antolaturiko amnistia-
ren aldeko manifestazioarekin topo egin zuten
batzuek. Manifestatzaileen ukabilerik, autobu-
setakoen behatzak kontrajarri zitzaizkien.

Arbizuko manifestazioan ukabilak. Aralartik zetozenen artean behatzak

ELIXABETE GARMENDIA
Argazkiak: TXEMA eta LOUBET

ORAINDIK EZ DUGU LORTU

Eskerrak, Eskerrak guztioi. Eskerrak euskal unibertsital barrutia (EUB)a lortu duzuenei. Eskerrak, lehenik, zuri, Caverio jauna EUB-a eman diguzulako. Eskerrak zuri, baita Euskal Herriaren nahia jakin duzulako erreflejatzen. Eskerrak zuei, realista-posibilista jaunoi, demagogi merke batetik salbatu gaituzuelako. Eskerrak zuei. Del Burgo etabarri., Nafarroa euskal inperialismotik salbatu duzuelako. Eskerrak zuri, Opus Dei, zure interesak tinko defenditu dituzulako, konspirazio atejudu-masnikoaren aurrean. Eskerrak, nola ez! gobernu demokratiko horri, Nafarroa Euskadi deritzan munstro horretan ez sartzeagatik. Eskerrak, zuei, Gobernuaren zerbitzari leial zareten. super euskaldunoi Esker mila guztioi. BAINA MINISTRO KONTSEILUAK EMANIKO BARRUTIA SAR EZAZUE NAHI DUZUEN ZULOAN. EUSKAL HERRIAK EZ DU ONARTZEN. Guk ez dugu onartzen. Euskal Herriak ez du onartzen. Nafarroak ez du onartzen. Guk euskaldunok, Euskal Herriak, eta Nafarroak bereiziki, Euskal Unibertsital Barrutia nahi dugu. Eta ez besterik. Oraindik ez dugu lortu EUB-a. Hortaz borrokan jarraituko gara; lortu arte. Ulertu duzue? Ulertu duzue, jaun-andre ilustreak? Uler-tu duze, jaun-andre "realista-posibilistok"? Ulertu dute. Baina ez dute ulertu nahi.

Nafarroa kanpoan

Lehengo asteko ministro kontseiluak unibertsital barruti bat onartu zuen. Bizkaiko barrutia, Araba, Gipuzkoa eta Bizkaia zabaltzea erabaki zuen. Beraz, Nafarroa kanpoan geratzen zen. EUB-aren aldeko Batzordeak, dossier bat eman zion ministroari. Bertan Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroarako, unibertsital barruti bat eskatzen zuen. Eskabide hau jende askok sinatzen zuen: alderdi politiko guztek (Bizkaiko UCD-k ere bai) sindikatu guztiek, erakunde pila batek, 70 alkatek, parlamentari guztiek (Nafarroako UCD-koek ez beste) eta artista, irakasle eta

idazle askok. Ikasleek askotan eskatu dute ere EUB-a. Eta nahiz, eta guzti hauek, lau probintzientzat eskatu, barrutia, Gobernuak hirurentzat eman du. Nahiz eta hauteskundeetan Nafarroan ehuneko 60 lortu zuten alderdiek lau probintzientzat eskatu, Gobernuak hirurentzat eman du. Eta Nafarroa Zaragozarekin geratu da. Zaragozarekin, Opusekin... Eta oso kontent omen daude nafarrak. Hori esan du UCD-k. Bai, bai. Galdetu nafarrei. Opusen sartzerik ez duten nafar pilari galdetu. Zaragozara joan behar duten nafarrei galdetu. Sevillara joan behar duten nafarrei galdetu. Galdetu ea kontent dauden.

Noski. UCD-ko hiru parlamentari

nafar (gutienik) Opus-ekok omen dira. Ederki asko ari dira aberasten. Nafarren kontu, nafar langileen kontu ari dira aberasten. Eta oso kontent omen dira... (politikatuak diruz beterik, edozein).

UCD-ren politika

Arazoa sinplea da oso. UCD-koek (eta beste zenbaitek ere, baina, tira). Nafarroa Euskaditik kanpo utzi nahi dute. Eta ahal badute Araba ere bai. Laguntza franko ba dute hemen: oligarkia eta beronekin batera Opus eta sektore antieuskaldunak. Betikoa... "divide ut vincas". Eta

barrutiarena proba bat besterik ez da. Euskaldunon erreakzio jakiteko proba bat besterik ez. Eta hau ongi aterako bazaie berdin egingo dute beste arazo guztietan: autonomi politikoan, militar barrutian eta abarrean. Orain, unibertsital arloan, Nafarroa Euskaditik kanpo geratzen bada, orduan Euskadiren zatiketa instituzionalizatu egingo da. Hau oso argi dago. Itsu batek ere ikusten ahal du. Baina jokua areago doa, urrutirago. Zentroko mutikoak jokalaria amorratuak bait dira. Baina "hor dago"-a geuk emango diegu. Euskaldunok oso jokalaria onak gara. Eta hori ahaztu dute, nonbait.

Beno, ba. Bere jokoa zera da. Orain hiru probintzientzat eman dute barrutia. Hauxe pentsatzen zuten beraiek: "Nafarroa kanpoan utzi dugu. Orain gogor erasoko digute bizkaitar eta gipuzteko". Eta orduan Del Burgo (Del Burgo-Opus, noski) agertuko litzateke, nafartasunaren paladin: "entzun nafarrok. Nafarroa anexionatu nahi digute bizkaitar eta gipuzteko inperialistek. Ikusi nola dabilten gu aspirtzeko. Gainera Bilboren menpean jarri nahi gaituzte". Hona gure supernafarra. Gure nafar-man.. Guzti hau matematikoki estudiatua zeukaten, noski. Eta beren lojika matematikoa jarraituz zera pentsatzen zuten: gero hau esango dute nafarrek "gure Del Burgo-opus nafar-man-ek arrazoi du".

Nafarrek haserre biziz

Baina, ... zapla. Ofensiba uste ez zuten tokitik etorri zaie. Nafarroatik halezia. Sutsu eta gartsu dabilta nafarrek. Alderdiak biziki kondenatu dute lehen intentu hau. Nafarroa Euskaditik separatze lehen intentu hau kondenatu dute. Eta ez dabilta txantxetan. Komunikatuak nonahitik datoz, baina Nafarroatik bereiziki. Politiko, akademiko eta moeta guztiko erakunde, elkarte, eta kultur pertsonalitateak mobilizatu dira. Estudianteak ere, eta ez unibertsitarioak bakarri. Irakasleak baita... Orain ezingo dira bizkaitar eta gipuzteko inperialismoaz mintzatu. Koino! . Eta hau ez bada zorioneko autodefinizioa, zer arraio da, ba?

Baina Nafarroaren bereizketa hau positiboa izaten ahal da. Egoera honen aurrean posizionatu egin behar dute, nafar erakunde, alderdi, elkarte, pertsona, etabarrek. Orain aurpegiak ikusiko dira. Nor dagoen alde eta nor kontra.

Gainera egoera latza da. Honek prezedente bat sortzen duelako. Euskadiren zatiketa instituzionalizatzea, halezia. Nafarroa Euskaditik kanpo geratzea. Eta hau oso grabea da. Honetaz konturatu dira nafarrak (ez guztiak zorigaitzez). Horregatik, artilleria pesatua ateratu dute.

"DEIA"ren jarrera antieuskalduna

"Aprobado el distrito universitario vasco"!!! titulatzan zuen albistea DEIA-k Jaun-andreak, otoi "El pensamiento navarro" batek hori esatea... tira. Baina

egunkari "abertzale" batentzat barkaezina da. Barkaezina da Araba, Gipuzkoa eta Bizkaia bakarrik kontsideratzea "vasco" bezala.

Hortaz Nafarroa ez al da "vasco", DEIA? . Hori UCD eta abarri joku egitea da. Zer esango zukeen nafar batek hori irakurtzean? "Egunkari abertzale batek ez nau "vasco" kontsideratzen". Zer lurra- ren deia da "DEIA"? Araba, Gipuzkoa eta Bizkaiaarena?

Eta ez da "despiste" bat izan. Ez bait da lehen aldia. Lau edo bost bider bada "vasco" hiru probintziri deitzen diola bakarrik. Nafarroa gabe. Eta lehen horrialdean. Barka, baina horri, kazetari hizkuntzan, "manipulación informativa" deitzen zaio.

Eta azkenik ez nuke utzi nahi aipatzeke indar politikoen inaktibitatea (zenbaitzura bereiziki). Autonomiata antzeko bitxikeriez ordu luzeak alferri eman gabe eta larroezko zeru ederrean amets egin gabe, hobe lukete begiak ireki eta "hondar politikora" jeistea. Zeren eta biharko politika gaur egun ari da egosten. Eta itxuraz inportantzi gutiko gauzetan, EUB-a adibidez, biharko Euskadiren etorkizuna ari da erabakitzen eta eztabaidatzen. UCD-k ongi daki hori baina benetan euskal politika egiten dutenak, edo eta egin nahi dutenak askotan ez bait da nahari, ez dirudi horretaz jabetu direnik.

IÑIGO LAMARCA

EUSKAL UNIBERTSITAL BARRUTIA ZER DEN

Argitu behar da zer den Euskal Unibertsital Barruti (EUB). EUB-a unibertsital mailako batasun bat da. Unibertsital administratibo egitura bat. Euskal Herrirako. Hobeki esan, Hego Euskal Herrirako. Beraz, Araba, Bizkaia, Gipuzkoa eta Nafarroa unibertsital mailan batzeko egitura administratibo bat da EUB-a. Ez da besterik.

EUB-a hori da, ba. Euskal Unibertsital batasun bat. Egitura administratibo bat. Euskal problematika, euskal ikuspegi batez konpontzeko. Eta euskaldunok ditugun problemak, batera aztertzeko. Guzti hau irakaskuntzan noski, EUB-ak ez bait du Unibertsitatea bakarrik hartzen. Baita Lehen Irakaskuntza ere; eta Erdikoa; eta BUP; eta FP. Irakaskuntza osoa, halezia.

Baina argi utzi behar da gauza bat. EUB-a tresna bat dela. Herramienta bat. Barrutiak ez ditu berez konponduko gure arazoak. Baina bide bat posibilitatu egingo du bide hori ibili egin behar da. EUB-a mailu bat bezala da. Mailuak ez du berez ezer egiten. Erabili egin behar dugu. Bestela ez du balioasunik. EUB-ak posible egingo du euskal planteamendu bat irakaskuntzan. Posible egingo du Euskal Unibertsitatearentz bide. Baina bide hori ibili egin behar dugu.

Eta horixe da Euskal Unibertsital Barrutia. Lau probintziak batera ibiltzen jarriko dituen herramienta.

EUSKADI EZ DA BILBO BAKARRIK

Bilboko unibertsital barrutia, Gipuzkoa et Araba zabaldu dute. Beraz Bilboko unibertsital barrutia eta Bilboko Unibertsitatea dugu. Baina guk EUB-a eta Euskal Unibertsitatea nahi dugu.

Gauzak bide onetik doazela dirudi. Bilboko Unibertsitateak bere desegitea eskatu du. Desegite legala, noski. Ondoren Euskadiko Unibertsitatea sortuko da. Euskal Herrian dauden fakultate eta eskola guztiek osatuko dute Euskal Unibertsitatea. Unibertsitate honek erretore berri bat aukeratuko du. Eta probintzi bakoitzak bere erretore-ordea izango du. Euskal egitura bat egongo da. Bai, baina probintzi bakoitzak autonomia izango du.

Beraz, euskal unibertsital barruti bat izango dugu laster. Eta Euskadiko Unibertsitatea ere bai (ez nahas Euskal Unibertsitatearekin; hau geroago etorriko da). Eta probintzi bakoitzak autonomia izango du; arazo espezifikoak konpontzeko. Barruti deszentralizatu bat nahi dugu, behar dugu eta izango dugu.

Nafarroan kanpaina bat hasi dute betikoek. Bilboren mende ez jarri nahi etab. esaten dute (eta Zaragozaren mende?) . Baina EUB-a lortzean, ez dute atxekirik. Ez dute izango.

Esplikaturako zentzu honetan doaz eskabideak. EUB-aren aldeko batzordeak hala eskatu du. Parlamentariak ere bai (eta Iruñea buru izatea eskatu dute). Alderdiak ere bai. Martin Mateok ere bai. Ministruak nahi ote du? Ez badu nahi ere, nahi araziko diogu.

NAFARROA EUSKADI DA

Ministruen kontseiluaren erabakia jakin bezain laister salatu dute euskal indarrek Nafarroa Euskaditik at utzea. Komunikatuak ugari, dira eta toki faltagatik aipatu bakarrik egingo ditugu. EUB-aren aldeko batzordea; batzorde honetako Nafarroako komisia; Nafarroan ehuneko 60 lortu zuten alderdiak (PSOE, PNV, ESB, PCE, ORT, UNAI, PTE, ESEI, MCE, EIA, ANV, PSP, APN, OIC, LKI,) HASI eta LAIA; ESB-k; PNV-k; Euskadiko Ikastolen Federakuntza; Euskaltzaindia (Satrustegiren ahoz); Nafarroako institutu etako PNN-en asanblada; EMK-etab., etab. Guzti hau Nafarroa ez sartzearen aurka agertu dira. Hurrengo 4ean bilera bat egingo dute Bergaran alderdiak. Bertan Gobernuaren proiektua aztertu eta alternatiba bat burutuko dute.

KILOMETROAK 77

(IKASTOLEN ALDEKO IBILALDI NAGUSIA)

Beasaingo Ikastola Batzordeko bati bururatu zitzaion, Ibilaldi Nagusi eta Berezi bat antola zitekeen Ikastolaren alde. Haseran, txantxetan hartu bide zioten bere kideek. Geroago ordea, arrakasta ukan zezakeela ikusi zuten eta Gipuzkoako Ikastolen Elkarte Batzaraino (Federazioraino) heldurik, azkeneo hau berau bihurtu da KILOMETROAK 77 deitu ibilaldiaren antolatzaile.

Halere, Beasaingo Ikastolaren inguruan lanean dihardutenak, burubelarri dabilta antolakuntzan. Hori dela eta, bilera baten bukaeran harrapatu ditut eta beraietako batzuei ibilaldi honen xehetasunak eskatu dizkiet.

- Ibilaldi hau nolaz, bururatu zitzaizuen?

- Batoordeko bati bururatu zitzaion (Jesus Mari Erguini) eta haseran txantxa iruditu arren, azkenik egokitzen jo genuen eta Gipuzkoako Ikastola Elkarte Batzaraino heldurik aurrera egitea erabaki zen.

- Esaizkidazue Ibilaldi Nagusi honen xehetasunak.

- Hiribide eta basabidez burutu da hesparrua (zirkuitoa). 6 km. ditu . Beasaingo Gipuzkoa enparantzatik (Mata deritik) abiatu, Ugartemendi zehar jarraitu, Gaztinaundi baserri-
tik iragan eta Lazkaoko Hilerri (Kanposantu) ondotik, Luberrri eta Larraitz-berri etxeen albotik zehar.. Altune ingurua heldu eta Senpere hauzoan barrena CAF lantegia iraganik, osteria abiapuntura heldu. Hesparru barnean, bi toki berezi izanen dira ikuskarrientzat: Bata Biona atzeko zelai-
etan Gaztinaunditik Lazkao alderat eta bestea Altune aurrean.

Ikuskarriak, egun guztian zehar izanen dira eta denetara 24 ikuskizun (abeslari, harrijasotzaile, haizkolari, bertsolari, dultzainero, trikitilari, e.a)

Ibiltari bakoitza, ibilaldiko partaide da. Partaide bakoitza, zenbait babeslek babestua egon daiteke, kilometroko diru jakin batekin. Partaideak, noiznahi sar daiteke hesparruan (zirkuitoan) eta noiznahi irten.. Ibili hala, kilometroak zenbatzen joanen zaizkio eta irtetzerakoan kilometroko agindurik zuen babesa, egin dituen kilometroen arabera ordaindu beharko du. Bitartean, hesparruko zerbitzu eta jaietan esku hartuko du. Partaideak beraz, laguntza fisikoa jartzen du eta babesleek sosak. Zenbait eta babesle gehiago osatu, orduan eta kilometro aberatsagoak partaideak eginak. Babesleak, pertsonak eta erakundeak izan daitezke.

- Dirua biltzeko bakarrik antolatu al da?

Ez, horretarako bakarrik ez. Ahal delarik ,aurten bailara honetan ospatuko den hau bera, hurren urteetan G.I.E.B.-k erabakitako bailaretan ospatzen jarraitzea nahi da. Hitz gutxitan esateko, Ikastolaren Eguntzat hartzea nahi da.

- Nortzuei dei egin nahi diezue Ibilaldi honetara?

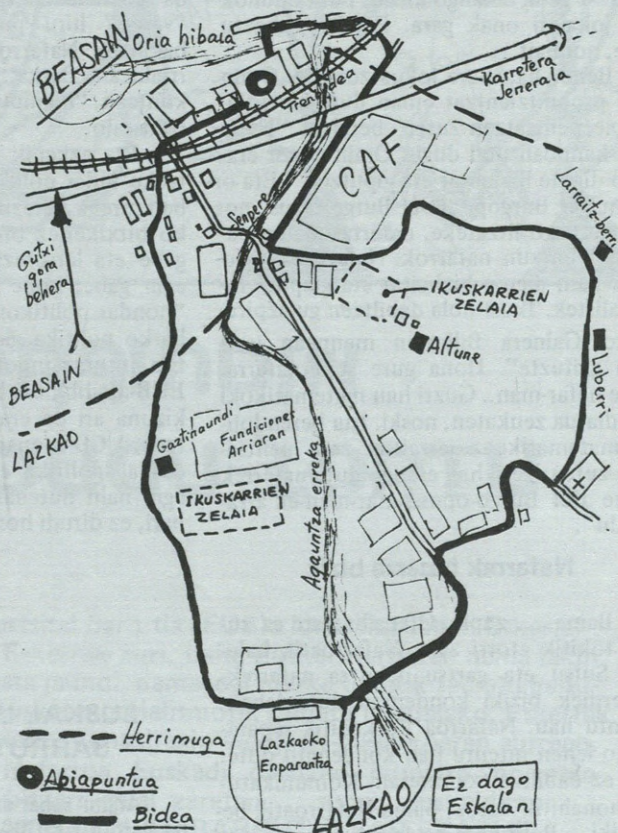
- Herri osoari. Gazte eta zaharrei, adin eta mota guztitako pertsonari; hitz batetan: Euskadi osoari.

- Erantzun handia itxaro al duzue?

- Bai, bestela ez ginen sartuko honelako antolamendu handi batetan. Baina kontuan izan behar da, lehen aldia dela Euskadin Ikastolen alde neurri honetako ekintza bat antolatzen. Halere, zenbait erakunderen itzalak eta laguntzak (Gipuzkoako Ikastolen Elkarte Batza, Euskadiko Mendizale Elkarteak) asko hornitzen gaitu. Zabalkunde eta babeste lanetan asko ari zaizkigu laguntzen.

Hauetatik at, irrati, egunkari, aldizkari, eta abarri ere deiak eginen zaizkie eta ez dugu uste alferrik izanen denik. Honenbestez, gero, Zeruko Argiako irakurleei bereziki zuzendu nahi diegu dei hau, lerro hauen bidez.

Diozuenez, badirudi jendez gainezka izanen ditugula Beasain-Lazkao arteko bazterrak. Aparkaleku eta gainontzeko zerbitzuak, behar hainbat izanen ote dituzue?

- Gure ustez bai 200 autobus eta 4.000 kotxerentzat tokiak badira behintzat! Honetan lantegi handi batzuen laguntza aipatu beharrekoa da.

- Horiek horrela, noiz eta zer orduetan hasiko da KILOMETROAK 77?

- Urriaren 9 an ospatuko da. Goizeko 9tan irekiko da hesparrua eta arratsaldeko 6.30etan bukatuko. Azken ordu honetatik aurrera, erromeriek Beasain eta Lazkaon jarraituko dute.

- Nonhait egin den antzeko zerbaiten herririk ha al duzue?

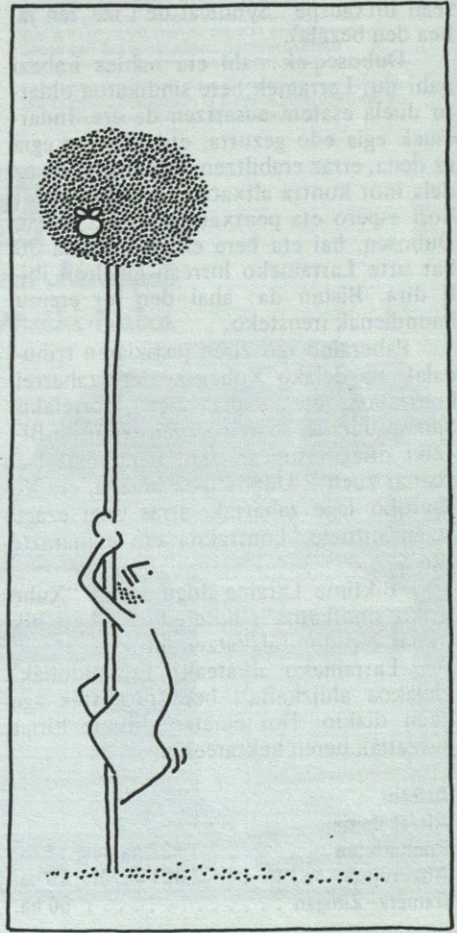
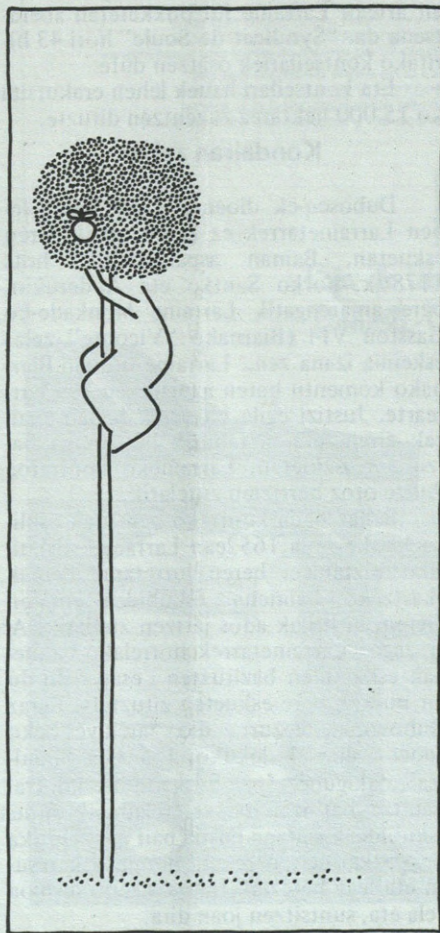
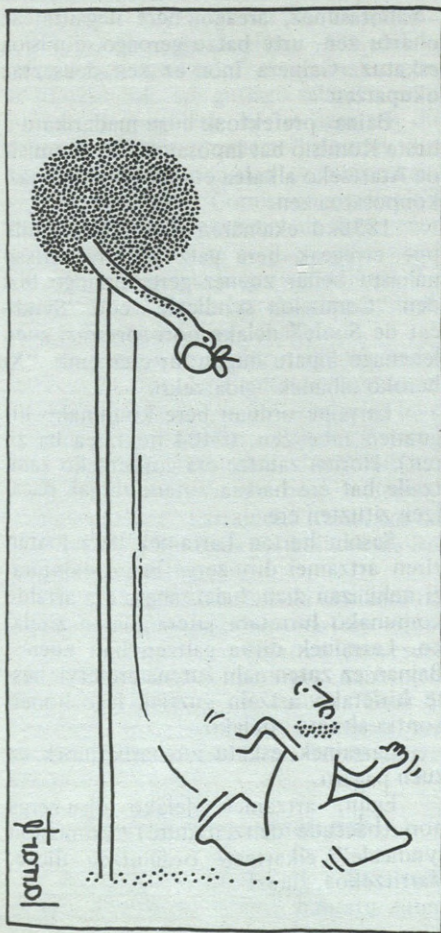
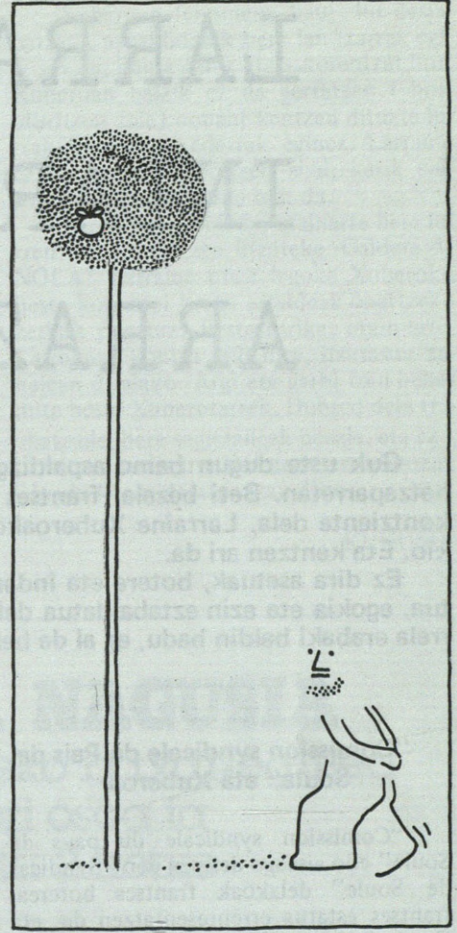
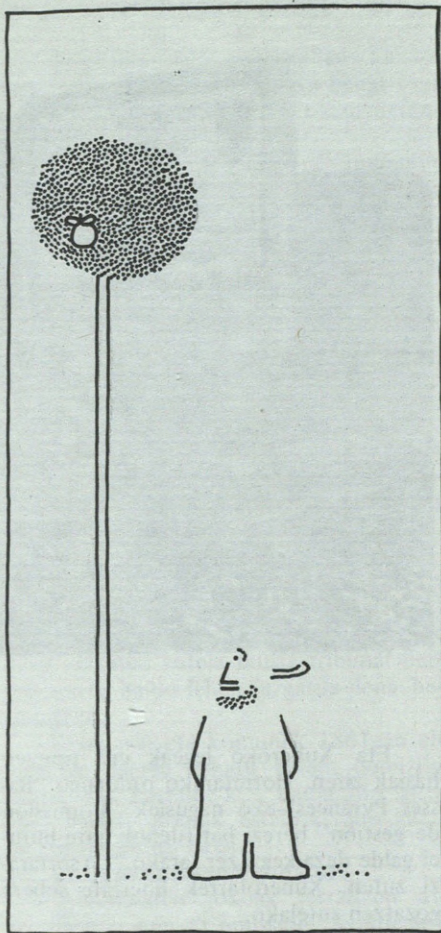
- Bai. Erguin, Californian ikusia da tankerako zerbait eginen buruko perlesiadunen alde, baina egin nahi dugunak berezitasun asko du harekiko. Gainontzean, ez dugu gertuan ezer antzekorik egin den herririk.

- Besterik ezer esan nahi baduzue...

- Dagoeneko, bulego bat antolaturik da goizeko 10etatik 1etara eta arratsaldeko 5etatik 8etara. Bertako telefonoa 882684 da eta edozein berri jakin nahi duenak, dei beza bertara eta gogo handiz erantzunen zaio.

Nire aldetik ezer gutxi gehiago. Jai handi bat ospa dezala herriak Ikastolei lagunduz eta partaide ibiltariei ez ahaztu zuen kilometroa ahal den aberatsena egitea. Horetarako hasi oraintxetik babesle bila.

MURUMENDI

LARRAINE: INDARTSUEK ARRAZOIA

Guk uste dugun baino aspaldiagotik Larrain dago frantses justiziaren hatzaparretan. Beti bezala, frantses tribunalak, beren indar eta botereaz kontziente dela, Larraine Xuberoako hiriari bere lurzatiak kendu nahi dizkio. Eta kentzen ari da.

Ez dira asetuak, botere eta indarra aplikatuz, baina beren indarra jutzua, egokia eta ezin eztabaidatua dela onartarazi nahi digute. Justiziak horrela erabaki baldin badu, ez al da besterik esatekorik, egitekorik?

“Comission syndicale du Pais de Soule” eta Xuberoa

“Comission syndicale du pays de Soule” edo aiseago deitzen den “Syndicat de Soule” delakoak frantses boterea, frantses estatua errepresentatzen du, eta Frantz Duboscq da horren nagusi. (era berean Intxauspe “Syndicat de Cize”ren jabea den bezala).

Duboscq-ek nahi eta nahiez irabazi nahi du, Larrainek bere sindikatua oldartu duela esatera ausartzen da ere. Indartsuek egia edo gezurra, eta gehietan egia ez dena, erraz erabiltzen dute. badakite ez dela inor kontra altxatuko, edo behintzat hori espero eta pentxatzen dute... artean Duboscq, bai eta bere elkarte duela 30 bat urte Larraineko lurlean gibelean ibili dira. Bistan da: ahal den lur eremu haundienak irensteko.

Paberaino igo ziren justiziaren tribunalak eta delako Xuberoako lege zaharrei kontrakoa ere esana zien horrelako “jurisprudence” baten azpian estalirik. Biziki ofizialtasunean zen, beraz egia izan behar zuen .. Duboscq-ek arazoa, eta Xuberoako lege zaharrak, arras ongi ezagutzen dituzte, kontrakoa ere esanarazteko...

Biktima Laraine dugu eta ez “Xuberoako sindikatua”; boteredunek beti biktimak errudun bilakatzen dituzte.

Larraineko alkateak “Euskaldunak” delakoa aldizkariari bere protestak agertzen dizkio. Hor ematen dituzte hirien lurzatiak beren hektareekin:

Altzain,	
Altzabehetin,	
Zünharretan	1.838 ha.44a; 14 ca.
Altzürühun	2.001 ha. 01a; 20 ca.
Gamera—Zihigan	50 ha.

Sarrikota gaine, Lakhari,

Arhanen	1.058 ha. 71 a. 85 ca.
LARRAINE	9.257 ha. 97 a. 50 ca.
Ligi Atherein	611 ha. 40 a. 80 ca.
Müzküldin	107 ha. 67 a; 90 ca.
Oena	14.926 ha. 20 a. 39 ca.

Ikusten dugunez komuna guzti horien artean Larraine lur puxketetan aberatsena da. “Syndicat de Soule” hori 43 hiritako kontseilariak osatzen dute.

Eta kontseilari hauek lehen erakutsitako 15.000 hektarea zuzentzen dituzte.

Kondairan zehar

Duboscq-ek dienez 1789 baino lehen Larrainetarrek ez zuten lurrik beren eskuetan. Baina aspaldiagotik, hots 1178tik, horko Santxo eta Auderukin, bere amarengatik Larraine Monkade-ko Gasston VI-i (Biarnako “Vicomte” zela) eskeinia izana zen.. Larraine orduan Biarnako komentu baten azpian zen 1790 urtearte. Justizi egile bakarrak hango apaiak ziren, eta biztanleek beti zerga batzu sor zizkieten, Larraineko kontratua 9 urte oroz berritzen zutelarik.

Behar bada kontrako bereziak esplikaz lezake nola 1652ean Larrainek Eskuilako biztanleek beren lurretara abereak ekartzeko baimena, eskubidea ematen dieten, bi hiriak ados jartzen zirelarik. Agi dago: Larrainetarrek horrelako baimenak eskaintzen bazituzten, esan nahi du lur puskek bere eskuetan zituztela. Beraz Duboscq-ek gezurra dio “archives”-eko paper zaharrak lekuko. Frantses “iraultza” dakigunez Ipar Euskadira kontra iraultza bat izan da, zeren jadanik zituen eskubideak galtzen hastia bait zen. Gutika gero azkarrago, bere autonomia, askatasuna eta lege bereziak frantses zentralismoa dela eta, suntsitzen joan dira.

Eta Xuberoako legeak ere tipitzen hasiak ziren. Horretarako orduango “Basses Pyrénées”-eko nagusiek “Comission de gestion” berezi bat (denok gure buruei galde dezaiegu zer tarako ...) sortarazi zuten. Xuberotarrek libertate sobera gozatzen zutelako.

Bainan zorionez Komisio hau berez —baliotasunez, areago, bere ilegalitateaz ohartu zen, urte batzu geroago, dimisioa eskatuz. Gainera inor ez zen deuseztaz okupatzen.

Baina prefektoak buru madarikatu, beste Komisio bat inposatzen du. Komisioa Atartzeko alkatea eta diru-hartzailetaz konposatua zen.

1838ko ekainaren 3an LOUIS-Philippe erregeak bere gatz pikorra saltsan nahastu behar zuenez gero, oraingo bizi den “Comission syndicale” edo “Syndicat de Soule” delako hori sortarazi zuen lehenago aipatu dugun lur eremenu “Xuberoako oihañak” gidatzeko.

Larraine orduan bere komunako lur guztien fabe zen, (9404 hektarea bait zen). Horien zaintze eta gordetzeko zain-tzaile bat ere hartua zuten, zergak pagatzen zituzten ere.

Sasoin hartan Larrainek hara joaten ziren artzainei diru-zerga bat ordaintarazi nahi izan zien, haien abere eta artalde komunako lurretara jatera joaten zirelako. Larrainek dirua galtzen bait zuen. Bainan ez zuten nahi zutena erdietxi, beste hirietako artzain guztiak lege honen kontra altxatu zirelako.

Larrainek eskatu zuenarik inork ez zuen pagatu.

Egun, artzainek delako diru-zerga hori (baccade deitzen dute) “Comission syndicale” elkarteari ordaintzen diote. Harritzekoa, zinez!

Tribunaletik tribunalera, ehun urte baino gehiago dela...

Geroztik, 1845 eta 1848an, Larrainek tribunal aitzinetik pasatu behar izan du beren komunako lurren batzu defenditzeko.

Lehenik Donapaplun, "Comission syndicale" delakoak Larraine oldartzen duela, komunako lur batzu kendu nahiz.

Bigarrenik Pabeko tribunalak lehenagoko juizioa hausten du, Larraine Donapaleun irabazi bait zuen, azkenik komunako lur guztiak (eremu bereizi batekoak) ebasten zen lapurtzen dizkiola. Justuki. Harrigarrena ere eremu bereziaren mugak inork ez zituela ezagutzen zen.

Baina, kontsola gaitzen, mugak ezartzeko, beste juizio bat montatzeko kopeta, lotsabekeria dute. Baina ez dezagun ahantz frantses justizi sakratua beti zuzena dela hitz bat ahoratzean, errespetu beharrean garela...

Larraine, hori nabarmendurik, ez du goragoko juizioa (Cour de cassation) jo nahi izan, faltsifikaturik aintzinetik dena juzgatua zutela ikusiz tribunal bertan agertu baino lehen juzgatua dena, berresateko!

Beste hiri eta komunek 1861ean elkartetik irtetea eskatu zuten, bereiziki Liki-k eta Larraine-k. Baina hiri alferrik, belarri guztiak estalirik, aho guzian josirik gelditu ziren.

Ez da oraindik bururatua.

Tribunalaren jokoak jarraitzen dira. Berriz ere "Comission Syndicale" delakoek beste eremuko lurak saldu nahi dituzte. Larraine ez du onartzen, lur horik bereak direlako. Eta delako "Comission syndicale" eko jaunek ez dute hunkitzerik, are gutiago saltzeko eskubiderik. Donapaleun berriz agertzen dira bi parteak. Hiru "experto" deituak dira lur horien jabe nor den ezagutarazteko eta erabakitzeke. "Comission syndicale"-k hau saboteatzen saiatzen da bere energia guztiz. Bost urte geroago, zure espetok eta tribunalak juzgatu zutelarik, Larraine da irabazle; lurak bereak direla ohartu beharrean dira denak.

Euskaditik urrunduz, tribuna berriz Pabera abiatzen da. Hemen ere komisiok "appel" egiten du, ez bait zen ados lehenagoko erabakiearekin... Pabek "Comission syndicale"-ren alde bere bihotza erakutsi duenez, berriz bere maitasuna erakutsi nahian. Larraineko lurak bat batean saltzeko baimena eta bultzakada irri-farez ematen dio.

Ez dut Pabeko tribuna kritikatzen nahi baina, lehen juizioan onartzen zituen mugak, mirakuluzki, bigarren prozesuan airean ihes egiten dute, inork nabarmendu gabe, suntsiturik. Larraine "Cour de cassation"-era joan zitekeen. Baina zertarako, indartsuenak direla berriz aditzekotan, ez zuen balio.

Ez dute amor eman nahi

Larraineko biztanleek Etxemaite jauna, alkatetzat 1959an hautatu zuten

azken honek komisiorentzako sentimenduak ezagutarazi zituelako. Baina behala batasun horretan sartzen da, nagusitxo baten postua okupatzen duela. Iratiko proiektuarekin ados izan zen, jate-txean bait du bere bizimodua eta gonbeni zitzaien. Geroztik Etxemaitearen erre-bendikazioak, urak eraman ditu. Beraz Etxemaite Duboscq-en lagun bilakatzen zaigu.

Egun, gazte batzu dira herriko etxean, Etxemaite handik kasatu geroztik; beraien beti "Syndicat de Soule Larrainetarako" beren lurak eskuratu nahi dituzte. Bere betiko independentzia gorde nahi du eta ez kanpoko tribunaletan juzgatuak izan. are gehiago, mezipretxatuak eta ukatuak. Aspalidanik Larraine "Syndicat de Soule" batasunetik irteten saiatzen da. Larraine biziki gai da bere arazoak bakarrik, beste laguntzarik aguntza ote? gabe eramateko.

Larraine besteak inormatu nahian ari da. Beste hiriek ikert behar lukete zein

den beren interesa eta abantailak beti "Syndicat de Soule" horretan segitzeko.

Xuberoan fenomeno hau, lur desjabetzea, aspalidanik bere lan tzarrak egite ari da, Baina nahiz eta askorentzat hori Xuberoan baizik ez da gertatzen (hori iduritzen zaie) nonahi kentzen dituzte lurak komertzio ederrak eginez. Larraine ez da lurgabe gelditzen ahal, kasik soil soilik lurretaz bizitzen bait da.

Larrainen problema orainarte bere lurren errekupeztatzea litzateke. Galdera da NOLA? Larraine prest legoke Xuberoako beste komunei beren artaldeak onartzeko zerbait pagatuz: Beste hirika, orain arte, Larrainen kontra ibili dira, itsutasun zanaletan direlako. Argi eta garbi izan behar dute beste Xuberoarrek, Duboscq dela trafikazale, bere segitzaileek bezala, eta ez Larraine, orainarte biktima erruduntzat faltsuki kontsideratua izan dena.

KUKUSU

ZOZKETA NAGUSIA

etxeorde bakoitzeko baxar-egillea ta ontziteri osoa ta Ford Fiesta 2 kotxe

Esta vez la Caja de Ahorros Municipal sortea entre todos sus clientes 2 coches Ford Fiesta. Pero, además, en cada oficina, en la suya, en la que usted opera habitualmente, hay un premio especial consistente en un lavavajillas y una vajilla completa de 52 piezas.

Ingrese su dinero ahora en la Caja y, con los boletos que se le entreguen, tendrá dos posibilidades de premio: el especial de "su" sucursal y los coches.

Oraingo txandan Donosti-Aurrezki-Kutxan bere aurreratzaile guzientzat, "Ford Fiesta" izeneko 2 berebillen zozketa eratu du. Orretaz gailera, lantegi bakoitzean, zeurean, zuk artu-emanak izan oi dituzun etxeordekoan beste sari bat ere badezu, baxar-eragileak eta 52 aleko ontziteriak osatzen duten sari berezia.

Ezar zazu orain zure dirua Donosti-Aurrezki-Kutxan eta jasotako txarteletan bi sarpide zure esku dituz: "zure" lantegiko berezia ta berebillak.

Caja de Ahorros Municipal
Donosti-Aurrezki-Kutxa

diru sartze-epea: urtillaren 31 arte/LIII MUNDU OSOKO AURREZKI EGUNA

gasteizko oblatas del santísimo redentor

Zanpakuntza, errepresio eta haur-explotazioaren historia beltz bat, Dickensen nobelaren batetik sortua dirudiena, agertu da egun hauetan Euskal Herriko egunkarietan.

“Oblaten esistentziaren aurreneko berria gartzelan jakin genuen. Komunik gehienak monja-etxe horretan egonak ziren, eta besteentzat etxe horretan egona izateak, besterik gabe, bat hanpako mailarik apalenean jartzen zuen”, esan zigun Frantzia kaleko gartzela zaharrean behin baino gehiago egon zen lagun zahar batek.

Gero Armentian monja hauek dadukaten etxea kanpotik bederen ikustera joan ginenean, geure begi bistan aurkitzen zen edificzio gigante gris hark areago ematen zuen fabrika bat neskatalen eskola bat baino. Gasteiztar eta arabar askoren kontzientzia astindu duen historiak badu eszenario egokia.

Historia benetan da kezkarria. Senarrarengandik separaturik dagoen emazte batek diru guti eta seme-alaba askodituelarik, bere alaba Begoña Protección de Menores delako horren eskutan uztera beharturik kausitzen da. Instituzio honek hasieran Iruñean bertan edukitzen du Begoña, deborarik gehiena estudiantzera dedikatzen duelarik, baina gero esaten diote Gasteizera bidali nahi dutela, han gehiago estudiantuko zuela eta. Nahiz amak ez zuen batere baimenik eman, ezer abisatzeko Gasteizko Oblatetara eramane zuten. Baldin Iruñeko egoera guztiz ona ez bazen, Gasteizen erabat txartu zen. Bizi-

modua, amak berak denuntzian dioenez, erdi-gartzelamendukoa eta despotikoa da: agindu zioten edukazioa ez zen egun osoan ordu betera ere ailegatzeko, eta egunero sei edo zazpi ordu lan egin behar izaten dute alumna guztiak, are hamairu urtetakoek ere, astero berrehun peseta besterik ez irabazteko. Monjek neskatilei ematen dieten tratua, bestalde, irainez eta gartziguz beterik dago: zigor-gelak, bigilantzia hertsia, mespretxuak bere etorki “inmoralagatik”, bekatuaren alabak omen baitira.

Baina behin maiatzaren 28. an, Begoña lanean ari zela akzidente bat izan zuen eta eskuko behatz baten falangea galdu. Orduan enteratu zen Felisa Perez Oliver haren ama zein kondiziotan kausitzen zen, berak estudiantz en ari zela uste zuen alaba. Monjek, ama isiltzeko, hogeita hamar mila peseta eman nahi izan zizkion. Amak hasieran 10.000 peseta hartu egin zituen, baina asesoratu eta gero, uko egin zion, bestea hartzeari eta denuntzia bat formulatu monjeei Lan-Inspekzioari ikerketa bat egin dezala eskatuz.

Lan-Inspekzioak ez du gauza handirik egin. Are gehiago. Begoñaren egoera oraindik txarragoa da, zeren, bere gurasoak Iruñeko Artzapezpikuaren tribunalaran aitzinean adiskidetu baziren ere, eta

nahiz bere alaba erreklamatu Tribunal Tutelar delakoari, oraindik ez baita itzuli etxera.

Hori denori, ordea, ez da ematen monjen zitalkeria hutsagatik. Egiaz, marginatu errepresio-historia hau eta Oblatasen instituzioa bera, arrazoi bat ala besteagatik gizartetik nolabait apartatzen dien guztien zanpakuntzarekin zerrikusi du.

Izan ere, Armentia monjen etxea Emakumeen Babeserako Patronatuaren instituzio laguntzaile bat besterik ez da. Hargatik, hemengo neskatarik gehienak Patronatoak, “Tribunal Tutelar de Menores” delakoak edo juzgadoek bidaltzen dituzte, nahiz kasuren batzutan —Begoña bezala, adibidez— gurasoek berek bidaltzen dituzten.

Gartzeletan gertatzen den bezala, leku hauetan ere Estatuak ematen duen dirua ez da aski neskatalak mantentzeko. Instituzioak 80 peseta besterik ez du ematen egunean, Tribunalak 100 peseta besterik ematen ez dituen bitartean. Diru horrekin ezin daitekeenez bizi, monjek, klase bezala, Formazioaren, Kultur-klaseen eta ebaketaren irakaskuntzaz gainera, lan-terapia izenezko zerbait asmatu dute, egiaz egun guztian lan egitea esan nahi duena.

Barruan 50etik 100era neska egoten dira gutxi gora behera udan, urtearen sasoiaren arauera eta pentzutandien. Gehienak prostituzioa eta lapurketagatik egoten dira, baina badaude beste anitz ama ezkongabeak edo bortxatuak izateagatik daudenak.

“Hau dena ulertzeko, egun emakumeok bizi garen diskriminazio-egoera kontutan eduki behar da”, esan zigun asistenta sozial jator batek. Baina, hori inola ere ahantzi gabe interesgarriago iruditzen zaigu seinalatzea monjen haur-explotazio eta irain hauen atzean eta egiazko erantzule bezala Emakumeen Babeserako Patronatua dagoela eta patronatu horren organo buruzagia Justizi-Ministerio bera dela. Probentzi bakoitzean, gero Juntak daude, presidente bezala Gobernadore Zibila bera dagoelarik.

Agian horregatik ulertzen da Felisa, Begoña eta hauen abokatuak jendezarengana joan zirenan, honek ezer aklatzerik nahi bazuen, hiru ordu laurden zain egon erazi ondoren ez zituela errezibitu. Eta horregatik uler daiteke agian Lan-Inspekzioak oraino ezertxo ere ez egitea Begoñaren kasua argitzeko. Izan ere, Probentziako Lan-Inspektorea Probentziako Juntako kide baita.

Z.A.REN ALDAKETAZ

Pozik ikusi dugu Z. A.ren aldaketa berria. Asteroko arinago eta irakurgarriago bat izan asmoz egin diren aldaketak.. Artikulu motz eta bizien bidea hartu dute. Lankide berriek irakurlego xeheari erantzun nahiz ari dira. Iraileko lehen alea, notizi horrekin datorkigu. "Herriko Plazan" argiro adierazten dute aurrerantz emanen diren aldaketen berri. Batipat, haurren orrialdea, artistena, , "Baietz astea gaizki bukatu"... eta abar. Orri berri horiek ea denon atsegin eta animorako baliagarri diren.

Bainan... Kezka bat dugu. Emakumeen orrialdea izkutatzen ari da. Honi buruz ez da inolako indar berritxerik, alderantziz: asteroko toki hori, ez da posible izanzen oraingoz eta bi astetik behin bakarrik argitaratuko dira emakumeei buruzko artikuloak.

Guk, euskal emakumeok, ez genuke horrela orri bat utzi behar. Erortzen utzi ordez, altxa egin behar genuke. Gutxi batzuk aritu izan gara hilabete batzu zehar, emakume egoeraz idazten. Edo... hala nahi izan genuen, behintzat. Zer lortu dugun? Beharbada ezer ez.

Gure ustez, emakume gehiagok partizipatu behar luteke. Herrietako emakume taldeak —eta badi-ra— idatz behar luteke. Beren errealitate eta arazoaz idatzi ere. Noiz irten behar dugu betiko ixiltasunetik?

Laguntzaren ordez, oztopoak ditugula? Bai, baina oztopo horien gainditzea, gure denon eguneroko lana eta ahaleginak izan behar dute. Sinets dezagun, gure ahalmenean. Ez bait gara buruan sartu duguten izaki ahul-ezjakinak.

Ustekeria dela zuk esan nahi duzun hori? ... Txorrada bat dela? Emakume guztiok ulertuko zaitugu.

SENADORE ANDREA GOSE GREBAN

"Le Monde" egunkari frantsesak, joan den Irailaren 8an, berri hau eman zuen: Jannine Alexandre—Debray senadore andrea, gose greban ari zela hamar egunez eta grebaren helburua hauxe: Datozen senadu hauteskundetarako emakume bakar bat ere ez dela listan agertzen, protestatu nahi zuen biziki. Ba dirudi, hartu duen erabakia, beste bide guztiak agortu ondoren hartu duela senadore andere honek eta errealitate horren salakuntza guztien aurrean azpimarkatu nahi izan du. Bai, bait dirudi, inork garrantzirik ez diola ematen arazo honi.

"Le Monde" berak, Irailaren 9an, senadore andere honen beraren gutun bat (Abuztuaren 16an!! bidalia), presaka eta arnas larrian, publikatzen zuen.

Alexandre—Debray andere ausartaren gutuna agertzeko tokirik eta astirik, egunkariak izan ez balu bezala.

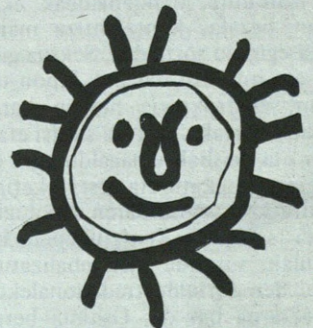
Gutun horretan (Le Monde, Irailak 9) senadoreak hauxe dio:

"Nork ematen die boza legeei?... Parlamentuak. Parlamentu frantsesa nolaz dago eratua?... Senaduan, 233 dira guztira, horietatik 8 dira emakumeak. Nazional Asanbladan, 490 tik dira 9 emakumeak. Dato hauek, berak bakarrik hitzegtzen dute: gure legislazioa, legedia, ea dena gizonak eginga eta, beraz, arra da. Hau ez dagokio errealitate frantsesari".

Alenxandre—Debray andereak, bortizki protestatu duen gertakizun hau, aski da edozein demokrazi asmoak botatzeko. Deitu dezatela beste izen batez, gizartetik at emakumeak dauden bitartean.

Sukaldetik at.
Sukaldetik kanpora.
Sukaldean erre bait da
gure potajea
potajea eta baita
gure indarra.
Sukaldean zahartzen,
gure amak bezala,
gure amen amak bezala,
erre zen potajea
ilusio eta ametsak.

Erre zen gure ametsa
gure indar
eta etrokizuna,
Sukaldetik at
Sukaldetik kanpora,
nahiz eta dotorea izan,
nahiz eta urrezkoa izan,
sukaldetik at bakarrik,
mundu hobe gure alabentzat
eta gure alaben alabentzat
egin ahal izanzen dugu.

oshima : zentzumenen inperioa

1936an emakume bat kausitu zuten Japonen kaleetan barrena hainbat egune-tan zebilena etsiturik eta bere maitalearen seksua eskuan zeramala. Gertaera histori-ko hortan oinarritzen da Nagisha Oshima-ren *AI NO KORIDA* (*L'EMPIRE DES SENS*) filmean argumentoa: Japondar-ostatu batetako Kitxiso patroia eta Sada bere morroia maitemintzen dira. Hark bere emaztea utzirik, maitasun harreman apasionatu eta grinabizizkoak hasten dituzte. Sexual harremanen posibilitate guztiak espeimentatzen dituzte gero eta grinatsuago, plazer aszendentea eta elkarren beharizana heriotzara hurbiltzen du-telarik eta heriotzarekin bukatzen dutela-rik. Sadak Kitxiso urkatu egiten du eta seksua moztzen dio.

Filmea teknikoki oso ondo egina da-go, interpretazioa ere ederto. Arrisku bat duke filmeak: saio pronografiko edo ero-tiko errez bezala ulertzea. Ez da pelikula anekdotiko bat: anekdota pobreak lirate-ke bion grina sexual ahorgaitza edota Ki-txisoren potentzia sexual anormal ia eten-gabea, hutsik. Funts sakonago bat du narrazioak. Hiru ohar egingo ditugu filme-aren zentzua eta sakontasun hau situatze-ko.

(A) Sartaladeko eta sortaldeko kultura zeharo desberdinak izan dira his-torian zehar. Izadi eta gizarte harremanei buruz balio eta etika sistema oso desber-dina izan dute. Mendebaldeak, ekonomia mailan bezala, kontzientzia mailan ere irentsi egin du sortalde. Seksua gauza na-tural eta preziatu bat zen Japon tradizio-nalean, aristrokrazia mailan batez ere. Yankiek bertako kultura suntsi eta seksua tabua eta geishak emagaldi egin dituzte. Atsegin debekatu eta atseginkeria bihur-tu dute konsumismoaren ideologia inpe-rialista sarturik. Zentzumenen Inperioa pelikulak, sortalde mendebalizatuan ger-tatzen den sortalde tradizionalako gerta-eraz hartzana bat da. Oshima berak dio: "Maitatzen jakitearen tradizio ederra bi-

garren gerla mundiala baino piska bat le-henago zimeldu eta hiltzen da. Sada eta Kitxiso pertsonaiak esistitu den eta esentzi-alki japondar den tradizio seksual baten gainbizidun bi dira" (*OZONO*, 15).

(B) Argumentuaz gogoetan Bataille-z oroitu naiz. Georges Bataille 1897an jaio eta 1962an hildako frantziar pentsalari eta mende honetako idazle garrantzitsue-netariko bat da. Maitasuna heriotzaz go-rentzen dela eta erotismoa, heriotzan ere, bizitzaren baiezpina dela zioen: "heriotza maitasunaren egia da, maitasu-na heriotzaren egia den bezalaxe". Bere *LA LITERATURA Y EL MAL*. (Ed. Ta-urus, 1977) irakurtzen aritu naiz. Harritu-rik utzi nau, benetan, Oshimaren obrare-kin duen parekotasunak eta hura azaltze-ko eskeintzen dituen elementuak. Texto bi aukeratu ditut honetarako eta erdaraz uzten dituz kontenidorik gal ez dezaten: "La vida sensual, en su movimiento, se basa en el miedo que el macho inspira a la hembra y en el brutal desgarramiento que es el apareamiento (es menos una armonia que una violencia, que quizá lleve a la armonia, pero siempre por exceso). Primeramente, es necesario romper, la unión se encuentra al final de un comba-te donde lo que se ventila es la muerte"/ "El fundamenteo de la efusión sexual es la negación del aislamiento del YO, que sólo conoce soledad del ser. Tanto si se trata de erotismo puro (amor-pasión) como de sensualidad de los cuerpos, la intensidad es mayor en la medida en que se vislumbra la destrucción, la muerte del ser. Lo que llamamos vicio deriva de esta profunda implicación de la muerte. Y el tormento del amor desencarnado es tanto más simbólico de la verdad última del amor cuanto la muerte aproxima y hi-ere a aquellos a los que el amor une". (22 orr.) Batailleren eragina sakinko aztertze-ko gauza bat litzateke filme honetan.

(D) Sada izenak idazle madarikatu bat oroiteratzen digu: Sade. Edozelan ere Sadagan erotismoaren omenaldi bat

egiten du Oshimak.

Kitxiso: -Seksuaz baino ez duzu pentsatzen.

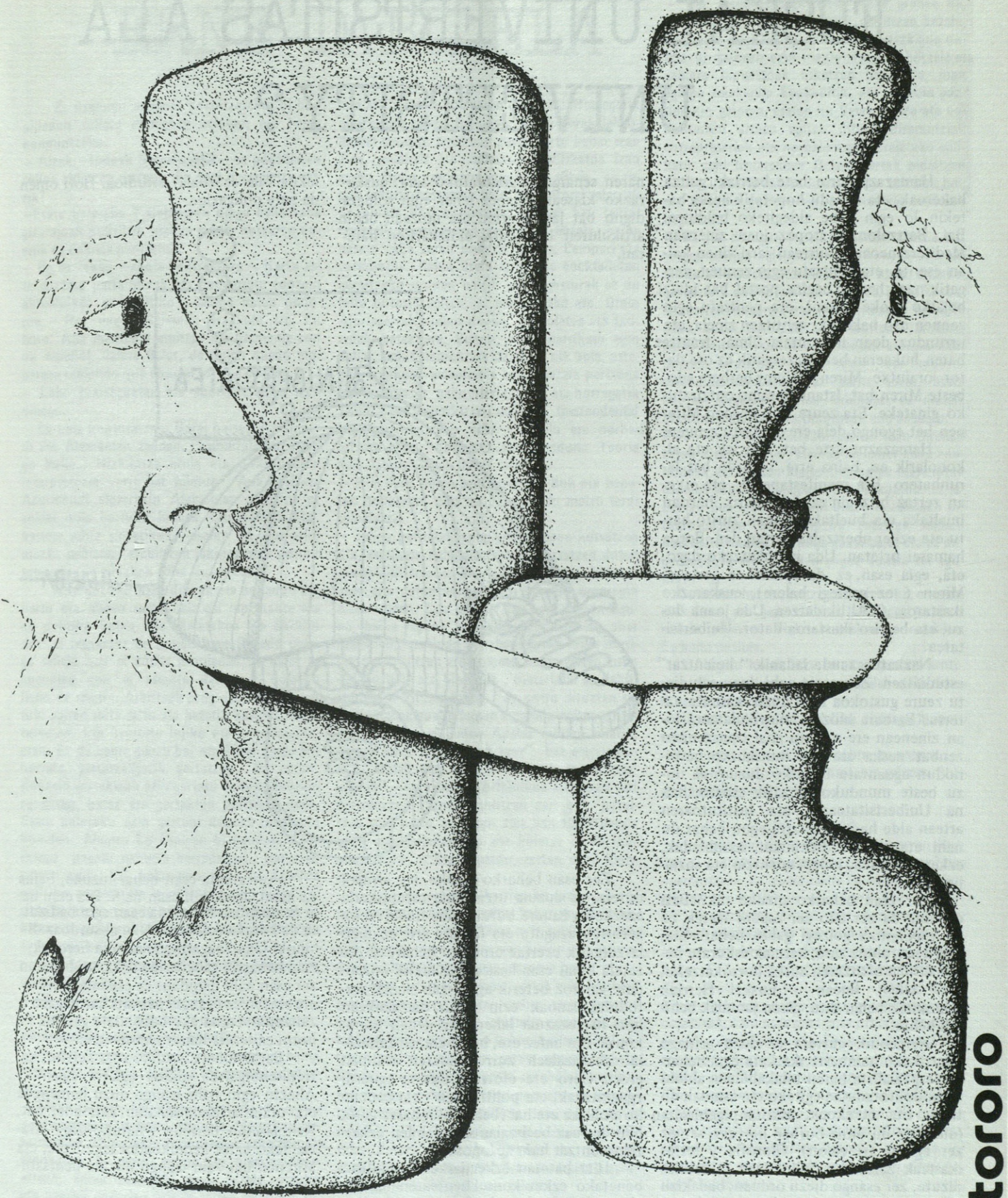
Sada: -Eta hori txarra al da akaso?

Maitasun eta heriotzezko historia hone-tan Kitxiso, fisiologia anormal nabarmen batekin, eta, batez ere, Sada da protago-nita: "Gure gozamenak ez dezala bukae-rarik izan" Bikotean aktiboena Sada da, heriotzerarte. "Sadaren izena hain popu-larra da Japonen, non izena pronuntzia-tzea aski bait da, tabu sexualik larrienak ere eragozpenean ipintzeko. Naturala da, japondar artelari batek bere obra emaku-me miresgarri hori eskeini nahi izatea" dio Oshima berak (*OZONO*, 15).

L'EMPIRE DES SENS ikusgarria da. Baina debekatuta dago oraindik Espaini-an, noski. Eta Japonen bertan ere. Zen-tzuraren intolerantzia da. Filme honek, Mendenaleko zirkuito komertzialean hain guti zabaltzen den japondar zinema eza-gutzeko gogoia utzi digu. Nagisha Oshima zuzendari a japoneko zinemaren kontex-toan erreialismo sozialeko joerak markatu-riko korronte baten aintzindaria da. Las-ter ikusi ahal izango dugu NATSU NO IMOTO (Udako arreba) sala espeziala-ta, L'EMPIRE DES SENS naino lehenago Oshimak eginikoa. Filmean, Okinawa-k Japon eta yankiengandik jasan duen za-palkuntza nazionala eta orain jasatzen duna azaltzen omen da, bere identitatearen berreskuratzea eta independentzia al-darritzen direlairaik japondar inperialis-moaren aurka.

Bukatzeo. Ishimari ideologikoki be-re gogokak nortzuk ziren galdetu ziotene-an zera erantzun zuen: "gizartea aldatu nahi duten edo nahi duten guztiak eta bere burua aldatu nahi izan udten eta na-hi duten guztiak. Baina hospetsu ala hos-pegabeen artean aukeratzekotan, gogoko-ago ditut azkenok".

JOSEBA SARRIONAINDIA

tororo

EUSKAL UNIBERTSITAS ALA UNIVERSITY?

Hamazazpi urte bete berriak, galtza bakeroak, eta mundu honetatik neska batekin lo egin gabe aldegitoko beldurra. Bai, Bartzelonara stoppez joan zinenean Mediterraneoaren aurrean jarri zinen kaitan eserita, eta pentsatu egin zenuen, zergatik nago hemen begira, postal bat idatzi bejarko nioke Mireni, eta pentsatu egin zenuen oso bakarrik sentitzen zinela, eta urrunduz doan itsasontzia filma frantses baten bukaeran bezala, zergatik ez ote dator oraintxe Miren, Mireni berbera edo beste Miren bat, Istanbuleraino ontziratuko ginatke. Eta zeure zain dagoen Mirenen bat egongo dela ere pentsatu zenuen.

Hamazazpi urte bete berriak eta alkoholarik ez, baina erre, petardo bat larunbatero. Eta manifestapenak, eta etxean zertaz hitzegin ez dakizularik, herrian bueltaka eta bueltaka zenbait zurito hartu eta ezker abertzalea zertan den. Botoa hamasei urtetan. Uda ia bukatzeko dago, eta, egia esan, ez da apartekoa gertatu: Miren (ez gehiegi halere), euskarazko ikastaroa, COU likidatzea. Uda joana duzu, eta berriro ikastaroa dator. Unibertsitatea.

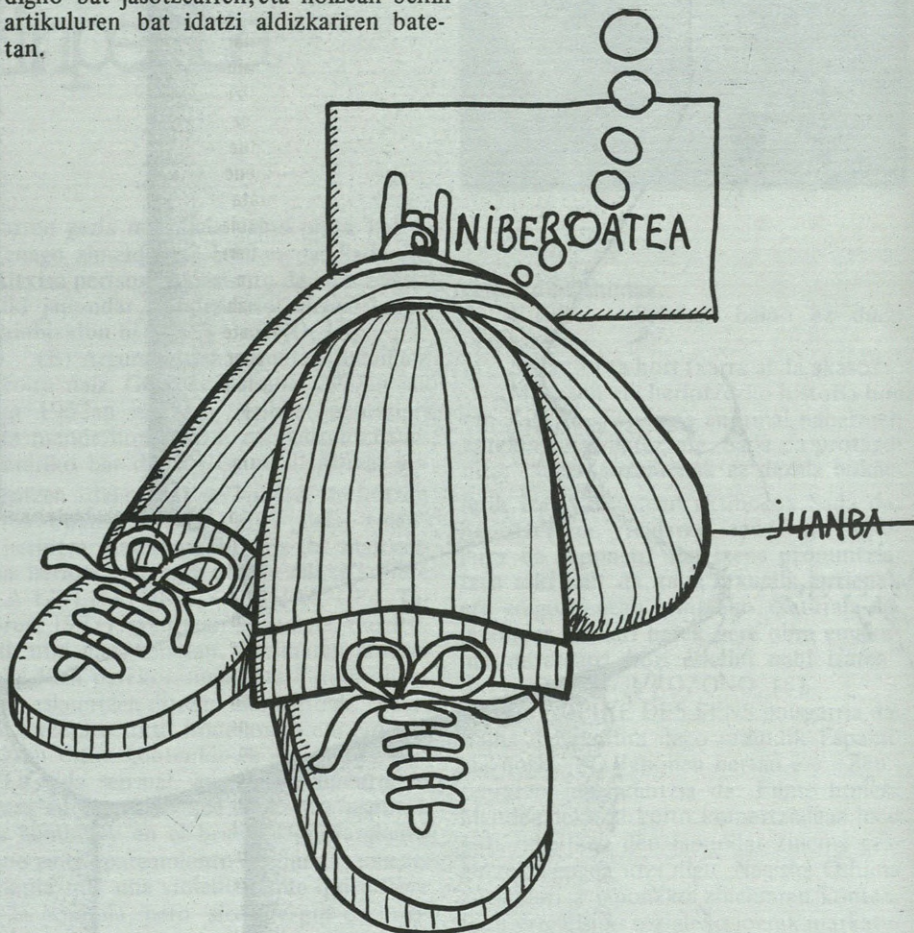
Nazkatua zaude iadanik "hoientzat" estudiantzen. Zeuretzat nahi duzu estudiantu zeure gustokoa nahi duzu ikasi eta aztertu. Ez zara inozoa, matrikulatzera joan zinenean ere somatu ahal izan zenuen zenbat neska alu eta mutikotxo bespinodun agoantatu beharko duzun, ez duzu beste munduko gauzarik espero, baina Unibertsitatearen eta Institutoaren artean alde handi xamarra egon behar du nahi eta nahiez. Behintzat, asanbladak, ezkertiaratasuna, independentzia eta sozialismoa.

Zer esan beharko nizuke nik? Beti ere ona da zer edo zer espero izatea, ez da esperantza goizegi galdu behar. Eta, egia esan, ahula zara, harmak eskuratu behar dituzu bizitzaren aurka borrokatzeko, eta, azken finean, Euskal Herriak teknikoak behar ditu, gizon jantziak behinik behin.

Hemendik aurrera ez duzu gehiago alferrikako hainbeste ikasketa egin beharko, espezialista baten bilakabidean abiatu zara, doktoradutza egiteko ere asmoak dituzu. Eta etxekoek, askotan, gehiegitan (aitak ez du inoiz buruan hartuko seme zer egiten ari zaion), filosofia y, letras ikasteak zertarako balio duen galdetuko dizute, zer esango diezu orduan, badakizu edo intuizien duzu irakasletza ez dela zeure terrenoa, ez zaituela kamelatzaren letanik botatzen aritzeak eta zeure lehengusi-

naren senargaiaz gogoratuko zara: euskarazko klaseak emanez leher egin soldata digno bat jasotzearren, eta noizean behin artikuluren bat idatzi aldizkariren bate-tan.

lekua bila ezazuala: estudioa. Hori omen da zure obligazioa.

Zer esan beharko nizuke, ba, arrazoi dutela, ez duzula utzi behar eszeptikeria ezezkorra zauere buruaz jabe dadin, zeuk zerorrek ezagutu eta frogatu arte ez duzula zergatik ezertaz ernegatu behar, ez dezatela bihar esan hasiera hasieratik borondate gaiztoz beterik ageri izan zinela. Autodidaktismoak ezin eman diezazukeen hori har ezazula lehen bait lehen eta sakonki. Eta batez ere, batez ere, ez zaitezela dibagazaleen zurrunbiloaren tranpan erori. Gero ere etorriko baitira eguerdi eguzkitsuak, eta politikariak, eta benetako politika ere bai (behin adin batez gero, bere buruaz beti zalantzan dabilen ezker-tiarrarentzat hain aproposa);

Hitz batetan ezkertiareria gaindituz, benetako ezker konsekuentearen bidetik abia zaitezela, hau da, homosexualen eta arazoa (adibidez) utzirik (ahaztu gabe, nahi baduzu zeure benetako borroka-

Hori guztia esan behar nizuke, baina ez dizut halakorik esan nahi. Eta esan nahi ez duzudan hau dena esan egin badizut, ez da konparaketa irrealean absurdoaz dibinoki jokatzegatik, baizik eta neronek, esan beharrik gabe, asma deñazun benetan zer esan nahi dizudan: ez ezazula ezertxo ere sinets, ez ezazula permiti harmagabe, zaitzeten, erabateko borondate gaiztoz horni zaitzela haisera hasieratik.

Bartzelonara itzuliko zara berriro, karrieraren bigarren zikloa egitera agian. Ahaztu egin nahi izango duzu hemengoa eta orain arterainokoaren zati eder bat. Ranblasetan barrena abiatuko zara arratsaldeko ezul kronikoaren laguntzaz, eta Mirenen bat zain izango duzula pentsatuko duzu kaiean eserita.

Eta hori, inork irakatsi ezin izango dizun errebeldiaren lehen pausoa izango duzu. Lehen pausoa bakarrik.

MONZONEN ESNEDUNA ERNE DABILELA

Z. Argiaren artikulo bakoitzarekin bi harpidedun eskatu dizkigute nolabait ere bajak konpontzeko.

— Aizak —Ibonek Barcelonatik— ea politikaren rolloa aldatzen duzuen. Ez ahal dago beste gairik?

—Esate baterako ? Galdetzen diogu beharbada gizarajoak politikak bizitza guztia kutsazen duenik ez dakiela pentsatuz.

— Ba ez zekiat —abots pentsakorra—. Hartu aste guztiko periodikoak eta gomentatu edozein aktualidade ez politiko —isilune baten ondoren.— Hor duzue Belateko erailketa ere. Entzun: Ana mantenien amistad en Alemania con un español, Jaime Balet, de quien quedó embarazada teniendo que abortar en una clínica.

— Leku txarragoetan ere abortatu behar izan dinagu.

— Ez haiz konturatzen. Garai hartan Azurmendi ere Alemanian zegoen. Posibilitate bat izango huke... Hizkuntza etnia eta mrxismoaren interpretazio berri bat bilatuz, Ana hori eta Azurmendi elgarrekin Alemanian ... baina ez zekiat nola hartuko lukeen Azurmendik. Eta bestela aditz sintetikoa —esaten du ziur asko moztu nahiean— erabiltzen jakinez gero posibilitate askotxo zeuzkalk aditz sintetikoak.

Aste guztiko periodikoak eta bokadilo bat hartu eta ohean sartu naiz gai inportante eta ez politiko baten bila. Belatekoa ere aurkitu dut: el inspector de policia Luis Dorado Ortega señala que el coche propiedad de Balet se encontró con el asiento delantero derecho lleno de sangre. Albisteek progresiboki, ordenatuki egiten dute salto ale batetik bestera. Kapituloetan. Eta kapitulo lojiko eta konsekuenteetan. Ez da gaur gauza bat eta bihar beste bat horrela, gertatzeagatik gertatzen.. Ez ez ez. Edozein gertakizun ezin gertatu daiteke edozein egunetan, batez ere gertakizun politikoa bada. Esate baterako ezin gertatu daiteke mementu honetan.. Mugica La Espigan bi banderilla gutxiago pagatu nahiean harrapatzea.. Datorren urtean agian, bai, baina gaur egun ez. Analisia politiko zorrotz eta intelijente baten bidez posible litzateke mundu honetako gertakizunak ikerzteaz,argumentu bati loturik eta kapituloetan ordenatutik datozen gero.

Koldori deitzen diot nere intuizioak komunikatzeko:

— Hi, datorren astean baietz Mozonek esneduna biolatu, edo esneduna ez bada beste edozer, napartarren tradizio forala adibidez.

— Moteil hii tsututa hago politikarekin, baina erabat obnibulatua. Gainera Monzonen edadea rekin...

— Maioritarioen beharkizun historia da ordea —razonatzan diot baina alperrik. Maioritarioen estratejiak Monzonen desprestijioa eskatzen dik. Monzonek bi gerra artean, bi belaunaldiren artean, berak esan ohi duen bezala, atzoko eta gaurko gudarien artean egiten duen lotura, zubia, hautsi egin behar ditek, nahi eta nahiez, eta hide batez, independentismoaren presen-

tzia eta borroka noblearen nostalgia. Horregatik abutxeatu ziaten Bergaran, baina berak lehen-dabizi ostegun trajikoan parte hartu behar izan zian, nolabait ere abutxeoa justifikatua izan zedin. Orain harrikatu egin behar ditek, ez zegok lekuri besteetan hain ondo etorri zaien alde akрата hori gordetzeko. Lehen bai, tanta, cocktail amerikanoan angostura bezala, baina pasatu gabe zeren oinarria jakina, Campari eta vermoutha. Baina orain ez gaude cocktailetan gosaltzeko orduan baizik eta angosturak ez du falta putorik egiten, ez eta tantaka ere. Orain Ajuriagerrak esaten duena, txokolatea eta txurroak batez ere. Bueno, orain harrikatu egin behar, baina demokrata batek ez dik hola, ostegun trajikoan astapistola haiek bezala pertsona bat motiborik gabe harrikatzen, eta horregatik Telesforok beharkizun politiko traszendental hori justifikatzeko nahi ez badu ere norbait biolatu behar. Esatebaterako esneduna. Teoria hau elaboratu egin behar diagu.

— Hik ikusi baina gaia politikoa duk eta benetan honeraino natxiok, esaten du metro terdi seinalatuz.

— Baina politikak gure bizitza osoa kutsatzen dik, esplikatu nahi diot teoria egiztazten duten exenploak bilatz. Joan deneko egun batetan nere aita defuntuaren lagun batekin topo egin nuen kalean. Egia esan ez zen nere aitaren laguna, baina laguna zela diot bere edadeaz ohar zaitetzten; irtenbide nobelistikoa bat. Gure mutilak tiroz hiltzen zituztenean negar egiten zutenetako bat, eta bihotzez, materialki ez dakit, apoiatzen zituenetakoa. "Ze potro dituzten seme". Badakizue. "Hemen berehala egiten dituk heroeak", esan zidan Apalaz mintzo zelararik. "Hori orain arte ez zen inor". Eta estrainutak? "Hoiek dira errezimenduak egiten zaizkienak" —nere bekain britanikoa altxatzen dut harriduraz— "Ondo iruditzen zait e? "jarraitzen du" ondo iruditzen zait baina hor daude gerra egin zutenak ere, eta hoietaz ez da inor akordatzan". "Eta Monzon, zertan dabil Monzon?"

Ez zen oraindik harritzeko ordua, Monzon teatrero esateko ordua bakarrik. Ordu behar pentsatu nuen. Baina ezin izan nuen areago jarraitu nere pentsamenduekin, ez bainu- en orain deskubritu dudanean legearen berri.

Nire aitaren lagunak gertakizun konkret eta konfesagarri batetan behar zuen finkatu bere desakordioa, bere hausteko gogoa eta gertakizun hoiek etorri egin behar. Lehendabizi ostegun trajikoa eta gero —ezetz asmatu, baietz asmatu— eta gero, inpueto erreboluzionarioaren asuntua noski. Urrengo nere aitaren lagunarekin topo egiten dudanean, lasai lasai, batere lotsarik gabe, ordurako, gertakizunek justifikatu dutena esan ahal izango du, Monzon abenturista bioladore bat dela eta Apala lanerako gogorik ez duen alproja galanta.

— Alproja galantak inpueto erreboluzionarioa eskatzen dabilzten delinkuente hoiek.

— Baina on Kosmek berori ez ahal da konturatzen inpuetoengatik ez balitz ezingo lukeela demostratu ETAKoak zerebro ortopedikoekin dabilzten delinkuenteak direla?

— Bai delinkuenteak zeren gauza grabea da, kontuan hartu entpresariak dabilzten bezala, ontzia ur gainean, gu guztioak garamazkigun ontzia ur gainean ezin mantendurik dabilztela, eta gainera inpuetoak eskatzen bazaizkie, joan egingo zaizkigula Euzkaditik, eta arrazoin guztiarekin gainera, esaten du Celak rabiza eta colipoterren artean egiten dituen direntziak entpresariak eta negozianteak bereizteko aplikatu nahi lituztekeen Deira kartak bidaltzen dituen irakurle batek. Joan egingo zaizkigu bai, eta arrazoin guztiarekin, eransten du malkoak begietan.

— Ba jar dezagun herriko jaietan taberna bat entpresariaren alde, esaten diot konsolatzearen ikastolak aurrera atera baditugu atera ditzakegu aurrera entpresariak ere diot, baina konsolatzearen bakarrik eta kolaboratzeko asmorik gabe, zeren neretzat, nere teoriaren arabera, garbi baitago asuntua: Hemendik aldegin nahi duenak arrazoinak bilatu behar, eta inpueto erreboluzionarioarena ez balitz sortu, beste edozer alegatuko zuten, adibidez, ez dietela azeitunarik jartzen vermouthean edo auskalo. Zeren hemendik diktadorearekin joan direnak zerak dituk, suizar, aleman eta amerikano animoak esan zidan Mario Onaindiak mesanotxe gainean azalduz, langileria bere eskubideetaz jabetzen den lekuetatik ohi duten bezalaleku paxarosoagoen bila.. Hortik zetorrek hemen deskapitalizazioa. Mundua zabal baita eta ez dago betirako leku batetan gogoz kontra zer egonik.

— Gaistezen bezala, jartzen duk fabrika, ematen diek lana, eta gero eskertu beharrean larehun milioie eskatzen dizkitek deskontaminatzeko. Ez baita posible.

Aingeru hoiek leku batetan gustora sentitzen direnean karten bitartez bidali daitezkeela pentsatzea ere...

— Hi, eta orain grisak bidaliko dizkiagu inpuetoak eskatzuz.

—Oso ondo. Aber, ekarri bi sobre eta papera...

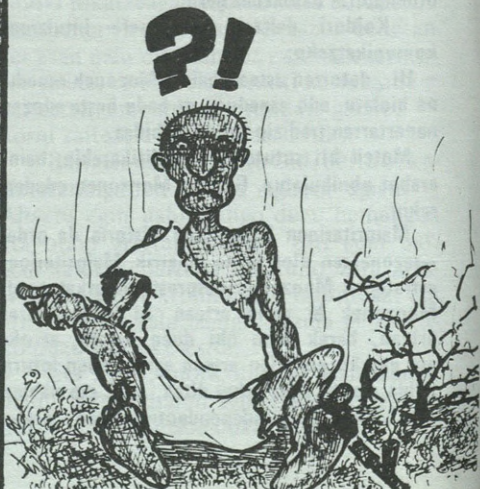
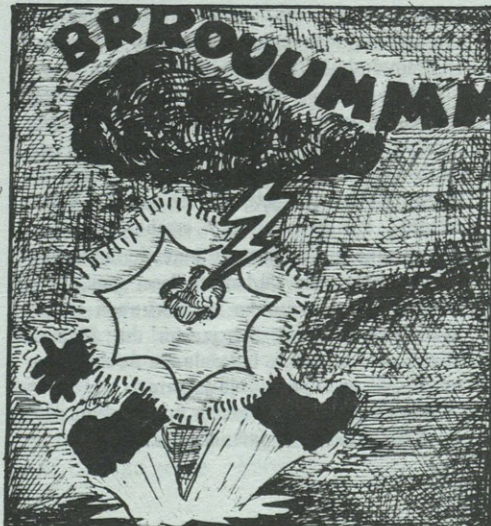
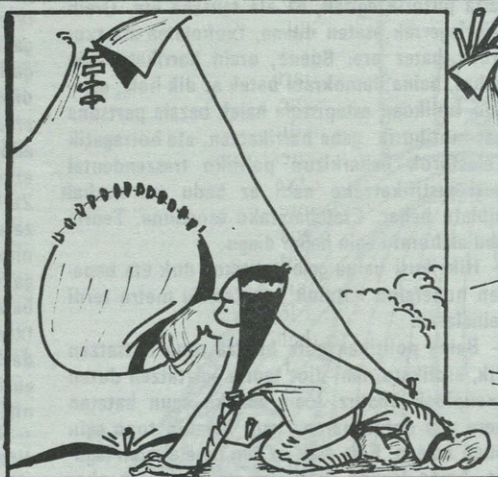
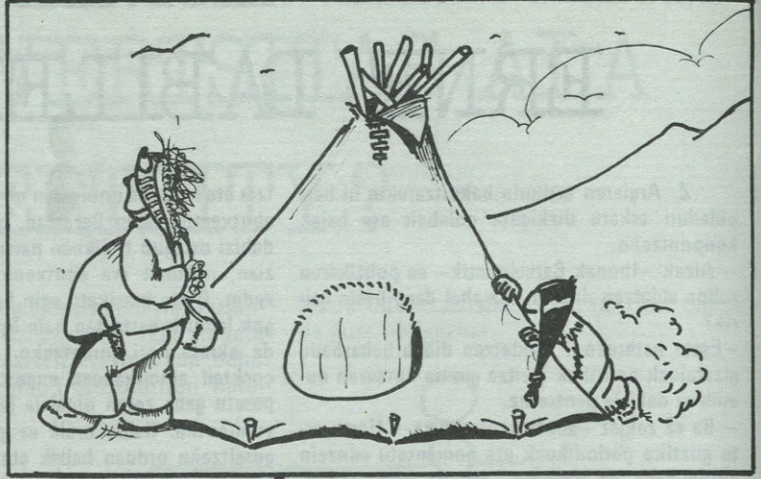
Jende hau gehiago ez tratatuz galtzen ditugun posibilitate literarioak...

Begira nundik nora enteratzen garen hain harro sentiarazten gintuen Gobernuaren exilioan mantentzeak ez zuela beste munduko meritorik, ez errentabilitate politikorik. Eta honorable Tarradellasek hitzak dira, kanpoan gobernu bat mantentzeko tentazioak aldunduz, catalanen arteko gerra zibila ebitatu duela esaten baitu, 671. Le Nouvel Observateuren jasotzen diren deklarazio batzutan. Eta klaro, gerra zibilak direla eta, euskaldunok aipatu behar honorableak, hara nola dion gure prolema ez dagoela Madrilan, Euzkadiko Gobernuaren eta ETArekin arteko borrokan baizik. Eta gutxi balitz, besoekin butifarra eginaz (lizorra hadiren jestu hain catalana berau) ETAKoak konpresitzen di-tuela esaten du, agure marmalari hoi (vixiux tuela esaten du, agure marmalari hoi (viueu grognards nationalistes basques) erritekin in-kordiatuak izaterik nahi ez dutenean. Molt bé. Jainkoak esana...

KOLDO EIZAGIRRE
RAMON SAIZARBITORIA

erdi-putz

BELAR BAT...

Gu mendira goazenean edozein lekutan belar bat ikusten dugu. Behin ere ez dugu pentsatzen belar horrek zenbat gauza igaro dituen. Ez dugu pentsatzen belar horrek ere bizia duela; zenbat poz eduki ditu bere bizian? zenbat desgrazi?

Beharbada, belar honek, ikaragarriko lehorraldia igaro ondoren ur tantoak sentitu ditu, eta poztu egin da; beharbada belar horri lasai-lasai zegoela, joan zaio mendigoizale bat eta zanpatu egin du, eta triste jarri da ez direlako konturatzen berak ere baduela zeregina mundu honetan.

Beharbada, eguzkiaren izpiak hartzen ari zela, joan da xomorro bat eta lasai-lasai bere meriendatxoa jaten hasi da, eta belartxoak ezin du ezer egin bere gorpuzta nola hausten dihoan ikusiaz; xomorroak bitartean belarra jaten du.

Beharbada, udaberri batean, poliki-poliki, egunero-egunero eta pixkanaka-pixkana lore eder bat jaio zaio bere ondoan, eta poztu egiten da; badaki hala ere, edozein etorriko balitz ez zela berarengan fijatuko lorean baizik.

Beharbada, egun batean mendigoizale baten semeak ikusten du lorea, eta atsegin zaiolako hartu egiten du; baina, nahi gabe, aldamenean zeuzkan hiruzpala belar hartzen ditu, eta xorro batean sartuta, beste batzuekin batera bere etxera eramaten du. Etxean, neskak xorroa irekitzen du, eta bere amari erakusten dizkio loreak. asko gustatzen zaizkio, baina ez da belartxoan fijatu.

Loreak non jarriko dituzten pentsatzen ari direla, lau loreontzi aurkitzen dituzte. Batean krabelinak jartzen dituzte, bestean larrosak, ttipienez margaritak,

eta... handienean ez dakite zer jarri!

Hiruzpala lore besterik ez dituzte eta oso gutxi dira daukaten loreontzizako orduan nexkak esaten du nola bere ustez dituzten belarrekin eta abar, loreekin batera hartutakoekin loreontzia bete dezaketela.

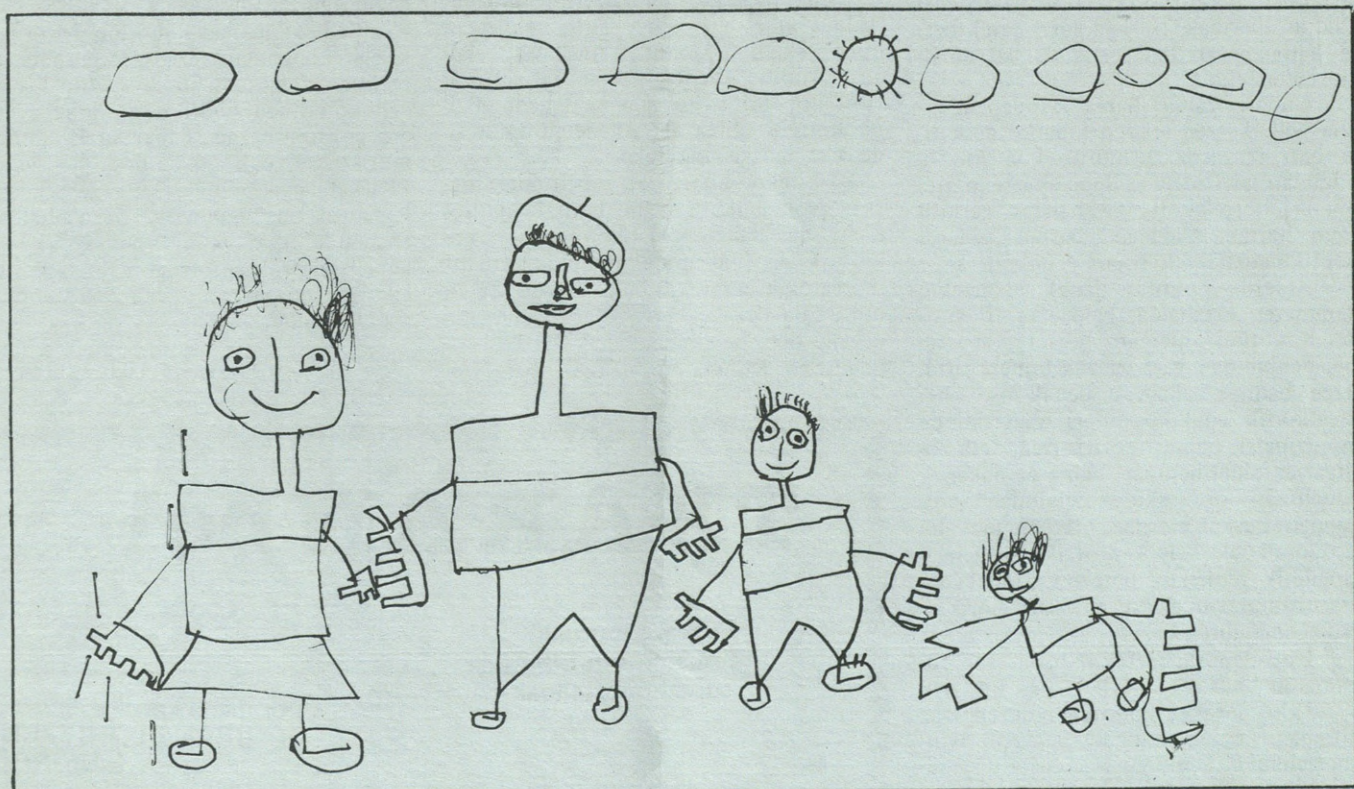
Amak: —Bai, arrazoia duzu, ez nintzen fijatu.

Nexkak: — Ni ere ez, baina nola ez diren gehiegi ikusiko...

Belararentzako komentario hau ez zen oso polita edo atsegin izan, baina ondo pentsatuz...lore ederrenekin batera egongo da! Hau poza!

Baina, belarrak hor jarraitzen du... Mendian bakarrik, beharbada harri baten ondoan; beharbada...

ANTTON EGIZABAL, 13 urte

GETTING EVEN, woody allen

Groucho Marxi barre eragiten dion— zion— komiko bakarra bezala anuntziaturik dagoenez, liburu hau irakurtzen hasi gara, Donostian zorioneko hilaren zortzian fanatiko, lunatiko, histrioniko, hankazgoriko batzuk parlamentari jaun bati “oportunista” deitzeko lotsagabekeria, ausardia, erokeria zentzugabea eduki zuela, edo begietatik sua zerion gazte euskaldun abertzale faszista gorri batek beste parlamentari bati ostikada bat eman ziola ahazteko.

Gudari zahar batek “Independenzia” oihukatzen ari zen Eibarko neskatiola bati izugarritzko muturrekoa jo eta odolatan jarri zuela ez dugu ahazteko premiari, horrelakorik ez baitzen gertatu egun hartan. Galdegin, bestela, alderdi politiko guztiei edo begira egunkarietan.

Alderdi politiko denak elkarrekin daramaten eztabaida, baidaezta tridentino, bizantino aspergarri horretaz ahazteko, beldur bait gara gauzak honela jarraitzen badira, azkenean denak oso ongi prestaturik edukiko dutela hauteskunde munizipalak baina —zoritzarrez— eta zortzarrez alderdientzat, baina ez bakarrik hauentzat— ordurako ez dela udaletxerik egongo Euskal Herrian, dagoen kinkaldi ekonomikoak kalera egotziko dituelako langilerik gehienak, bereziki Gipuzkoan, eta ordurako udaletxe gutziate horik sutan egongo direlako.

Hori denori ahazteko, bada, ene tokaioaren liburua irakurtzen hasi nintzen.

Ezin dezaket liburuaren dezepzioaz hitz egin, baina ez dizuet gezurrik esango, pelikulak baino gutiago gustatu zaidala esaten badizuet Eta hori esaten duda-

nean badakit ongi zer esango dizuedan. Haren aurpegiaz oroitzean bakarrik egiten nuen irripar apur bat, ez asko. Eta ene tokaioaren aurpegialiburua herstein eta zabaltzean bakarrik ikusten nuen. Ez nuen, ordea, irripar berdina egiten, edo hobeki esan, irriparraren kausa eta motibazioa ez zen berdina izaten.

Irakurleak gustora irakurri nahi badu, bada, hobe du gelan edo irakurtzen duen—lekuan— komuna, autobusa, zelai— Woody Allenen poster bat jartzea. Hori honetaz barre egin nahi badu. Baina horrela egitea W. Allenen humoreaz deus ez ulertzea litzateke.

Hasteko, liburuaren titulua erdaraz “Nola bukatu behin betirako kulturaz” da. Baina nola humorea bera ere kultura den, kulturarekin bukatzean humorearekin berarekin bukatzen du. Zeren nork egin dezake barre “bai, baina egin dezake hori bapote makinak” artikuluan Sandwich Kontearen bizitzaz, bere ize-

neko janari hedatua asmatu zuenaren bizitzaz hain zuzen, baldin aldeztu aurretik ez badu barre egin, hortik dauden hamaika biografiez. Edo Bergmanen pelikulari egiten dion imitazioaz originala ikustean noizean behin irrifar klandestino bat sortzen ez bazitzaion. Izan ere, zineman bezala, estilo guztiak imitatzen ditu: literaturgintzaren kritika freudianoa, nobelagintza kafkianoa, etab...

Horrela, irakurlea sensibilitate woody-allenianoa hartuz doan heinean, liburuaren azken kapituluetan, jadanik batek adarra jotzen ari zaiola sentitzen du, uste bait du egunean barrena horrelako pasadizuak baino askoz ere irigarriagoak entzun, ikusi eta irakurri dituela. Eta ez dago DEIA irakurri besterik, hori frogatzeko, bereziki zorioneko hilaren zortzian gertatu zenaz, hamaika barre algar egiteko. “Euskaldunok berrogeita urteotan frankismoaren aurka eraman dugun burruka batua (; ; ;) hautsia.” Parlamentari jaun bati pankarta handi batekin zihola hostikada bat jo ziotela (Charles Chaplinen filmetan bezala hain zuzen). Parlamentariak behingoz manifestapenera joan beste gauzen artean “extranatuak etxera eskatzera eta bere ondotik Kriston etxean extranaturik egon behar zen jendea energumeno ahozabal irudiz “Independenzia” oihukatzen. Mugica jaunak 40 urteotan doan aurreneko manifestapenean zeraman aurpegia Oliver Hardyri ikusi dudana parodiari barregarriena eginez.

Badugu hamaika motibo barre lasai ki egiteko, baina arraza serioegia gara geure buruari barre egiteko. Serioak barre egiteko orduan, politikan katxondoegi eta eroegi garen bezala. Espainiar Estatutuko mutiko gaiztoak, eta ez beste herriak bezala, katalanak adibidez, horiek bait dakitela gauzak ongi egiten. Hor dago adibidez, Diadan hil berri den mutikoa, PNVko parlamentariaren pantorrilak baino askoz ere leku gutiago merezi duena DEIA gure lurraren xilioan.

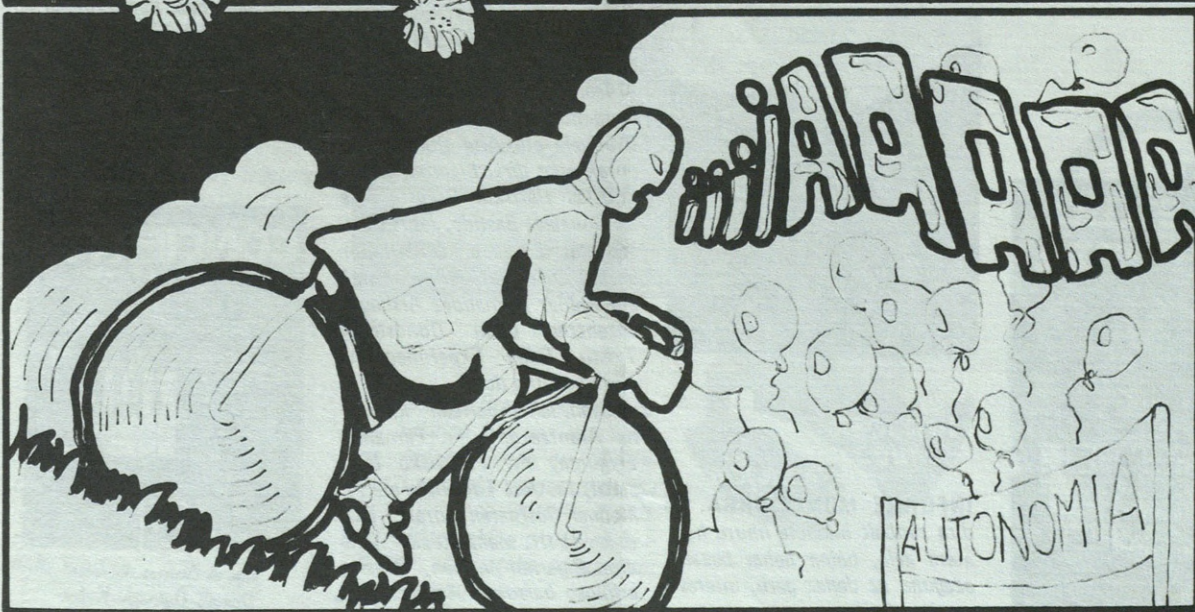
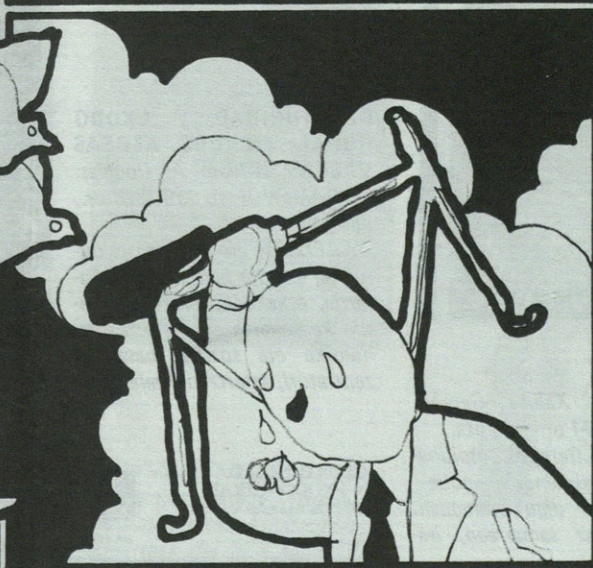
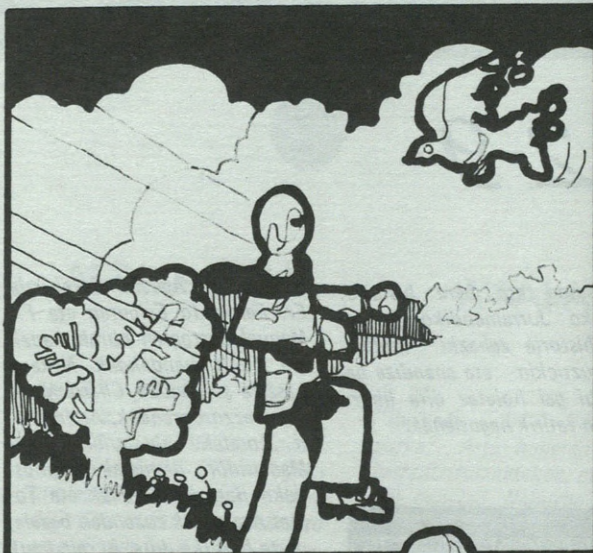
AILENDAR WOODY

TXARANbel

**Euskal Liburuak
Emakumeen Liburuak
Zurezko jostailuak**

**Donibane karrika, 5
DONIBANE LOHITZUN
LAPURDI**

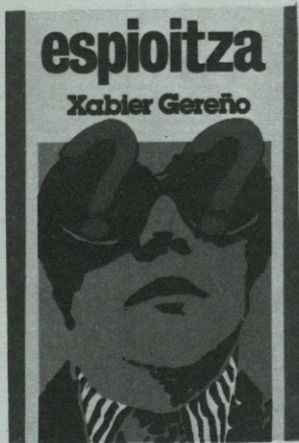
IKKISTA

AGETAN AUTONOMIA

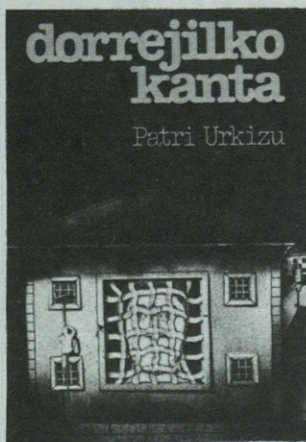
URRIA · 2-9

LIBURUAK

ESPIOITZA, Xabier Gereño.
KRISLU. 111 or., 225 pta.

Xabier Gereñok espionaje-ko —edo espainoako— nobela eskaintzen digu oraingoan. Euskara erraz samarrean, irakurt-erraza.

DORREJILKO KANTA. Patri Urkizu. KRISLU. 66 or. 160 pta.

"Askatasunaren alde erori diren eta borrokatzen ari diren guztiei" eskaintzen die Patri Urkizuk poema sorta hau. Hiru zatitan ematen dira poema hauk: "Garrasi itoa", "Ametsa" eta "Kate herstu hau-etatik".

OPORTUNIDAD Y EXODO RURAL EN DOS ALDEAS VASCAS, William A. Douglas. AÑAMENDI, n. 119. 218 or., 255 pta.

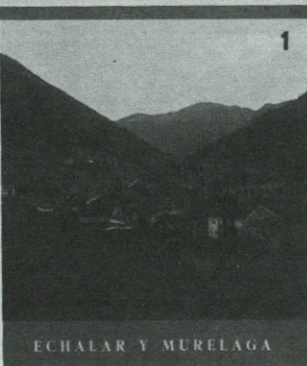
Etxalar eta Murelagari buruz da estudio hau, ingurua, baserria, etxekoak, hauzoa, ondasun komunalak eta historia ekonomiko eta soziala, baserrian zentratu, aztertzen direla.

OPORTUNIDAD
Y EXODO RURAL
EN DOS ALDEAS VASCAS

WILLIAM A. DOUGLAS

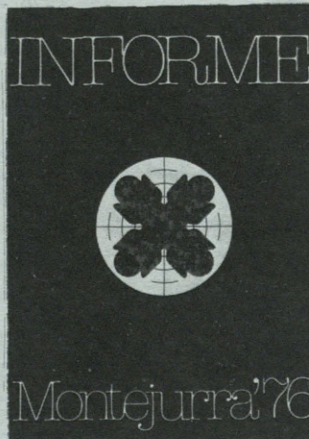

N.º 119

INFORME MONTEJURRA. Ba-
dira zenbait hilabete liburu hau
atera zela, baina behar bezain
ezaguna ez denez gero, interes-
garria deritzagu presentatzea.

Karlismoa eta bere historia,
1976ko Jurramendiko gerta-
ren historia zehazki —inplika-
zio guztiekin— eta apendizetaz ba-
tzu bi gai hoietaz dira liburu
honen zatirik nagusienak.

MUSIKA

Errreterian MISIKASTE, urria-
ren 4,5, eta 8an.

— 4ean, lehen zatian, txistua ka-
mara-musika bezala; Jose de
Uruñuela eta Aita Donostiaren
obrak joko dira. Bigarren zatian
"Euskal Herriko Orkestra Jose
M. González Bastida, Jesus Guri-
di eta Lorenzo Ondarraren
obrak. Lutzi Mazisidor pianistak
eta Xabier Hernandez Arsuagak
zuzentzen duen Donostiako
Txistu Talde Experimentalak
parte hartuko dute.

— 5ean, lehen partean "klabezi-
na Arantzazun", Fr. Fernando
Egiguren, Fr. Franzisko Ibar-
zabal, Fr. Jose Larrañaga eta Fr.
Manuel Sostoaaren obrak —guz-
tiak XVIII mendekoak— joko
dira. Bigarren partean, "Musika
erlijioso barrokkoa Arantzazun",
Fr. Ramon Axpe, Fr. Jose La-

rrañaga, Fr. Agustin Etxeberria
Fr. Fernando Egiguren eta Fr.
Manuel Sostoaaren obrak, hauek
ere XVIII mendekoak. Nekane
Lasarte sopranoak, Charo Mori-
llas mezzosopranoak, Andra Ma-
ri Koraleko abeslariak, Lutzi
Manzisidor pianistak, Donos-
tiako Barroko Taldeak eta To-
mas Aragüesek zuzendari bezala,
parte hartuko dute. Bi saio hauk
Victoria saloian izanen dira, ilu-
nabarreko 8etan.

— 8an, lehen zatian, Pedro Mar-
tinez Larrazabal eta Lorenzo
Ondarraren obrak; Iruñeko San
Inazio Eskolaniak — Jose M.
Goikoetxearen zuzendaritzape-
an— eta MISIKASTEren orkes-
ta sinfonikoak —Paskual Bartu-
ren eta Jose Luis Salbide direla
zuzendari— interpretatuko di-
tuzte. Bigarren partean, Pablo
Sorozabal eta Tomas Garbizuren
obrak; interpreteak: Gotzone
Rodriguez sopranoa, Jesus Mu-
ñozguren tenorea, Pablo Laca
baritonoa, Bilboko Jatorki ko-
roa— zuzendari, Andoni Arregi—
eta MISIKASTEren orkestra sin-
fonikoa —zuzendari, Jose Luis
Salbide—.

Saio hau Kaputxinoen eli-
zan izanen da, gaueko 9,30etan.

Donostiako Aurrezki Ku-
txa Munizipalaren babesean an-
tolatu da MISIKASTE.

ALDIZKARIAK

ONTZA BELTZA. Especial Ecología. 15 pta.

"A propósito del movimiento ecológico", "Tecnología y población", "Ecología y sociedad dira aldizkari honek jasotzen dituen lanak. Baita gai hauetaz poesia batzu eta grafiko adierazgarri bat. Ikuspegi anarkista du. Dena gaztelaniaz dago, titulua ez beste, noski. Multikopitaz egina da.

ANTZERKIA

Ataunen urriaren 2an, arratsaldeko 5,30etan, **TXONTXONGILO** giñol taldearen saioa.

IHARDUNAK

KILOMETROAK 77, ikastolaren alde ibilaldia, Beasain-Lazkao, urriaren 9an, goizeko 9etatik arratsaldeko 6,30etara. Ibilaldi honetarako deiak dioenez partaide izatea, "... hesparruan (zirkuitoan) ibili eta bertako giroa, jaialdiak, tabernak, e.a. dastatzea" da. Babesle izatea berriz "... partaide ibiltariari, eginen duen kilometro bakoitzagatik diru kopuru jakin bat eskaintzea". Partaide ala babesle izan nahi duten guztiek, gomiturik daude. Zenbait eta gehiago bildu hobe, noski.

AZALA

"Euskadi : UCD Nafarroaren aurka". Aste honetan berririk garrantzitsuenetakoa, eta mingarria benetan, Nafarroa "Euskal Unibertsital Barrutitik kanpora uztea izan da. Egin duten horri "Distrito Universitario Vascongado" deitu beharko diogu, baina inolaz ere ez E.U.B.

Eta okerre, hau prezidente bat dela beste edozin gaitan ere Nafarroa baztertzeko. Autonomi transiziorako erregimena ere hortik doa... Beno, baina guzti hontaz zer pentsatzen dugun jakiteko, irakur editoriala. Bestalde, Barrutiaren asuntaz Iñigo Lamarcaren lana.

ETA BESTE

"Zeure askatasunaz borroka egin, emakume". Gipuzkoako Emakumeen Askatasunerako Elkarateak dei hori egiten ditu, argitara berri duen kartelaren bidez. 75 pezetan saltzen da. Ea gela apaintzeko baino zerbaiz gehiagorako balio izaten duen.

Txiki, Otaegi eta FRAPeko hilketen bigarren urtehurrena, Alderdi Eguna eta "El Pappus"i egindako atentatua ditugu beste gai inportanteak. Z. ARGIAren ekipo grafikoek guzti hori adierazteko prestatu du aste honetako azala.

NAFARROA

Oi Nafarroa zerbait etsipen zidalarikan gertatzen
Hego aldera itxaropenez begiak ditut luzatzen
Eta bihotza maitea zuri haizeak deraut zabaltzen
Orduan laster nere tristura irri batez da estaltzen...

Oi Nafarroa zu etzarella Euskadi askok diote
Erraile horik haur euskaldunak deitzen ahaldira ote?
Baina nik egun oi Nafarroa zu zaitudalako maite
Auhena batean erranen dizut "Gurekin zutitu zaite!"

Oi Nafarroa ni gaur umexurtx eta zu beti azkarra
Zure lurra dut ezin bestean munduan ama bakarra
So urdinean atxeman bait dut bizitzerako pindarra
Bizi naizeno zinez bihotzez izango dut Nafartarra...

Oi Nafarroa, Otxozelaian ikusi ditut laminak
Begi materialak busti derauzkit haien negar zein saminak
Harpe beltzean agertu zaiztan euskal herriaren minak
Arrotz bortitzak zituen lehen bere ezpataz eginak...

Oi Nafarroa arrotzen pean hor zaudena bi zatitan
Gure hobeki biltzeko eta hezteko beren ongitan
Benafarroa ta Nafarroa omen gare mundu huntan
Baina betiko Nafarroa bat egonen da nere baitan!

Oi Nafarroa Aristarena mendiko Arrano Beltza
Haren hegalek iduri, airez bete da zure bihotza
Zure erregen besoak egi bihurtu bait du amentsa
Aments haundia eta zabala euskal lurraren agintza...

Oi Nafarroa Orreaga-ko gudutik sortu zarena
Arratz indarra makilarekin atzo suntsitu duzuna
Alta egia zazpi haurretan ederrez zaren lehena
Baina Zantxoren kateak estali dizu Askatasuna!

Oi Nafarroa, aldartu zare Amaiureko hirian
Arrotzak zaitu erre suaz ta ito odol gorrian...
Leherren Suge begiak sutan arizan da garrasian
"Noiz gare beraz euskaldun haurrak biziko gure herrian?"

Oi Nafarroa Donapaletik Garazin gaindi batua
Iruñan dago lehen erregek hiru saildu hautatua
Baina gaur egun Nafarroaren auhena dut aditua
Uste gabean hiltzera doa primaderan arraztua...

Oi Nafarroa nun da gurea den Hitzkuntza maite hura?
Ni hemen nago bihotza leize, galdura hurbil tristura...
Nehoz ez zaiten Nafarroa hil makil dezagun eskura
Ba dakit zein den sendarria askatasun arrangura
Ba dakit zein den sendagarria askatasun arrangura

Oi Nafarroa nere gorputza euskal lur da bihurtuko
Orduan laster mendi gaineko elur zikinak urtuko
Nere odola, arbola baten sapa da bilakatuko
Eta egian sekula nrhork ez du arbola moztuko...

HORRARE

Gipuzkoa'ko jakintza bearrak, iraunkor eta eten-
gabeko ardura eskatzen dute. Bereziak eta or-
emenka edatuak izanik, elkar artu ta saillean
egin bearreko lana.

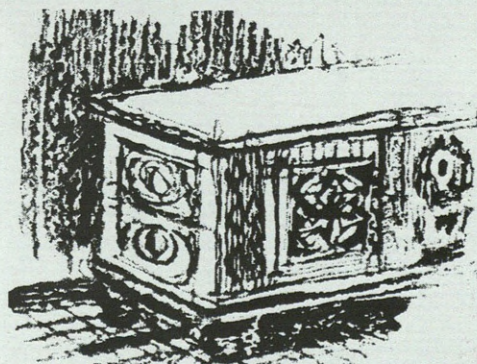
Donosti-Aurrezki-Kutxa'k lortutako etekiñak ez
ditu erabilli oi banakako laguntzan, Gipuzko-
erriaren onerako bai ordea. Zuri Kutxan jarritako
diruak korritua ematen dizu baita orretaz gaiñera
zu, Donosti-Aurrezki-Kutxaren bidez ekintza
auetako lankide izentatu ere:

- Miramon'en, Arbide-Dorreak ber-eraiki, Bide-
bietan, "Moneda" izeneko baserria ta Azpeiti'n,
Enparan-jauregia zar-berritu.
- Ateraldi-Argitaraldi-Gipuzko-Bazkunak eta "Dr.
Camino" izeneko jakintza saillak, Idazti argi-
taratzea.
- Donosti'n, arduradun guzientzat irikia dagon,
Dr. Camino Idaztitegia.
- Jakintza-ekiñaldiak, Donostiko Aretoan eta Gi-
puzkoa'ko 17 gela-nagusietan.
- Erti-Erakusketak, Eibar, Donosti ta
Zumai'ko Aretoetan. Gipuzkoa'ko
jakintza-lagundi ta
bazkun askori, lagun-
tza ta babes.

Jakintza sail
ontan ere

lankide zaitugu, Gipuzko-
erriari lagun egin bai diozu.

ZU ERE ONTAN LAGUNTZAILLE ZAITUGU

**IA EUN URTE DARAMAZKIGU GIPUZKO-ERRIAREN
ALDE LANEAN. IA EUN URTE!**

EDERRAK BEZTAIN EGOKIAK

Zaldibia - Apartado-23
Telf. 881580-880566